

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»

**Δασικές Πυρκαγιές, Πολιτικές Διεκδικήσεις
και Περιβαλλοντικό Έγκλημα:
Η περίπτωση της Ελλάδας
από 01/06/07 έως 31/07/07**

Μαυροπούλου Αιμιλία

**Επιτροπή Παρακολούθησης:
Κούση Μαρία (επιβλέπουσα)
Πετούση Βασιλική
Κωνσταντίδου Χριστίνα**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ**

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ**

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ρέθυμνο 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν έναν από τους βασικότερους παράγοντες υποβάθμισης του δασικού περιβάλλοντος της Ελλάδας, δημιουργώντας συγχρόνως αλυσιδωτές σοβαρές ζημιές σε πολλαπλούς τομείς της κοινωνίας, όπως στην οικονομία, στο περιβάλλον, στον πολιτισμό, στην πολιτική και ιδιαίτερα στην ανθρώπινη ζωή. Η συγκεκριμένη διπλωματική σκοπεύει να χαρτογραφήσει και να αναδείξει πρώτον, ζητήματα εγκληματικής/παραβατικής συμπεριφοράς κατά των δασών όπως είναι, α) ο εμπρησμός, β) οι παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές, και γ) οι πράξεις αμέλειας εντός των δασών, και δεύτερον, ζητήματα δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής τα οποία μπορεί να εμπλέκονται στο δασικό πρόβλημα, μέσα από το λόγο, τις πολιτικές διεκδικήσεις φορέων της δημόσιας σφαίρας για τα δάση. Χρησιμοποιούνται στοιχεία που δημιουργήθηκαν από την εφαρμογή μιας εξειδικευμένης μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου, την ανάλυση πολιτικών διεκδικήσεων, στο πλαίσιο Ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος. Ειδικότερα, εξετάζονται οι πολιτικές διεκδικήσεις που αφορούν τις δασικές πυρκαγιές βάσει των αναφορών της ημερήσιας εφημερίδας *Ελευθεροτυπία*, από 01.06.07 έως 31.07.07. Οι κύριοι διεκδικητές που αναφέρονται σε ζητήματα παραβατικότητας κατά των δασών είναι τα μέσα ενημέρωσης, η αστυνομία και η πυροσβεστική, η τοπική αυτοδιοίκηση, τα πολιτικά κόμματα (ιδίως της αντιπολίτευσης) και φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Όσον αφορά όμως ζητήματα δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής κύριοι διεκδικητές είναι τα πολιτικά κόμματα, η εκπαιδευτική κοινότητα, η επιστημονική κοινότητα (της οποίας το αντικείμενο είναι τα δάση), τα μέσα ενημέρωσης και φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, τα πολιτικά κόμματα αναφέρονται κυρίως στην ανεπαρκή δασική νομοθεσία στην Ελλάδα και στην αναποτελεσματική κυβερνητική δασική πολιτική, – όπως πρώτοι ήταν και για αναφορές σε παράνομες δραστηριότητες στα δάση, π.χ. οικοπεδοποίηση, άναρχη δόμηση εντός των δασών, ανάπτυξη κτιρίων. Γενικότερα, μέσα από το λόγο των φορέων της δημόσιας σφαίρας σχετικά με τα αίτια των δασικών πυρκαγιών του καλοκαιριού του 2007, τις ευθύνες των υπευθύνων, και τις λύσεις τις οποίες πρότειναν, αναδείχθηκαν ζητήματα παραβατικότητας κατά του δασικού πλούτου και τέθηκαν προβληματισμοί, ανησυχίες, διεκδικήσεις και προτάσεις γύρω από το ισχύον δασικό νομοθετικό πλαίσιο και την δασική κυβερνητική πολιτική στην Ελλάδα, όχι μόνον για το καλοκαίρι του 2007 αλλά και για τις τελευταίες δεκαετίες.

Λέξεις Κλειδιά: δασικές πυρκαγιές, ανάλυση πολιτικών διεκδικήσεων, δημόσια σφαίρα, περιβαλλοντική υποβάθμιση, περιβαλλοντική πολιτική, πράσινο έγκλημα, εμπρησμός, παράνομες δραστηριότητες εντός των δασών, πράξεις αμέλειας, δασική νομοθεσία, δασική πολιτική, οργάνωση κρατικής δομής, πυροσβεστικό σώμα.

ABSTRACT

Forest fires are a major factor of forest degradation in Greece, causing a sequence of serious and negative impacts at the economic, cultural, environmental and political level, as well as on human life itself. This study, attempts to map and bring to surface firstly, issues of criminal acts, or violation of laws hurting forests, such as, a) arson, b) illegal activities in forest areas, and c) negligence acts. Secondly, it examines issues of forest/forest fire legislation and forest/forest fire policies as they are expressed in forest-related political claims by various actors of the public sphere. The analysis is based on data produced under a European Commission research project which applies a specialized content analysis method, political claims analysis (Koopmans, 2002). More specifically, the analysis focuses on political claims that concern Greek forest fires of June-July 2007, using press reports from 01.06.07 until 31.07.07 of the daily newspaper “*Eleftherotypia*”. The main political claimants which make reference to criminal acts, or violation of laws hurting forests are the mass media, police and fire departments, local government and political parties (mainly the opposition) and civil society groups. As far as forest/forest fire legislation and forest/forest fire policies are concerned however, the main political claimants are political parties, the educational community, the scientific community (specializing on forests), the mass media and representatives of local government. In particular, political parties mainly refer to the lack of, or inadequate forest legislation in Greece, and to the ineffective forest policies. Political parties also refer more frequently than the other claimants to illegal actions in forest areas, such as illegal buildings or illegal development infrastructure. In general, the discourse of the political claimants who represent public sphere actors centers on the causes of the forest fires which occurred during June and July of 2007 in Greece, the responsibilities of those accountable, and the proposed resolutions. Political claims raised issues not only related to criminal acts or violation of laws hurting forests, but also to forest policy and legislation. These concerns and suggestions referring to the experience of the last decades as well, aimed to improve the existing legislative framework and policies in order to protect the remaining invaluable forests in Greece.

Key Words: forest fires, political claims analysis, public sphere, environmental degradation, environmental policy, green crime, arson, illegal actions in forest areas, negligence acts, forest legislation, forest policy, forest related state infrastructure, fire department, Greece.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε κατά ένα σημαντικό μέρος με την βοήθεια και στήριξη του ερευνητικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG EuropeAid) «Μεσόγειος: Περιβάλλον, Δίκτυα, Δράσεις» το οποίο αποτελεί επέκταση του προγράμματος «Mediterranean Voices: Oral History and Cultural Practices in Mediterranean Cities».

Επιπλέον, στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος, ευχαριστώ την κ. Μαρίνα Παπαδάκη, η οποία με τις εξειδικευμένες τεχνολογικές γνώσεις της, βοήθησε στην κωδικοποίηση των μεταβλητών στο SPSS και την προπτυχιακή φοιτήτρια Έφη Κατσούλη η οποία, συμμετείχε στην εισαγωγή των στοιχείων με το πρόγραμμα SPSS.

Επίσης, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω τις καθηγήτριες μου, την κ. Πετούση, Βασιλική και την κ. Κωνσταντινίδου, Χριστίνα, όπου με βοήθησαν με τις επιστημονικές τους γνώσεις και τις συμβουλές τους, να συντάξω την εργασία όσο το δυνατόν πιο εμπειριστατωμένα.

Τέλος, ευχαριστώ ιδιαίτερος, την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κ. Κούση, Μαρία, και υπεύθυνη του προγράμματος για τον πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσε, για την συνεχή επιστημονική γνώση και την ηθική, ψυχική στήριξη που μου παρέιχε από την έναρξη της φοίτησης μου έως και την ολοκλήρωσή της στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα της Κοινωνιολογίας.

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

στους αγαπημένους μου γονείς....

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΣΕΛ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο <u>Η Προστασία του Δάσους ως Δημόσιο Ζήτημα</u>	1
1.1. Εισαγωγή	1
1.2. Δασική Νομοθεσία και Πολιτική στη Ελλάδα	3
1.3. Σκοπός της Διπλωματικής	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο <u>Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας</u>	13
2.1. Δημόσιος Λόγος και ΜΜΕ	13
2.2. Κοινωνιολογική Προσέγγιση: Πολιτική, Δίκαιο, και Περιβάλλον	14
2.3. Εγκληματολογική Προσέγγιση: Εγκλήματα/Παρανομίες και Περιβάλλον	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο <u>Μέθοδος Έρευνας</u>	25
3.1. Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων	25
3.2. Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων και Δασικές Πυρκαγιές	26
3.3. Οργάνωση Ανάλυσης Δεδομένων	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο <u>Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων, Εγκληματική-Παράνομη Δραστηριότητα και Δασικές Πυρκαγιές</u>	32
4.1 Εγκληματική/ Παραβατική Δραστηριότητα στα Δάση και Πολιτικές Διεκδικήσεις	32
4.2 Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές εντός των δασικών εκτάσεων και Πολιτικές Διεκδικήσεις	41
4.3 Πράξεις Αμέλειας, Δασικές Πυρκαγιές, και Πολιτικές Διεκδικήσεις	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο <u>Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων, Δίκαιο, Πολιτική, Υποδομές και Δασικές Πυρκαγιές</u>	62
5.1 Δασική Νομοθεσία και Πολιτικές Διεκδικήσεις	63
5.2 Δασική Πολιτική, Υποδομές και Πολιτικές Διεκδικήσεις	73
5.2.1 Δασική Πολιτική και Πολιτικές Διεκδικήσεις	73
5.2.2 Κρατικός Μηχανισμός/Υποδομές και Πολιτικές Διεκδικήσεις	82
5.2.3 Πυροσβεστικό Σώμα και Πολιτικές Διεκδικήσεις	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο <u>Συζήτηση και Συμπεράσματα</u>	91
6.1 Συζήτηση και Συμπεράσματα	91
Βιβλιογραφία	103
Παράρτημα	109

Πίνακας Πινάκων

Κεφάλαιο 4ο :

- Πίνακας 4.1.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 4.1.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 4.1.3: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών(4.1.3Α), Υποστηρικτές (4.1.3Β), Προκαλούμενοι (4.1.3Γ) που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.1.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 4.1.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.2.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.2.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται σε παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.2.3: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες (4.2.3Α)/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (4.2.3.Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (4.2.3.Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 4.2.4 Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 4.2.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.3.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.3.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 4.3.3. Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών (4.3.3Α) που αναφέρονται σε Πράξεις Αμέλειας σε δασικές περιοχές/Υποστηρικτές των Πολιτικών

Διεκδικητών(4.3.3B)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (4.3.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

➤ Πίνακας 4.3.4 Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 4.3.5.: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών οι οποίοι αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Κεφάλαιο 5ο

➤ Πίνακας 5.1.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.1.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.1.3Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία (5.1.3Α)/ Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (5.1.3Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (5.1.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.1.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.1.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

➤ Πίνακας 5.2.1.1.: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

➤ Πίνακας 5.2.1.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/ δράσεων που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική/ Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.2.1.3: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική (5.2.1.3Α)/ Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (5.2.1.3Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (5.2.1.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακα 5.2.1.4.: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.2.1.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

➤ Πίνακας 5.2.2.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

- Πίνακας 5.2.2.2: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 5.2.2.3: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας 5.2.3.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007 .
- Πίνακας 5.2.3.2: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας 5.2.3.3: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό σώμα Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Κεφάλαιο 6ο

- Πίνακας 6.1: Τρεις συχνότερες αναφορές σε δραστηριότητες που σχετίζονται με Έγκλημα, Παρανομία ή/και Αμέλεια
- Πίνακας 6.2: Τρεις συχνότερες αναφορές σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη Δασική Νομοθεσία ή/και τη Δασική Πολιτική

Παράρτημα

- Πίνακας I και Πίνακας II: Λεπτομερής παράθεση των 5 συνόλων των πολιτικών διεκδικήσεων αναφορικά με 1. τον εμπρησμό, 2. τις παράνομες δραστηριότητες εντός των δασών, 3. τις πράξεις αμέλειας, 4. την δασική νομοθεσία και 5. την δασική πολιτική (συμπεριλαμβανομένων α)του κρατικού μηχανισμού και του Πυροσβεστικού Σώματος.
- Πίνακας III: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας IV: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας V: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας VI: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

- Πίνακας VII: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας VII: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας IX: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας X: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας XI: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας XII: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007
- Πίνακας XIII: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας XIV: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.
- Πίνακας XV: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η Προστασία του Δάσους ως Δημόσιο Ζήτημα

1.1.Εισαγωγή

Στη μεταπολεμική περίοδο, ο δασικός πλούτος στις Μεσογειακές χώρες, έχει πληγεί από μία αύξηση καταστροφικών πυρκαγιών¹ κατά τους θερινούς μήνες, οι οποίες οδηγούν σε ανυπολόγιστες ζημιές και σημαντικές επιπτώσεις όχι μόνο σε φυσικό περιβαλλοντικό επίπεδο αλλά και σε πολλαπλά κοινωνικο-πολιτικά και οικονομικά επίπεδα.

Τα δάση παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ύπαρξη της ανθρώπινης ζωής αλλά και ολόκληρου του φυσικού οικοσυστήματος διατηρώντας την αναγκαία ισορροπία των μελών του. Στις μέρες μας το δάσος εκτός από ένα πολύτιμο φυσικό αγαθό, αποτελεί και ένα από τα πλέον απειλούμενα οικοσυστήματα, αλλά και μία από τις πιο καλές πηγές οικονομικής ανάπτυξης από διάφορα οικονομικά συμφέροντα. Τα δασικά και άλλα οικοσυστήματα υφίσταται πολλές καταστροφές τόσο από φυσικούς όσο και από εξωγενείς, ανθρωπογενείς παράγοντες. Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα σχετίζεται με τις ανθρώπινες δραστηριότητες, όπου τις περισσότερες φορές, βασικός στόχος είναι το προσωπικό όφελος και κέρδος ανεξάρτητα με τις καταστροφικές συνέπειες που προκαλούνται στο χώρο.

Δυστυχώς τις τελευταίες δεκαετίες οι δασικές πυρκαγιές συνεχώς αυξάνονται και οι δασικές εκτάσεις μειώνονται στην Ελλάδα. Τα δάση απειλούνται και το πρόβλημα γίνεται ολοένα και εντονότερο, όπως φαίνεται σε περιπτώσεις πυρκαγιών της προηγούμενης δεκαετίας όπου αντανακλάται η τραγικότητα του φαινομένου. Ενδεικτικές δασικές πυρκαγιές της περιόδου είναι αυτές της «Πεντέλης 1995, 1998, 2000, του Δάσους-Πάρκου Θεσσαλονίκης 1997, του Υμηττού 1996, 2005, και της Πάρνηθας 2007»²

Πέραν των σοβαρών, ανεπανόρθωτων περιβαλλοντικών καταστροφών, στις πυρκαγιές του 2007, είχαμε για πρώτη φορά στη μεταπολεμική περίοδο, και σημαντική απώλεια ανθρωπίνων ψυχών, θυμάτων που περικυκλώθηκαν και έχασαν την μάχη με τη φωτιά, στην προσπάθεια τους να σώσουν τις περιουσίες τους και τις οικογένειες τους. Ο αριθμός των θυμάτων από τις δασικές πυρκαγιές έφτασε στο

---

¹ FAO Meeting on Public Policies Affecting Forest Fires, Rome, 28-30 October, 1998, σ. 61

² Καρανικόλα Π., «Οι δασικές Πυρκαγιές στην Ελλάδα», στο Θέματα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, τ., 1ος, 2009, σσ. 39-48.

σύνολο του καλοκαιριού του 2007 στους 74³ νεκρούς με τραγικότερο τον μήνα Αύγουστο.

Η προστασία των δασών και του περιβάλλοντος γενικότερα είναι υποχρέωση του κράτους στο οποίο ζούμε, αλλά και του καθενός από εμάς ξεχωριστά. Η στάση, ο σεβασμός και η αξιοπρέπεια που διατηρεί το κάθε άτομο απέναντι στο φυσικό οικοσύστημα σχετίζεται άμεσα με την αντίληψη που διατηρεί το άτομο για την αξία και το σεβασμό της ίδιας της προσωπικότητας του εαυτού του.

Αναμφισβήτητα όμως βιώνουμε μια περίοδο κρίσεως όπου θεμελιώδεις αξίες καταρρέουν, φορείς διαχείρισης θεσμών αμφισβητούνται, και σημαντικοί τομείς διέπονται από μία παρατεταμένη κρίση. Το περιβάλλον και συγκεκριμένα τα δασικά οικοσυστήματα αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της κρίσης, η οποία οφείλεται σε ένα μεγάλο μέρος στην ελλιπή, μη ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική και στη μη ύπαρξη υπεύθυνης δασικής πολιτικής με σαφείς κατευθύνσεις και σκοπούς, που να μην υπόκεινται στην εκμετάλλευση και τροποποίηση τους από οποιοδήποτε φιλόδοξα συμφέροντα. Πολλές φορές, «η ανάγκη για προστασία του περιβάλλοντος υποσκελίζεται από εκείνη για την προάσπιση οικονομικών συμφερόντων μικρότερης ή μεγαλύτερης σημασίας».⁴ Υπάρχει μια στενή σχέση αλληλεξάρτησης και αλληλεσύνδεσης μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων και της αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπου σε πολλές περιπτώσεις καθιστά την περιβαλλοντική προστασία δέσμια πολλών και αντικρουόμενων συμφερόντων (Παπαδημητρίου, 2006:306).

Σύμφωνα με τη νομοθεσία και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα δάση, κατέχουν έναν σημαντικό ρόλο⁵. Συμβάλλουν στη διατήρηση και διαφύλαξη της βιοποικιλότητας, αλλά και στην διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος που απειλούνται και λόγω των έντονων κλιματικών αλλαγών. Επιπλέον, πέραν από την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, συνεισφέρουν και στην βελτίωση του επιπέδου υγείας των πολιτών.

Συνεπώς, τα δάση μέσα από τις λειτουργίες τους και τη συμβολή τους στη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας, τη διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς, τη διατήρηση

---

³ Karamichas, J., (2007), *The Impact of the Summer 2007 forest fires in Greece:Recent Environmental Mobilizations ,Cyber Activism and electoral performance*, South European Society and Politics, vol.12, no 4, p. 525.

⁴Παπαδημητρίου, Ε.,(2006), *Περιβαλλοντική Πολιτική και Οικολογική Κρίση*, Ελληνικά Γράμματα, σσ. 305-307.

⁵Βλέπε http://ec.europa.eu/environment/forests/illegal_logging.htm,
http://ec.europa.eu/agriculture/fore/forestry_strategy_en.htm,

αισθητικής, τις δυνατότητες ήπιας οικονομικής ανάπτυξης που προσφέρουν, συνεισφέρουν μεταξύ άλλων και στη βελτίωση και διασφάλιση μιας ποιοτικής και υγιεινής ζωής, όχι μόνο των παρόντων γενεών, αλλά και των μελλοντικών.

Η κάλυψη των δασικών πυρκαγιών του καλοκαιριού του 2007 από τα ΜΜΕ υπήρξε έντονη, τόσο από τα εθνικά όσο και από τα διεθνή πρακτορεία. Η αρθρογραφία των έντυπων μέσων ενημέρωσης παρουσίασε το λόγο πολλών φορέων του δημόσιου χώρου που προέβησαν σε διεκδικήσεις, εκφράζοντας τις θέσεις τους, την απέραντη θλίψη, απογοήτευση και τα ερωτήματα για το πώς και γιατί προέκυψαν τα γεγονότα των καταστροφικών πυρκαγιών.

Πώς εμφανίζεται ο δημόσιος αυτός λόγος στον ημερήσιο τύπο; Ποιος είναι ο δημόσιος λόγος των εμπλεκόμενων ομάδων και ατόμων σχετικά με τα αίτια και τους υπεύθυνους των δασικών πυρκαγιών που αναπτύσσονται κυρίως κατά τους θερινούς μήνες και σε προεκλογικές περιόδους; Ποιοι θεωρούνται από τις ομάδες αυτές ως οι βασικοί υπεύθυνοι για την απώλεια του φυσικού πλούτου της χώρας, της χλωρίδας και πανίδας, των περιουσιών απλών ανθρώπων και δυστυχώς της ίδιας της ανθρώπινης ζωής; Ποιες είναι οι μορφές διεκδικήσεων και ποιες οι προτάσεις των φορέων του δημόσιου χώρου;

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων μέσω μιας μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου, την ανάλυση πολιτικών διεκδικήσεων, βάσει των αναφορών της *Ελευθεροτυπίας* για τον Ιούνιο και Ιούλιο του 2007.

1.2. Δασική Νομοθεσία και Πολιτική στην Ελλάδα

Το καλοκαίρι του 2007 πολλές περιοχές της Ελλάδας βίωσαν έντονα τις επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών, αφού από την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου, οι φωτιές άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους. Συμπληρώνοντας τον κρατικό μηχανισμό, πολλοί πολίτες και εθελοντές συμμετείχαν στην προσπάθεια κατάσβεσης και προστασίας των περιουσιών, αλλά και της ίδιας τους της ζωής.

Η ένταση και το πλήθος των πύρινων μετώπων ήταν αρκετά μεγάλο, καίγοντας σημαντικές πηγές οξυγόνου της χώρας, με βασικό παράδειγμα την καταστροφή μεγάλου μέρους του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας, καταστρέφοντας χιλιάδες δασικά στρέμματα στην περιοχή της Εύβοιας και της Δυτικής Ελλάδας, σημειώνοντας μεγάλο αριθμό απώλειας θανάτων εξαιτίας των δασικών πυρκαγιών.

Δασική Πολιτική

Ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους στην υποβάθμιση του δασικού οικοσυστήματος που επισημάνθηκε την περίοδο αυτή, είναι αυτός της δασικής πολιτικής, της κυβερνητικής πολιτικής πρόληψης των δασικών πυρκαγιών και της σχετικής νομοθεσίας. Τόσο το ενδιαφέρον όσο και οι προτεραιότητες των κυβερνητικών πολιτικών επί σειρά ετών στρέφονταν γύρω από την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, τάσσοντας όλους τους υπόλοιπους τομείς, και ιδιαίτερα του Περιβάλλοντος, να υπακούουν σε αυτήν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα πέραν των άλλων την σύσταση μιας ανεπαρκούς εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας (και δει δασικής νομοθεσίας), και μια απροθυμία του διοικητικού μηχανισμού να επιβάλει τους εκάστοτε νομοθετικούς κανόνες (Παπαδημητρίου/2006:283).

Η προστασία των δασών καθιερώθηκε με το σύνταγμα του 1975, αρχικά στο άρθρο 24, όπου αναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος εν γένει και εξειδικεύεται στο άρθρο 117 § 3 και § 4 εξαιτίας του γεγονότος ότι τα δασικά οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται από τα πλέον ευπαθή. Είναι τα οικοσυστήματα που βάλλονται από πυρκαγιές, εκχερσώσεις, αποχαρκτηρισμούς, οικοπεδοποίηση, οικονομική εκμετάλλευση, αυθαιρεσίες, παράνομη υλοτομία και μια σειρά άλλων επιβλαβών δραστηριοτήτων που οδηγούν στην ανάγκη ειδικής προστασίας των δασών. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του συντάγματος,

«ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση υψηλή ή θαμνώδεις, είναι αραιά.»⁶

Στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου γίνεται αναφορά στο ρόλο του κράτους και σε ένα από τα βασικότερα εργαλεία μιας λειτουργικής δασικής πολιτικής, το δασολόγιο:

«Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για την διαφύλαξη του, το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των

---

⁶ Καρακώστας Κ., Ι., « Περιβάλλον και Δίκαιο ....». ο.π., σ. 154-155., Βλ. σχετικά Παπαδημητρίου Γ., «Το άρθρο 24 του Συντάγματος.....» ο. π., σσ. 46-47. Βλ. και Καλιντζάκη Ε., *Το περιβάλλον ως αξία. Εγκληματολογική προσέγγιση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2007, σ. 304.

δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων εκτός αν προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση που επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.»⁷

Συνεπώς, με το άρθρο 24 κατοχυρώνεται και η υποχρέωση του κράτους σύνταξης δασολογίου, ως εργαλείο δασικής πολιτικής. Ειδικότερα, επιτάσσει την ανάγκη χαρτογράφησης και οριοθέτησης των δασών και δασικών εκτάσεων, κάτι το οποίο εκλείπει ή τουλάχιστον δεν έχει ολοκληρωθεί στην χώρα μας. Τα ερωτήματα που γεννιούνται είναι πολλά. Ένα από τα πιο στοιχειώδη είναι γιατί δεν έχουν συνταχθεί οι δασικοί χάρτες της Ελλάδας μέχρι σήμερα; Η κατάρτιση του δασολογίου και των δασικών χαρτών επιβάλλεται για την προστασία του δασικού πλούτου της χώρας μας, αποτρέποντας με αυτό τον τρόπο πράξεις αποχαρκτηρισμού δασικών στρεμμάτων από ιδιώτες, εταιρείες, οικοδομικούς συνεταιρισμούς και προστατεύοντας συγχρόνως την περιουσία του δημοσίου.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος, « η χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στην ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και στάθμιση γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η σύνταξη εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους.»⁸

Με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 και την τροποποίηση του άρθρου 24 κατοχυρώνονται στην ελληνική έννομη τάξη η έννοια της "αιφόρου ανάπτυξης", η οποία αναφέρεται στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται μια ποιότητα ζωής, η οποία θα υπάρχει και για τις μελλοντικές γενεές. Δηλώνει ότι «η ανθρώπινη επέμβαση στο περιβάλλον πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο που να διασφαλίζει την ισόρροπη σχέση μεταξύ της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων και της εξέλιξης των οικοσυστημάτων και προς χάριν των επόμενων γενεών.»⁹.

---

⁷ http://www.arthro24.gr/orismos_dasous.htm, Βλ. σχετικά Καρακώστας Κ., Ι., *Περιβάλλον και Δίκαιο. Δίκαιο Διαχείρισης και Προστασίας των Περιβαλλοντικών Αγαθών*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλας 2003, σ. 95. Βλ. και Παπαδημητρίου Γ., *Το άρθρο 24 του Συντάγματος μετά την αναθεώρησή του*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2002.

⁸ Παπαδημητρίου Γ., «*Το άρθρο 24 του Συντάγματος.....*» ο. π., σ. 166.

⁹ Καρακώστας Κ., Ι., «*Περιβάλλον και Δίκαιο.....*». ο.π., σ. 43. .

Πρόκειται για μια αλληλένδετη σχέση, όπου ο ένας τομέας επηρεάζει τον άλλον για έναν κοινό σκοπό, που δεν είναι άλλος από την εξασφάλιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και του φυσικού περιβάλλοντος. Παρολ' αυτά, αυτό δε σημαίνει ότι πάντα αυτοί οι τρεις παράγοντες δρουν αρμονικά μεταξύ τους και αλληλοσυμπληρωματικά. Συνεπώς, πολλές είναι οι φορές που συγκρούονται και δρουν αρνητικά ο ένας στον άλλον. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι τόσο εύκολο να ορίσουμε τον κοινό σκοπό, την έννοια της ποιότητας ζωής, την έννοια της αξίας του περιβάλλοντος. Υποστηρίζεται ότι υπάρχουν δύο βασικές κατευθύνσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, η ανθρωποκεντρική και η βιοκεντρική, καθώς και εναλλακτικές μορφές τους, όπως η ισχυρή ή η αδύναμη βιώσιμη ανάπτυξη, βάσει της έμφασης που δίνουν στην οικονομική-αναπτυξιακή διάσταση (Baker et al, 1995). Ωστόσο, το ζητούμενο είναι η διαβίωση μέσα σ' ένα υγιές περιβάλλον, στο οποίο δεν θα βάλλεται η αξιοπρέπεια του ατόμου. Η προσβολή του περιβάλλοντος και η διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας συνεπάγονται την προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Παπαδημητρίου/2009). Αναμφισβήτητα, οι δασικές πυρκαγιές διαταράσσουν τόσο την διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας όσο και την ανάγκη-δικαίωμα των πολιτών να ζουν μέσα σ'ένα περιβάλλον υγιές, καθαρό που θα επιτρέπει να αναπτύξουν την προσωπικότητα τους ανεμπόδιστα. Στο στόχο μιας βιώσιμης ανάπτυξης, συμπεριλαμβάνονται πολιτικές και πρακτικές δασικής προστασίας που περιορίζουν και σταματούν την παράνομη υλοτομία δασών, την αυθαίρετη δόμηση σε δασικές εκτάσεις, και τις δασικές πυρκαγιές.

Το άρθρο 24, στηρίζει θεσμικά την ανάγκη προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων από τους επιβλαβείς παράγοντες που τα κάνει να είναι ιδιαιτέρως ευάλωτα. Παρόλα αυτά δεν αίρονται «οι δυσχέρειες και αδυναμίες εγγενείς και μη, που προκύπτουν στην πράξη για την διακρίβωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες της συνδρομής των χαρακτηριστικών του δασικού οικοσυστήματος σε ορισμένη έκταση.»¹⁰ Συγκεκριμένα, η ειδική συνταγματική διάταξη που αναφέρεται στον ορισμό του δάσους υποδηλώνει «την έντονη αγωνία για την συνεχώς μειούμενη δασοκάλυψη της χώρας μας και την εξαιτίας αυτής ανισορροπία των οικοσυστημάτων.»¹¹ Έτσι, το άρθρο 24 συμπληρώνεται από το άρθρο 117 παράγραφος 3 σύμφωνα με το οποίο,

«Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταγράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν,

---

¹⁰ Παπαδημητρίου Γ., «Το άρθρο 24 του Συντάγματος.....» ο. π., σ. 48.

¹¹ Ευπραξία-Αίθρα Μ.,(1998), *Η νομική προστασία των δασών*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα., σ.211.

κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό.»¹²

Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώνεται συνταγματικά η υποχρεωτική αναδάσωση όλων των δασικών οικοσυστημάτων είτε καταστρέφονται από πυρκαγιά είτε από κάποιο άλλο λόγο (πχ. καταπατήσεις). Στην πραγματικότητα όμως, το τι γίνεται και ποια δάση αναδασώνονται αποτελεί ζήτημα έντονων συζητήσεων και διαφορετικών θέσεων. Οι απόψεις των επιστημόνων δίστανται τις περισσότερες φορές σχετικά με το αν πρέπει να ακολουθείται τεχνητή ή φυσική αναμόρφωση και αναδάσωση του χώρου. Συνεπώς, οι συνεργασίες μεταξύ των υπεύθυνων της κυβέρνησης και των ειδικών-επιστημόνων που ασχολούνται με το δασικό περιβάλλον, είναι κρίσιμες. Η συμβολή τους θεωρείται αναγκαία, στην προσπάθεια δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης προστατευτικής πολιτικής.

Δεν αρκεί να υπάρχει μόνο ένα οργανωμένο σύστημα καταστολής και πυρόσβεσης των δασικών πυρκαγιών, όταν αυτό δεν συμπορεύεται μαζί με μία στοχοθετημένη, αποτελεσματική πολιτική πρόληψης των δασών από τις φωτιές. Διότι η μη ύπαρξη μιας δασικής πολιτικής πρόληψης και προστασίας τόσο των δασών, όσο και των καμένων δασικών εκτάσεων, σε συνδυασμό με μία ελλειπή δασική νομοθεσία, δημιουργούν περιθώρια ανάπτυξης επιβλαβών πράξεων για το δασικό περιβάλλον. Και εδώ είναι που φαίνεται ο ρόλος του κράτους. Διότι όπως υποστηρίζει η Briassoulis, «όταν το κράτος δεν παρέχει ένα επίσημο σχεδιασμό μηχανισμών που να ανταποκρίνονται στην πίεση των ανωτέρων, δίνει το σήμα στις ομάδες που διαβλέπουν στο κέρδος (profit seeking parties) να συμπληρώνουν το κενό.»¹³

Ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει την πολιτική του κράτους απέναντι στα δάση είναι και η αλλαγή σε κρατικές υποδομές. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων δασοπυρόσβεσης στο Πυροσβεστικό Σώμα που έγινε με τον νόμο 2612/1998 (ΦΕΚ 112/Α'), φαίνεται ότι αποδυνάμωσε τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της Δασικής Υπηρεσίας, όσον αφορά στον τρόπο διαχείρισης τόσο των δασικών πυρκαγιών όσο και των δασών. Επιπλέον, η συνεργασία όλων των υπευθύνων φορέων για τις δασικές πυρκαγιές (όπως το τμήμα Πολιτικής Προστασίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, η Πυροσβεστική υπηρεσία, η δασική υπηρεσία, οι γνώσεις των εξειδικευμένων επιστημόνων κ.α) αποτελεί κεντρικό σημείο για μία αποτελεσματική δασική πολιτική, σε συνδυασμό με έναν αναπροσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των παραπάνω εκπροσώπων.

---

¹² ο. π. , σ. 211.

¹³ Briassoulis,H., (1992), «The planning uses of fire: reflections on the Greek experience» *Journal of Environmental Planning and Management* , 35, pp. 161-173.

Περιβαλλοντικό Δικαίωμα

Το άρθρο 24 κατοχυρώνει το δικαίωμα στο δασικό περιβάλλον ως ατομικό, ως κοινωνικό, και ως πολιτικό δικαίωμα. Το δικαίωμα προστασίας του περιβάλλοντος, και ιδιαίτερα του δασικού περιβάλλοντος, δεν είναι κάτι που αφορά μόνο τους εκπροσώπους της κυβερνητικής πολιτικής, αλλά αποτελεί δικαίωμα και ευθύνη όλων των οργανώσεων, των ενώσεων, των ομάδων, φορέων και των πολιτών – π.χ. των εκπροσώπων της βουλής, των δικαστών, των διαφόρων υπηρεσιών του κράτους, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της Εκκλησίας, των ΜΜΕ, της επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας, των οργανώσεων, των εταιρειών, των περιβαλλοντικών ομάδων, της κοινωνίας πολιτών, αλλά και όλων των ατόμων μεμονωμένα και ξεχωριστά.

Δηλαδή, η προστασία του περιβάλλοντος δεν αποτελεί αποκλειστική υποχρέωση του κράτους αλλά και δικαίωμα του κάθε ανθρώπου που σέβεται και εκτιμά τα αγαθά που του παρέχει το περιβάλλον. Καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο, το περιβάλλον ως συνταγματικά προστατευμένη αξία. Επομένως, για να διερευνήσουμε την νομική φύση και ισχύ του δικαιώματος στο περιβάλλον, επιβάλλεται «η θεώρηση του μέσα από πρίσμα του ατομικού, κοινωνικού και πολιτικού δικαιώματος»¹⁴. Συγκεκριμένα, το δικαίωμα στο δασικό περιβάλλον ως ατομικό δικαίωμα, συμπεριλαμβάνει και το δικαίωμα στο άτομο να προστατεύει το περιβάλλον, ανεξάρτητα από την δράση του κράτους.

Το δικαίωμα στο δασικό περιβάλλον ως κοινωνικό δικαίωμα σημαίνει ότι οι κοινωνικές ομάδες μπορούν να πιέσουν το κράτος και να απαιτήσουν από αυτό να δραστηριοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να βελτιώσει την ποιότητα του περιβάλλοντος, όπου θα συνεισφέρει θετικά στην ποιότητα ζωής των ατόμων. Τέλος, το δικαίωμα στο δασικό περιβάλλον ως πολιτικό δικαίωμα, σχετίζεται με το δικαίωμα συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία προστασίας του δασικού περιβάλλοντος και στο περιβάλλον εν γένει.

Η δυνατότητα των πολιτών να πληροφορούνται, να ενημερώνονται για το περιβάλλον και να συμβάλλουν ενεργά στην διαδικασία λήψης αποφάσεων αποτελούν χαρακτηριστικά ενός ζωντανού δημοκρατικού συστήματος, πλαισιωμένο από δραστήριους και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένους πολίτες. Η ευαισθητοποίηση και η εγρήγορση των πολιτών έρχονται πρωτίστως μέσα από την ενημέρωση και την πληροφορία. Έτσι το δικαίωμα στην περιβαλλοντική πληροφορία και στην πίεση διαφάνειας προς διοικητικούς φορείς αποτελούν σημαντικά

---

¹⁴ Ευπραξία-Αίθρα Μ., «Η νομική προστασία.....» σσ. 220-231.

εναύσματα περιορισμού βλαβερών δραστηριοτήτων κατά του περιβάλλοντος, όπως των δασικών πυρκαγιών και των αποχαρακτηρισμών των δασών.

1.3. Σκοπός Εργασίας

Με αφορμή τα ανωτέρω, βασικός σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη και η χαρτογράφηση τόσο ζητημάτων παραβατικότητας κατά των δασών όσο και ζητημάτων δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής μέσα από το λόγο φορέων¹⁵ της δημόσιας σφαίρας, για τις πυρκαγιές και την προστασία των δασών. Ο δημόσιος αυτός λόγος αφορά πολιτικές διεκδικήσεις και ισχυρισμούς φορέων έτσι όπως αυτές παρουσιάζονται και εντοπίζονται μέσα από τις αναφορές μιας εθνικής εμβέλειας εφημερίδας, την *Ελευθεροτυπία*, κατά τη διάρκεια των καταστροφικών δασικών πυρκαγιών, στο πρώτο δίμηνο του καλοκαιριού του 2007 από 01.06.07 έως 31.07.07.

Ειδικότερα, στην παρούσα ερευνητική εργασία πρόκειται να μελετηθεί, πως μέσα από τον λόγο πολιτικών διεκδικητών για το δασικό ζήτημα, αντανακλώνται τόσο θέματα περιβαλλοντικού εγκλήματος κατά των δασών, όσο και θέματα δικαίου και πολιτικής. Μελετώνται ταυτόχρονα οι διεκδικήσεις που αναφέρονται στα αίτια των δασικών πυρκαγιών και στις καταπατήσεις δασικών εκτάσεων, ενώ παρουσιάζονται συγχρόνως οι συνέπειες αυτών και οι λύσεις που προτείνονται από τους φορείς της δημόσιας σφαίρας για να αποτραπεί η υποβάθμιση του δασικού οικοσυστήματος και να ενισχυθεί η προστασία του, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο τα ελλειπτικά στοιχεία στον τομέα της δασικής πολιτικής και νομοθεσίας.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου εφαρμόστηκε μία νέα μη-ενοχλητική μέθοδος, η Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων (ΑΠΔ)¹⁶ και χρησιμοποιήθηκε ένα εξειδικευμένο δελτίο κωδικοποίησης¹⁷ πολιτικών διεκδικήσεων δασικών πυρκαγιών και η αντίστοιχη βάση δεδομένων που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μεσόγειος: Περιβάλλον, Δίκτυα, Δράσεις» του προγράμματος «Mediterranean Voices: Oral History and Cultural Practices in Mediterranean Cities» και της Εθνικής Συμμετοχής (2246) του «Participatory Governance and Institutional Innovation»¹⁸

---

¹⁵ (π.χ. Ελληνική κυβέρνηση, κρατικοί φορείς, δικαστές, επιστημονικοί κοινότητα, οικονομικοί οργανισμοί, κάτοικοι, ΜΜΕ, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κ.α.)

¹⁶ Koormans and Statham, 1999

¹⁷ Βλ Παράρτημα σ. 109.

¹⁸ Διατέλεσα ως κύρια βοηθός έρευνας στην Ανάλυση των Πολιτικών Διεκδικήσεων που αφορούσαν τις δασικές πυρκαγιές, του καλοκαιριού του 2007, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση της Μ. Κούση,

Συγκεκριμένα, μέσω της ΑΠΔ, θα εντοπιστεί και θα εξεταστεί ο λόγος που αφορά την εγκληματική/παραβατική δραστηριότητα σε δασικό οικοσύστημα, μέσα από αναφορές σε:

1. *Εμπρησμό, ή εκτελεστικού τύπου δράσεις* που αναφέρονται σε εμπρησμό ο οποίος χαρακτηρίζεται από πολιτικά, οικονομικά, ή ψυχολογικά, κίνητρα,
2. *Παράνομες Δραστηριότητες/ Πράξεις* σε δασικές περιοχές. όπως περιπτώσεις παράνομης υλοτομίας, εκχερσώσεις, οικοπεδοποίηση, και τουριστική ανάπτυξη σε δασικές εκτάσεις/ δάση, και,
3. *Πράξεις Αμέλειας*, οι οποίες μπορεί να προέρχονται είτε από επιβλαβής δραστηριότητες επισκεπτών, τουριστών, κατοίκων, αγροτών, σε δασικές περιοχές, είτε από άλλες δραστηριότητες αμέλειας ποικίλων παραγόντων και φορέων (βλ. ΔΕΗ).

Επιπλέον θα αναλυθούν πολιτικές διεκδικήσεις-ισχυρισμοί που αναφέρονται σε ζητήματα δικαίου και πολιτικής και εστιάζουν σε θέματα:

1. *Δασικής Νομοθεσίας*, όπως: Νόμοι οι οποίοι νομιμοποιούν παράνομες κατασκευές, κτίρια σε δάση, τροποποιήσεις άρθρων σχετικών με το δασικό περιβάλλον, νόμοι οι οποίοι θίγουν τη δασική προστασία, η μη-ολοκλήρωση δασολογίου/ κτηματολογίου και η επικύρωση των δασικών χαρτών, η αποτυχία εφαρμογής νόμων δασικής προστασίας της Ε.Ε. και του ελληνικού συνταγματικού δικαίου, και
2. *Δασικής Πολιτικής*. Με τον όρο αυτό εξετάζουμε την αδιαφορία απέναντι στα δάση από υπεύθυνους εκπροσώπους της Πολιτείας, τον συντονισμό/ συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων δασοπροστασίας/ δασοφυλάξεως και της τοπικής αυτοδιοίκησης, την πιθανή έλλειψη εθνικής πολιτικής δασών, την ενδεχόμενη έλλειψη Ευρωπαϊκής δασικής πολιτικής, την ανάγκη βελτίωσης προστατευτικής δασικής πολιτικής ή την ενίσχυση της ευρωπαϊκής και ελληνικής δασικής πολιτικής. Ακόμη, θέματα ιδιωτικοποίησης, εμπορευματοποίησης της δημόσιας γης σε δασικές περιοχές κ.α., τα οποία μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας μη σωστής και ολοκληρωμένης εφαρμογής πολιτικής προστασίας δασών.

Το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είναι, η αναζήτηση, η παρουσίαση, η επεξεργασία και ανάλυση των πολιτικών διεκδικήσεων που αφορούν τις δασικές πυρκαγιές στο χρονικό διάστημα από 01/06/07 έως 31/07/07 στην Ελλάδα όπως παρουσιάζονται μέσα από την γραφή της Ελευθεροτυπίας, εστιάζοντας τόσο

στα αίτια και κίνητρα των δασικών πυρκαγιών όσο και στις συνέπειες αυτών των κινήτρων. Συνεπώς, η εργασία δεν εστιάζει σε μία ποιοτική ανάλυση του λόγου, ή στον τρόπο με τον οποίον ο τύπος μπορεί να διαστρεβλώσει το λόγο των διεκδικητών, είτε να αποκρύπτει κάποια γεγονότα, δηλώσεις ή και να δίνει έμφασή σε κάποια συγκεκριμένα ζητήματα ή πρόσωπα¹⁹.

Μέσα από την αναζήτηση των πολιτικών διεκδικητών στον προαναφερόμενο επιλεγμένο τύπο, τη μορφή διεκδίκησης τους και τις προτάσεις που θέτουν για τον περιορισμό της υποβάθμισης και μείωσης της καταστροφής του δασικού περιβάλλοντος θα χαρτογραφήσουμε ζητήματα εγκληματικής δράσης κατά των δασών και θα συλλογιστούμε πάνω σε θέματα της ισχύουσας δασικής πολιτικής που ακολουθείται στη χώρα μας.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την προστασία του δάσους ως δημόσιο ζήτημα, εστιάζοντας στην δασική νομοθεσία και στην δασική πολιτική και αναλύεται ο σκοπός και το αντικείμενο της διπλωματικής. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται ορισμένες μελέτες επικοινωνίας που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την λειτουργία των ΜΜΕ στην επιλογή μιας είδησης, στον τρόπο μετάδοσης της και στην ερμηνεία της και πως μπορούν να εμπλέκονται κοινωνικά στην κατασκευή ενός εγκλήματος. Επιπλέον στο κύριο μέρος του 2ου κεφαλαίου παρουσιάζονται κάποιες από τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της περιβαλλοντικής κοινωνιολογίας και της περιβαλλοντικής εγκληματολογίας, οι οποίες δίνουν την δυνατότητα να κατανοήσουμε καλύτερα την ανάλυση δεδομένων της έρευνας και τα τελικά συμπεράσματα.

Στη συνέχεια, στο τρίτο κατά σειρά κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται η επιλεγμένη μέθοδος, η Ανάλυση των Πολιτικών Διεκδικήσεων (Political Claims Analysis). Αναφέρονται οι λόγοι επιλογής της συγκεκριμένης μεθόδου που στοχεύει να στην παρουσίαση και ερμηνεία των πολιτικών διεκδικήσεων των φορέων της δημόσιας σφαίρας για τις δασικές πυρκαγιές. Στα κεφάλαια 4 και 5 αναλύονται οι πολιτικές διεκδικήσεις που σχετίζονται με την εγκληματική/ παραβατική δράση στο δασικό οικοσυστήματα και με ζητήματα του δασικού δικαίου και της δασικής πολιτικής, έτσι όπως κατεγράφησαν μέσα από την ανάλυση του λόγου των φορέων που αποτυπώνονταν στην αρθρογραφία της Ελευθεροτυπίας, για το διάστημα

---

¹⁹ Βλέπε π.χ. Κωνσταντινίδου, Χ., (2009), «Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η Παραγωγή Νοήματος. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Προοπτικές,» Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, σσ., 108-109.

01.06.07 έως 31.07.07. Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο χωρίζεται σε τρεις υποενότητες, όπου εξετάζονται οι πολιτικές διεκδικήσεις που αναφέρονται στον εμπρησμό, στις παράνομες δραστηριότητες εντός των δασικών περιοχών (όπως για παράδειγμα η οικοπεδοποίηση, οι παράνομη υλοτομία, η τουριστική ανάπτυξη, οι εκχερσώσεις, οι παράνομοι αποχαρκτηρισμοί κ.ο.κ.), και τέλος στις Πράξεις Αμέλειας ενάντια των δασών, οι οποίες πιθανώς να προέρχονται από τόσο από τις επιβλαβείς δραστηριότητες απλών επισκεπτών, κατοίκων, τουριστών, αγροτών σε δασικές περιοχές, είτε από ζημιογόνες δράσεις άλλων φορέων (πχ. ακαθάριστοι πυλώνες ΔΕΗ, Δάση που έχουν μετατραπεί σε σκουπιδότοπους, ή παράνομες χωματερές).

Αντίστοιχα, το κεφάλαιο 5 χωρίζονται σε δύο βασικές υποενότητες, όπου στην πρώτη ενότητα συζητούνται οι πολιτικές διεκδικήσεις των φορέων που σχετίζονται με τα ζητήματα της δασικής νομοθεσίας και του δικαίου, όπως η επάρκεια ή μη της υπάρχουσας δασικής νομοθεσίας στη Ελλάδα, η αποτυχία ή μη της εφαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας και της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας κ.α. Η δεύτερη ενότητα του πέμπτου κεφαλαίου ασχολείται με τις πολιτικές διεκδικήσεις που άπτονται ζητημάτων της Δασικής πολιτικής (π.χ κυβερνητικές πολιτικές και πρακτικές, αποτελεσματική ή μη εθνικής κυβερνητικής δασικής πολιτικής κ.α). Στην ίδια ενότητα, έχουν προστεθεί δύο επιπλέον υπο-ενότητες όπου εξετάζονται ζητήματα διαχείρισης της κρατικής υποδομής και ζητήματα του Πυροσβεστικού Σώματος έτσι όπως παρουσιάστηκαν μέσα από τον επιλεγμένο έντυπο τύπο.

Στο 6^ο κεφάλαιο περιγράφεται η συζήτηση γύρω από τα στοιχεία της ανάλυσης δεδομένων της έρευνας και τα συμπεράσματα της εργασίας.

Πηγή: Ελευθεροτυπία 03.08.2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται ένα ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο για τη μελέτη της δασικής προστασίας και των δασικών πυρκαγιών, ως δημόσιο και περιβαλλοντικό ζήτημα, πολιτικής και δικαίου. Υπό το πρίσμα μελετών επικοινωνίας, αλλά κυρίως της περιβαλλοντικής κοινωνιολογίας και περιβαλλοντικής εγκληματολογίας, παρουσιάζονται βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις με στόχο τη σύνδεση τους με την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας και τα συμπεράσματα.

2.1. Δημόσιος Λόγος και MME

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ηλεκτρονικός, έντυπος τύπος, τηλεόραση κατέχουν μία ανυπολόγιστη δύναμη εξουσίας, κινητοποίησης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών. Οι άνθρωποι είναι γνώστες θεμάτων πολιτικής βάσει των πληροφοριών που τους παρέχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Koozmans, 2004). Το περιεχόμενο των ειδήσεων απαρτίζεται από δηλώσεις και γεγονότα φορέων της δημόσιας σφαίρας, που συμπεριλαμβάνουν όχι μόνο πολιτικούς φορείς της εξουσίας αλλά και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών καθώς και τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης (Koozmans, 2004). Ωστόσο, μέσα από τις ειδήσεις, τα μέσα ενημέρωσης παράγουν νόημα, σύμφωνα με την Κωνσταντινίδου (2001).

«Τα MME ως ιδεολογικοί μηχανισμοί ορίζουν και δεν αντανakλούν ή διαστρεβλώνουν απλώς την πραγματικότητα. Το περιεχόμενο των MME δεν βρίσκεται σε κάποια συμμετρική σχέση με την κοινωνική πραγματικότητα αλλά παρέχει το πλαίσιο πρόσληψης της πραγματικότητας, το πλαίσιο αξιών, πεποιθήσεων, και ιδεών για την κοινωνική τάξη πραγμάτων [...] ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί μια συνεκτική εικόνα γι αυτήν την πραγματικότητα [...], μια οπτική που εκχέεται από τις υπάρχουσες δομές εξουσίας και που συντελεί στην αναπαραγωγή τους»²⁰. Κατά τη φιλελεύθερη πλουραλιστική προσέγγιση τα MME²¹ έχουν τη δυνατότητα να αντανakλούν ή να διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα, ενώ από την άλλη

---

²⁰ Κωνσταντινίδου Χρ., (2001), *Κοινωνικές αναπαραστάσεις του εγκλήματος. Η εγκληματικότητα των Αλβανών μεταναστών στον Αθηναϊκό Τύπο*, Εκδόσεις Αντ.. Ν. Σάκκουλα, σ. 17.

²¹ Βλέπε σχετικά Κωνσταντινίδου, Χρ., «Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και προοπτικές», στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, μέρος Α'-Β', τ. 2003, καθώς επίσης βλέπε σχετικά Κομνηνού Μ. (2001), «Από την αγορά στο θέαμα», Εκδόσεις Παπαζήση, σσ. 40-44.

εκφραστές της ριζοσπαστικής θεώρησης θεωρούν πως τα MME έχουν τη δύναμη να αναπαριστούν πολλές φορές ή να κατασκευάζουν την πραγματικότητα.

Στην ενότητα 2.3, υποστηρίζεται ότι το έγκλημα είναι κάτι που κατασκευάζεται κοινωνικά και αντανακλά κοινωνικές σχέσεις. Η κοινωνική κατασκευή του είναι μια διαδικασία επηρεασμένη και από τις εικόνες ενός εγκλήματος έτσι όπως αναφέρονται και προβάλλονται στα MME (Surrete, 1997). Οι συμπεριφορές, οι εικόνες, οι δράσεις που προβάλλουν και ο τρόπος που τις προβάλλουν τα μέσα επικοινωνίας μπορούν να ορίσουν μια κατάσταση πολύ διαφορετική από ότι είναι στη πραγματικότητα και να δημιουργήσουν νέα δεδομένα στην έννοια ενός φαινομένου ή απλώς να μεταδώσουν την αληθινή πλευρά χωρίς να παραπληροφορήσουν, εξαρτώμενα από άλλους παράγοντες. Έτσι, τα MME, δεν μένουν απέξω από όλη αυτή την διαδικασία κατασκευής του εγκλήματος. Πολλές φορές οι εικόνες, οι συμπεριφορές που προβάλλουν τα MME, τρόπος που τις προβάλλουν δημιουργούν συνειδήσεις και δημιουργούν νέες διαστάσεις στο ορισμό μιας πράξης ως έγκλημα ή όχι.

Ωστόσο, το κάθε μέσω ενημέρωσης, στην προκειμένη περίπτωση ο τύπος (πχ. *Ελευθεροτυπία*), επιλέγει τόσο την είδηση, και όσο και τον τρόπο προβολής της, ακολουθώντας τα δικά της ιδεολογικά πιστεύω και αξίες ή αλλιώς εκείνων που υποστηρίζουν. Ο τρόπος οικειοποίησης των τεχνικο-κοινωνικοπολιτισμικών καταναγκασμών διαφέρει κάθε φορά από μέσο ενημέρωσης σε μέσο ενημέρωσης, αναλόγως και με τις αξίες, την παράδοση, και την πολιτική γραμμή του (Κωνσταντινίδου 2001).

2.2: Κοινωνιολογική Προσέγγιση: Πολιτική, Δίκαιο, και Περιβάλλον

Η Κοινωνιολογία άρχισε να ασχολείται με το περιβάλλον κάπως αργά, στην δεκαετία του '60, όπου κάνουν την εμφάνιση τους και τα περιβαλλοντικά κινήματα. Συγκεκριμένα, στην δεκαετία του '70 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ξεκίνησαν οι πρώτες μελέτες περιβαλλοντικής κοινωνιολογίας και την δεκαετία του '80 εξαπλώθηκε στις χώρες της Ευρώπης. Ένα μέρος των μελετών αναφέρεται στο τρόπο με τον οποίο οι μεγάλοι κλασσικοί θεωρητικοί της κοινωνιολογικής σκέψης όρισαν τη σχέση ανθρώπου με τη φύση και το περιβάλλον.

Στο έργο του "Στοιχειώδεις μορφές της θρησκευτικής ζωής" ο E. Durkheim υποστηρίζει «δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αν και η κοινωνία είναι μια συγκεκριμένη πραγματικότητα, δεν είναι μια αυτοκρατορία εντός μιας αυτοκρατορίας. Είναι ένα μέρος της φύσης και μάλιστα η ανώτερη έκφρασή της. Η κοινωνική επικράτεια είναι μια φυσική επικράτεια που διαφέρει από τις άλλες μόνο εξαιτίας μεγαλύτερης

πολυπλοκότητας [...] η κοινωνία είναι ο πιο ισχυρός συνδυασμός φυσικών και ηθικών δυνάμεων που μπορεί να μας προσφέρει ως παράδειγμα η φύση...».²² Παρόλα αυτά όλη η θεωρία ενέχει μια σειρά από αντιφάσεις όσον αφορά τη σχέση κοινωνίας και φύσης, αφού καταλήγει να μας αναφέρει πως « η φύση φέρει το αποτύπωμα της κοινωνίας.»²³

Ο Κ. Marx εντοπίζει μια διαλεκτική σχέση ανθρώπου και φύσης. Η φύση αποτελεί «το ανόργανο σώμα του ανθρώπου, στο βαθμό που η φύση είναι 1) το άμεσο μέσο διαβίωσης του και 2) το υλικό, το αντικειμενικό και το όργανο δραστηριότητας του στη ζωή.»²⁴ Η φύση είναι ένα εργαλείο βασικό για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του για επιβίωση. Ο άνθρωπος επεμβαίνει στη φύση, την αλλάζει και ταυτόχρονα αλλάζει και τη δική του φύση. Η λύση για τον Marx έρχεται μέσα από την αλλαγή, την ύπαρξη της κομμουνιστικής κοινωνίας, όπου θα ανατραπεί και το καπιταλιστικό σύστημα παραγωγής και όλα τα δεινά του, όπως και η εκμετάλλευση της φύσης.

Από μία διαφορετική σκοπιά, ο M. Weber υποστηρίζει ότι «η τυπική εκλογίκευση στο θεσμικό επίπεδο, η ανάπτυξη μετρήσιμων, αποδοτικών μέσων και διαδικασιών όπως η επιστήμη, η τεχνολογία, η οικονομία της αγοράς, η τυπική οργάνωση και το δικαστικό σύστημα εγείρει θέματα ουσιαστικής ορθολογικότητας αναφορικά με την αξία των στόχων που προσπαθούν να επιτύχουν αυτά τα μέσα.»²⁵

Σύγχρονες θεωρίες, εστιάζουν σε θέματα «αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού» και του «Οικολογικού Εκσυγχρονισμού», με βασικούς εκπρόσωπους τον U. Beck, A. Giddens, Habermas, Hajer, κ.α. Επισημαίνεται η ανάγκη ενός πολιτισμικού επαναπροσδιορισμού, ο οποίος με την βοήθεια της επιστημονικής γνώσης θα ξεπεράσει τα προβλήματα που προέκυψαν από την επέμβαση των προηγμένων τεχνολογιών. Η προσέγγιση του οικολογικού εκσυγχρονισμού με κύριους εκπροσώπους τους Huber, Spargaaren, και Mol κ.α δίνει μεγαλύτερη έμφαση στο περιβάλλον υποστηρίζοντας ότι η τεχνολογική και επιστημονική πρόοδος μπορούν να βοηθήσουν στην εξέλιξη μιας κοινωνίας φιλικής με το περιβάλλον. Μέσα από την εξέταση των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, αναλύονται οι αλλαγές και οι συνέπειες στο περιβάλλον. Η συγκεκριμένη θεώρηση ταυτίζεται και με την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης. Η οικονομική ανάπτυξη, η αναπτυξιακή διαδικασία δεν εκλαμβάνεται πάντα ως εχθρική με το περιβάλλον.

---

²² Μποτετζάγιας, Ι., Καραμίχας, Γ. , *Περιβαλλοντική Κοινωνιολογία*, Εκδόσεις Κριτική 2008, σ. 32.

²³ ο.π., σ. 33.

²⁴ ο.π., σ. 35.

²⁵ ό., π., σ. 58.

Κοινωνιολόγοι του περιβάλλοντος που ασχολήθηκαν με το περιβαλλοντικό έγκλημα εμφανίζονται σε κοινωνιολογικές συζητήσεις και ανήκουν στο χώρο της κριτικής κοινωνιολογίας. Ο A. Schnaiberg (1980), ιδρυτής της σχολής του "Αέναου Τροχού Παραγωγής" (Treadmill of Production)²⁶, υποστηρίζει ότι η περιβαλλοντική υποβάθμιση είναι αποτέλεσμα της ισχύουσας κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης, όπου ο μονοπωλιακός καπιταλισμός κυριαρχεί, με μοναδικό στόχο την αύξηση του κέρδους, με παράδειγμα το μονοπωλιακό καπιταλιστικό σχήμα των Η.Π.Α. Ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής εξαντλεί όλο και περισσότερους τους φυσικούς πόρους, με την βοήθεια των τεχνολογιών, στοχεύοντας σε περισσότερα κέρδη. Αυτό συνεπάγεται ταυτόχρονα και υψηλότερους μισθούς και επίπεδα κατανάλωσης που στηρίζουν αυτές τις οικονομίες. Άρα τα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν τις ρίζες τους στις προηγμένες καπιταλιστικές οικονομίες. Η ολοένα αυξημένη παραγωγή και κατανάλωση έχει οδηγήσει στην ολοένα και αυξανόμενη εξάντληση πόρων, πηγών και υλικών από το περιβάλλον με συνέπεια να υποβαθμίζεται συνεχώς το φυσικό οικοσύστημα. Η χρήση των φυσικών πόρων αυξάνεται ολοένα και περισσότερο από τους καπιταλιστές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συνέπειες της διατάραξης του οικοσυστήματος. Παράλληλα το κράτος δεν είναι αμέριμο απέναντι σε όλη αυτή την κατάσταση αλλά στην προσπάθεια του να κρατήσει υψηλά τα επίπεδα οικονομικής επέκτασης, τις περισσότερες φορές υποστηρίζει το κεφάλαιο. Η μόνη λύση να ανατραπεί αυτή η κατάσταση σύμφωνα με τον Schnaiberg είναι η αναδιάρθρωση των σχέσεων παραγωγής και θεσμών, και η συνειδητοποίηση των εργατών για τα καθημερινά περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ως πολίτες-καταναλωτές.

Επιπρόσθετα, ο Perrow Charles²⁷ υποστηρίζει ότι τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα και το περιβαλλοντικό έγκλημα είναι προϊόντα δραστηριοτήτων μεγάλων οργανώσεων και πολυεθνικών εταιρειών. Οι μεγάλες οργανώσεις/οργανισμοί μέσα από την συνεχή προσπάθεια επικράτησης τους μπορεί να γίνουν οι πιο αποτελεσματικοί περιβαλλοντικοί καταστροφείς, ενθαρρύνοντας καταστροφικές πρακτικές. Η δύναμη και η επιρροή αυτών είναι πολλές φορές τόσο μεγάλη που μπορούν να διαμορφώνουν κινήματα, πολιτική, ή πολιτισμό. Συγκεντρώνοντας δύναμη και εξουσία έχουν την δυνατότητα να ασκούν πιέσεις. Όσο πιο μεγάλοι είναι

---

²⁶ Pellow N., D., και Brulle J. R., *Power, Justice, and the Environment: Toward Critical Environmental Justice Studies*, p. 4., και βλ. *σχετικά Μποτετζάγιας, Ι., Καραμίχας, Γ., «Περιβαλλοντική ...» ό., π., σ. 51.*

²⁷ Perrow, Ch.(1997), *Organizing for environmental destruction*, *Organization and Environment*, vol 10,no 1.pp 66-72.

οι οργανισμοί, τόσο πιο πολλά είναι τα περιβαλλοντικά προβλήματα που προκύπτουν. Πίσω από αυτές τις δυναμικές εταιρείες μπορεί να κρύβονται καταστροφικές δραστηριότητες κατά του περιβάλλοντος. Όπως για παράδειγμα η καταστροφή των δασών και των δασικών εκτάσεων.

Συνεπώς, η κοινωνιολογική συζήτηση σχετικά με τη σχέση ανθρώπου, περιβαλλοντικής καταστροφής και νέων τεχνολογιών θα μπορούσε να συνδυαστεί με εγκληματολογικές προσεγγίσεις σχετικά με το περιβάλλον και την περιβαλλοντική υποβάθμιση.

2.3: Εγκληματολογική Προσέγγιση: Εγκλήματα/Παρανομίες και Περιβάλλον

Η «Γαλλοβελγική Χαρτογραφική Σχολή»²⁸ στο 19ο αιώνα, με ιδρυτές τον Α. Quetelet και τον Γάλλο Α.Μ. Guerry, προσπάθησε να εξετάσει το περιβαλλοντικό ζήτημα. Δεν εξετάζεται όμως από θεωρητικούς όπως οι Sutherland και Sellin της "Οικολογικής σχολής του Σικάγο" που επηρεάστηκαν από τον Freud, ή όπως ο Pinatel, ο οποίος επικεντρώνεται στην εγκληματική προσωπικότητα και την σχέση των ειδικών συνθηκών της εγκληματικής πράξης με αναφορά στον δράστη.

Σε αντίθεση, η σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ του ατόμου και του φυσικού χώρου υπάρχει σύμφωνα με τη Ζαραφονίτου, όπου το περιβάλλον ορίζεται «ως το σύνολο των στοιχείων του πλαισίου στο οποίο ζουν τα μέλη μιας κοινωνικής ομάδας, τα οποία επηρεάζονται από αυτό και το επηρεάζουν ταυτόχρονα με την εργασία και την δράση τους.»²⁹ Η επέμβαση του ανθρώπου στο περιβάλλον είναι τόσο έντονη πολλές φορές, με συνέπεια να του αλλάζει τα στοιχεία του. Αυτό μπορεί να συμβεί παντού, σε όλους τους χώρους πχ στις πόλεις, στις δασικές περιοχές, στους χώρους πρασίνου, μετατρέποντας «το φυσικό περιβάλλον σε ένα δομημένο περιβάλλον.»³⁰ Δεν είναι λίγες οι φορές, που έχουμε δει ένα πανέμορφο δάσος, ή ένα μέρος δασικών στρεμμάτων να αποχαρακτηρίζεται, να μετατρέπεται η φύση του, και στην θέση του να βλέπουμε πολυώροφες πολυκατοικίες, επιβλητικές εταιρείες, ή αυθαίρετα κτίρια. Τόσο η οικολογική σχολή του Σικάγο, όσο και οι υπόλοιπες προσεγγίσεις, οι οποίες αναπτύχθηκαν μεταγενέστερα, ασχολούνταν με το κοινωνικό περιβάλλον ως παράγοντα ανάπτυξης και εκδήλωσης εγκληματικών δράσεων. Γενικά, οι

---

²⁸Φαρσεδάκης, Ι., (1990), *Η εγκληματολογική σκέψη. Από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, τ. Α', , σσ. 126,-127, 386-387.

²⁹ Ζαραφονίτου, Χρ., (1995), *Εμπειρική Εγκληματολογία* , Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 142.

³⁰ ό., π., σ. 142.

εγκληματολόγοι τείνουν να προσεγγίζουν το έγκλημα από δύο πλευρές, α) την νομική προσέγγιση, εξετάζοντας το πώς ερμηνεύεται μέσα από τους νόμους και β) μελετώντας την κοινωνική πλευρά του, δηλαδή εστιάζοντας στις κοινωνικές συνθήκες και στα αίτια του κοινωνικού φαινομένου.

Σύμφωνα με την θεωρία του Sutherland (1949) για το έγκλημα του «λευκού κολάρου»³¹ (white collar crime), το έγκλημα ορίζεται από την παράβαση του νόμου, που προέρχεται από πρόσωπα υψηλής κοινωνικής και οικονομικής επιφάνειας, με σκοπό το προσωπικό όφελος. Η θεωρία αυτή δεν αναφέρεται σε δράστες που μπορεί να είναι και απλοί πολίτες κατώτερων στρωμάτων, οι οποίοι αναπτύσσουν παραβατικές δραστηριότητες με στόχο την ικανοποίηση ατομικών συμφερόντων.

Συνήθως, θεωρητικές απόψεις που εστιάζουν στην περιβαλλοντική παραβίαση, περιβαλλοντική βλάβη, ή περιβαλλοντική καταστροφή (environmental harm) εντάσσονται κάτω από την ομπρέλα πιο ανοιχτών κατηγοριών εγκλήματος, όπως «του λευκού κολάρου, και του κορπορατιστικού/επιχειρησιακού/(corporate crime) όπου συνδέουν την περιβαλλοντική καταστροφή σαν κάτι που προκύπτει από συγκεκριμένες δράσεις εταιρειών.»³² Επιπλέον, μια σειρά ζημιογόνα για το περιβάλλον φαινόμενα που πιθανόν να εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες, όπως η αποψίλωση των δασών, το αυξανόμενο καυσαέριο, η μη-κατανάλωση ανακυκλώσιμων προϊόντων, συμβάλλουν το καθένα από την πλευρά του στην μεγέθυνση του περιβαλλοντικού προβλήματος.

Ορισμένοι θεωρητικοί ισχυρίζονται ότι «το περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι στην πραγματικότητα απανταχού παρών, ένα δομημένο οργανικό ή συστημικό φαινόμενο, παρά κάτι που αποκλειστικά προέρχεται από χειρισμούς επιχειρήσεων ή από κάποιους απρόσεκτους πολίτες.»³³ Οι περισσότερες προσεγγίσεις ενέχουν μια σειρά από μειονεκτήματα στην προσπάθεια τους να ακολουθήσουν τις καθιερωμένες θεωρίες ανάλυσης του περιβαλλοντικού προβλήματος, χωρίς να εστιάζουν στο παρόν, και χωρίς να έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Είναι σημαντικό να αναζητούμε τις κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες δια τελείται ένα έγκλημα, μια παραβατική συμπεριφορά οποιασδήποτε μορφής.

Σύμφωνα με τους Hasley M., και White Rob, τρεις βασικές προσεγγίσεις επικεντρώνονται στη σχέση κοινωνίας και περιβάλλοντος. Η πρώτη είναι η

---

³¹ Φαρσεδάκης, Ι., «Η εγκληματολογική σκέψη.....».ο.π., σ. 397

³² Halsey, M. White R., (1998),«*Crime, ecophilosophy and Environmental harm*», Theoretical Criminology, Sage, p. 346.

³³M. White R., «*Crime, ecophilosophy and.....*» p. 347.

ανθρωποκεντρική προσέγγιση (anthropocentric), η δεύτερη η βιοκεντρική (biocentric), και η τρίτη είναι η οικοκεντρική/ οικολογική (ecocentric).

Ο «ανθρωποκεντρισμός»³⁴ θεωρεί πως ο άνθρωπος είναι το ανώτερο όν βιολογικά και πνευματικά σε σύγκριση με όλα τα άλλα όντα στη γη και κατέχει μοναδική αξία και νόημα σε αντίθεση με τα υπόλοιπα στοιχεία της φύσης, τα οποία μοναδικό σκοπό έχουν να υπηρετούν το ανθρώπινο είδος. Η έννοια του φυσικού περιβάλλοντος έχει καθαρά οργανική και βοηθητική χρήση. Οι άνθρωποι με την εφευρετικότητά τους και την βοήθεια των τεχνολογικών καινοτομιών μπορούν να εκμεταλλεύονται τη φύση με στόχο την οικονομική επιτυχία τους. Η προσέγγιση του ανθρωποκεντρισμού προκαλεί αρκετές καταστροφικές συνέπειες στο οικοσύστημα. Η στρατηγική βασίζεται σε μία συντηρητική ερμηνεία της βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development) όπου οι άνθρωποι-παραγωγοί που κατέχουν τον κεντρικό ρόλο, διαχειρίζονται και εκμεταλλεύονται τα αγαθά της φύσης για δικό τους όφελος. Όλα τα είδη στο περιβάλλον είναι σημαντικά, με την προϋπόθεση ότι βοηθούν στην κάλυψη των αναγκών του ανθρώπου. Οι Hasley και White υποστηρίζουν ότι ο ανθρωποκεντρισμός θα μπορούσε να μεταφραστεί σαν πράσινος καπιταλισμός, ενσωματώνοντας το ίδιο το περιβάλλον στους νόμους της αγοράς, σύμφωνα με τις αρχές του φιλελευθερισμού και της νέο-κλαστικής πολιτικής οικονομίας - των οποίων βασική φιλοσοφία είναι η διευκόλυνση και η οργάνωση των ανθρωπίνων ωφελειών όπου προέρχονται μέσα από την εκμετάλλευση του περιβάλλοντος ακολουθώντας τους κανόνες της αγοράς. Τα οικολογικά προβλήματα που προκύπτουν από την παραπάνω σχέση είναι αρκετά εκτεταμένα.

Σε αντίθεση με τον «ανθρωποκεντρισμό», ο «βιοκεντρισμός»³⁵, εστιάζει στην βιοκεντρική ισότητα ή στη βιολογική ισονομία. Κεντρική ιδέα της συγκεκριμένης προσέγγισης είναι πως ο άνθρωπος είναι ηθικά ίσος με τα άλλα είδη, τις άλλες οντότητες και έχουν τα ίδια δικαιώματα και αξία. Βασικός στόχος είναι η διατήρηση και ύπαρξη όλων των ειδών στη γη, μέσα από μία συνεχή μάχη επιβίωσης τους. Σε πολιτικό επίπεδο, οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους ειδικούς και όχι από αυτούς που κατέχουν την δύναμη εξουσίας, όπως συμβαίνει στην ανθρωποκεντρική θεώρηση. Είναι δύσκολο να ξεκαθαρίσουμε την ισότητα μεταξύ των ειδών. Η ίδια η φύση αντιδρά από μόνη της. Παρόλα αυτά, οι νόμοι της φύσης κρίνονται αναγκαίοι στην επίλυση των οικολογικών προβλημάτων. Ακόμη, τις ρίζες της περιβαλλοντικής

---

³⁴ ό., π., σ. 349.

³⁵ ό., π., σ. 352.

κρίσης, μπορούμε να τις εντοπίσουμε στα οικονομικά και πολιτικά συστήματα, τα οποία οι ίδιοι άνθρωποι έχουν αναπτύξει.

Τέλος, η τρίτη κατά σειρά προσέγγιση, είναι η οικοκεντρική/ ecocentric³⁶. Σύμφωνα με τη θεώρηση αυτή, τα ανθρώπινα όντα είναι κοινωνικά και ηθικά υπεύθυνα για την ακεραιότητα των υπολοίπων μη ανθρωπίνων οντοτήτων. Υπάρχει μια διαλεκτική σχέση με το περιβάλλον και το ενδιαφέρον είναι έντονο γι' αυτό. Ένας από τους βασικούς στόχους της οικοκεντρικής θεώρησης, είναι η σταθερότητα του οικοσυστήματος. Επιπλέον, σε επίπεδο λήψεως αποφάσεων, οι αποφάσεις λαμβάνονται συλλογικά, με σκοπό την ύπαρξη μιας κοινωνίας ανεπτυγμένης με οικολογική ευαισθησία και ισορροπία. Οι άνθρωποι και όλες οι δραστηριότητες τους, βρίσκονται σε μία συμφωνία με το υπόλοιπο φυσικό σύστημα. Συνεπώς, τα περιβαλλοντικά προβλήματα βρίσκονται σε μία συνεχή μείωση, ακολουθώντας την συγκεκριμένη προσέγγιση. Ο άνθρωπος δεν είναι εχθρός της φύσης, επιτρέποντας έτσι, σε όλα τα είδη της, να ζουν αρμονικά μεταξύ τους και να διατηρείται η ισορροπία μεταξύ των συστημάτων, διαφυλάσσοντας το οικοσύστημα.

Μέσα από την εναλλακτική οικοκεντρική προσέγγιση, θίγεται το θέμα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Υποστηρίζεται πως οι λύσεις για το περιβαλλοντικό πρόβλημα έρχονται μέσα από την κοινωνία, σε συνεργασία του τοπικού και παγκόσμιου επιπέδου. Ο άνθρωπος είναι αυτός, που είναι υπεύθυνος να επιλύσει την οποιαδήποτε οικολογική κρίση. Όπως αναλύσαμε και παραπάνω, το περιβαλλοντικό έγκλημα κατασκευάζεται μέσα από την σχέση του με την δράση του ανθρώπου.

Σύμφωνα με τον Situ και Emmons (2000) «περιβαλλοντικό έγκλημα είναι μια αυθαίρετη πράξη ή παράλειψη που παραβιάζει τους νόμους και συνεπώς υποβάλλει την εγκληματική επιτέλεση και εγκληματική ανοχή.»³⁷ Ο συγκεκριμένος ορισμός αποτελεί μια καθαρά νομική εξήγηση του φαινομένου, χωρίς όμως να μας δίνει στοιχεία για τα αποτελέσματα, τις συνέπειες του περιβαλλοντικού εγκλήματος στο οικοσύστημα. Οφείλουμε, επομένως, να ορίσουμε με μία πιο ευρεία έννοια το πρόβλημα του περιβάλλοντος, και συγκεκριμένα των πυρκαγιών. Η περιβαλλοντική δικαιοσύνη σύμφωνα με τη πράσινη εγκληματολογία «ασχολείται με θέματα κοινωνικής ανισότητας, ενώ η οικολογική δικαιοσύνη τείνει να επικεντρώνεται σε θέματα διατήρησης των οικοσυστημάτων (π.χ. δικαιώματα ζώων κ.α.).»³⁸

---

³⁶ ο. π., σ. 355.

³⁷White Rob, «Green criminology and the pursuit of social and ecological justice» στο *Issues in Green Criminology: Confronting Harms Against Environments, other animals and humanity*, p35

³⁸ο.π., σ. 32.

Στη θεώρηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης οι άνθρωποι βρίσκονται στο κέντρο της ανάλυσης μας και το περιβαλλοντικό έγκλημα κατασκευάζεται σε σχέση με τι ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται καλό ή κακό. Το πράσινο έγκλημα αποτελεί «μια πράξη η οποία, 1) πιθανώς να παραβιάζει τους υπάρχοντες κανόνες και περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, 2) να δημιουργεί περιβαλλοντικές επιπτώσεις/ καταστροφές και 3) να προέρχεται από την ανθρώπινη επέμβαση/δράση»³⁹. Η διαδικασία ερμηνείας του πράσινου εγκλήματος είναι πιο πολύπλοκη διαδικασία, διότι μπορεί μια πράξη να προκαλεί αρνητικές συνέπειες και βλαβερές στο περιβάλλον αλλά μπορεί να μην παραβιάζει κάποια νομοθετική ρύθμιση γιατί απλά μπορεί να μην υπάρχει ή να υπάρχουν ελλείψεις κατά την δημιουργία της. Για τη θεώρηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης τα περιβαλλοντικά δικαιώματα είναι μια επέκταση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, τα οποία ενισχύουν την ποιότητα ζωής. Στόχος είναι η ποιότητα ζωής των τωρινών και των μελλοντικών γενεών.

Αντίστοιχα, όταν μιλάμε με όρους οικολογικής δικαιοσύνης⁴⁰ το άτομο, είναι απλώς στοιχείο του οικοσυστήματος όπου στόχος είναι η ποιότητα της βιόσφαιρας και η προστασία των δικαιωμάτων των ειδών του περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική καταστροφή, η οικολογική βλάβη κατασκευάζεται μέσα από τις καταστροφικές τεχνικές της ανθρώπινης επέμβασης. Το περιβάλλον δέχεται κατά καιρούς μια σειρά από προσβολές, μια από αυτές, και από τις πλέον καταστροφικές με πολλαπλές συνέπειες είναι και οι δασικές πυρκαγιές.

Η «πράσινη εγκληματολογία»⁴¹ εξετάζει προσβολές κατά του περιβάλλοντος. Τα πράσινα εγκλήματα, συμπεριλαμβάνουν μια ευρεία γκάμα πράξεων τα οποία βλάπτουν το περιβάλλον και μπορεί να απορρέουν από συγκεκριμένες συμπεριφορές (corporate) και αποφάσεις. Η πράσινη εγκληματολογία ερευνά και τις διαδικασίες δημιουργίας των νόμων, των κανονισμών συμπεριλαμβάνοντας την έννοια της περιβαλλοντικής βλάβης και αυτό είναι κάτι πολύ σημαντικό. Οι μηχανισμοί κατασκευής των νόμων μπορεί να συνδέονται με μια προσπάθεια εκπροσώπησης ποικίλων συμφερόντων των ατόμων. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Lynch και τους συνεργάτες του, «τα πράσινα εγκλήματα όπως και όλα τα εγκλήματα είναι κοινωνικές κατασκευές επηρεασμένες από τις σχέσεις εξουσίας και δύναμης που

---

³⁹ Lynch, J.M., (2003) “The meaning of Green. Contrasting criminological perspectives” *Theoretical Criminology*, vol., 7(2),p. 227.

⁴⁰ White Rob, «Green criminology and .....»ό.π., pp 32-33.

⁴¹White Rob, «Green criminology and .....» ό, π., σς. 32-51.

υπάρχουν στη κοινωνία.»⁴² Σημαντικό ρόλο παίζουν οι οικονομικές δομές, τα συμφέροντα στο σχηματισμό του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Επιπλέον, τα ΜΜΕ, συμβάλλουν στην διαδικασία κατασκευής του εγκλήματος [Κωνσταντινίδου 2001]. Πολλές φορές οι εικόνες, οι συμπεριφορές που προβάλλουν τα ΜΜΕ, κι ο τρόπος που τις προβάλλουν δημιουργούν συνειδήσεις και νέες διαστάσεις στο ορισμό μιας πράξης ως έγκλημα ή όχι.

Πέραν από τις δομές, σύμφωνα με τον Lynch κ.α., η ερμηνεία του περιβαλλοντικού πράσινου εγκλήματος επηρεάζεται, α) από συλλογικούς δρώντες και β) από τα κινήματα της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, τα οποία εξέτασαν ανισότητες που πιθανώς να προέρχονται λόγω φύλου, φυλής, κοινωνικής τάξης. Συνεπώς, τα κινήματα, η προέλευσή και οι διεκδικήσεις τους είναι ιδιαίτερης σημασίας. Ο O'Connor ισχυρίστηκε ότι τα κοινωνικά κινήματα αποτέλεσαν ένα κοινωνικό ανάχωμα για το καπιταλισμό, όπως το εργατικό κίνημα, τα κινήματα των γυναικών και το περιβαλλοντικό κίνημα.

Τόσο οι προαναφερθείσες εγκληματολογικές προσεγγίσεις του περιβάλλοντος όσο και αντίστοιχες της κοινωνιολογικής θεώρησης της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης τονίζουν το σημαντικό ρόλο των περιβαλλοντικών κινήματων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα περιβαλλοντικών κινήματων υπήρξε α) ο οικοφεμινισμός, 2) η μάχη ενάντια στο περιβαλλοντικό ρατσισμό και γ) το red-green κίνημα. Το 1970, αναδύθηκε ο οικοφεμινισμός, μία σύνδεση μεταξύ φεμινισμού, περιβαλλοντικών κινήματων και κινήματων δικαιοσύνης. Ισχυρίζονται ότι η εκμετάλλευση και η κυριαρχία της φύσης, σχετίζεται και με την κυριαρχία και εκμετάλλευση των γυναικών και αυτό συμβαίνει σε κοινωνίες που συναντάμε πατριαρχικές και καπιταλιστικές δομές. Η λύση θα έρθει μόνο μέσα από την αντικατάσταση αυτών των δομών. Επίσης, το κίνημα κατά του περιβαλλοντικού ρατσισμού, υπερασπίζεται την περιβαλλοντική δικαιοσύνη, και την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων, μέσα από κατάλληλες δράσεις, αποφάσεις και πολιτικές. Και τέλος το τρίτο κατά σειρά κίνημα, red-green ισχυρίστηκε ότι η οικονομική καταδυνάστευση έχει οδηγήσει στην περιβαλλοντική υποβάθμιση. Θεωρεί πως ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής είναι υπεύθυνος για τις αρνητικές επιπτώσεις της περιβαλλοντικής υποβάθμισης στη δημόσια υγεία, δημιουργώντας μια σειρά προβλημάτων κυρίως στην εργατική τάξη και τους φτωχούς. Τα παραπάνω τρία κινήματα τονίζουν τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, και το τι είναι σωστό ή λάθος σχετίζεται με τις αξίες και τα συμφέροντα που διέπουν αυτή την σχέση.

---

⁴²Lynch, J.M., «The meaning of Green...» ο.π. σ. 218.

Το δασικό οικοσύστημα αποτελεί σημαντικό προστατευόμενο αγαθό με ιδιαίτερη αξία, αλλά πολλοί είναι εκείνοι, είτε πρόσωπα, είτε συμφέροντα εταιρειών και επιχειρήσεων που έχουν αντιληφθεί την αξία αυτή ως αξία ατομικού συμφέροντος, οικονομικής εκμετάλλευσης και κέρδους - μία από τις πηγές του προβλήματος. Οι δράστες κατά του περιβάλλοντος μπορεί να είναι «φυσικά πρόσωπα (ιδιώτες) ή νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις)⁴³. Αν ανατρέξουμε στις προηγούμενη θεωρητική ενότητα, θα δούμε ότι αυτό δεν είναι κάτι καινούριο. Οι McLaughlin και Muncie ισχυρίζονται ότι η «παράνομη ή επιβλαβή συμπεριφορά η οποία απειλεί, βλάπτει ή καταστρέφει το φυσικό περιβάλλον»⁴⁴ αποτελεί περιβαλλοντικό έγκλημα. Επιπλέον, ακολουθώντας τον ορισμό του Clifford, «περιβαλλοντικό έγκλημα είναι μια πράξη που γίνεται με πρόθεση να βλάψει ή έχει τη δυνατότητα να προξενήσει βλάβη σε οικολογικά ή βιολογικά συστήματα, με σκοπό την εξυπηρέτηση ατομικών ή εταιρικών συμφερόντων.»⁴⁵

Ο ρόλος του κράτους είναι σημαντικός. Η συμβολή του στην προστασία του φυσικού οικοσυστήματος και κατ' επέκταση στην διασφάλιση της ποιότητας ζωής των ατόμων είναι αναγκαία και επιτακτική. Διότι, το κράτος είναι αυτό, το οποίο οφείλει να οχυρώσει το δασικό οικοσύστημα με τέτοιο προστατευτικό τρόπο, έτσι ώστε να αποφευχθούν παραβατικές συμπεριφορές και επιβλαβής δραστηριότητες κατά του δασικού οικοσυστήματος. Ο Carrabine και μια σειρά άλλων ερευνητών κατατάσσουν το περιβαλλοντικό έγκλημα σε δύο ευρείες κατηγορίες:

- «1. στα πράσινα εγκλήματα, στα οποία ανήκουν εκείνα που συντελούν άμεσα στην καταστροφή και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, όπως [...] η αποψίλωση των δασών και η εξαφάνιση του ζωικού βασιλείου και
2. στα κατά σύμβαση ή εξαρτώμενα (από τα προηγούμενα) «πράσινα εγκλήματα», τα οποία πηγάζουν από τις παραβάσεις των κανόνων που αποσκοπούν στην προστασία περιβάλλοντος από εκείνους που είναι θεσμικά υποχρεωμένοι να φροντίζουν για τη φύλαξη του.»⁴⁶

---

⁴³ Τσουραμάνης, Ε. Χρ., *Εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, Εγκληματολογική Προσέγγιση*, στο «Νέοι, Έγκλημα και Κοινωνία», Εκδόσεις Εργαστήριο Κοινωνιολογίας της νεότητας του ελεύθερου χρόνου και του αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίο, τεύχος 1, Νοέμβριος 2008, σσ 33-40.

⁴⁴ McLaughlin E., Muncie J., *The Sage Dictionary of Criminology*, London, Sage, 2006 p. 46.

⁴⁵ Clifford, *Environmental Crime Enforcement, Policy and Social Responsibility*, Gaithersburg, Aspen 1998, p. 26.

⁴⁶ Τσουραμάνης, Ε. Χρ., «*Εγκλήματα κατά ....*» ό, π., σ. 36.

Παρόλα αυτά, αντί να μειώνονται, αντιθέτως τα προβλήματα συνεχώς πολλαπλασιάζονται. Αν λοιπόν θεωρήσουμε ότι η προσβολή του περιβάλλοντος ως αξία αποτελεί έγκλημα, τότε το κάψιμο των δασών μπορεί να είναι ένα περιβαλλοντικό έγκλημα. Αφού λοιπόν, δεχτούμε ότι οι περιβαλλοντικές προσβολές είναι κομμάτι της παραβατικής συμπεριφοράς, τότε και οι παραβιάσεις καθήκοντος από άτομα σε υπεύθυνες θέσεις, παράνομες πράξεις αποχαρκτηρισμών, παραβιάσεις νόμων που αφορούν το περιβάλλον, θα μπορούσαμε να πούμε πως εμπίπτουν στο περιβαλλοντικό έγκλημα. «Στην πρωτογενή βλαπτική ενέργεια που στρέφεται κατά του περιβάλλοντος οι πράξεις αυτές προκαλούν μια δεύτερη ενεργοποίηση που στρέφεται κατά του ανθρώπου και της κοινωνίας και της ποιότητας ζωής.»⁴⁷

Βάσει της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας των τριών ειδικών περιοχών που σχετίζονται με το ερευνητικό αντικείμενο της – της επικοινωνίας, της περιβαλλοντικής κοινωνιολογίας και της περιβαλλοντικής εγκληματολογίας - διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχουν μελέτες με αντικείμενο την ανάλυση του λόγου φορέων της δημόσιας σφαίρας στο θέμα των δασικών πυρκαγιών και ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ελλάδας. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις, η εμπειρική ανάλυση που ακολουθεί έχει ως στόχο την συζήτηση και διεξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν στην κατανόηση των δημόσιων ζητημάτων που προκύπτουν από την ανάλυση των αναφορών της Ελευθεροτυπίας για τις δασικές πυρκαγιές του Ιουνίου και Ιουλίου του 2007.

---

⁴⁷Καλιντζάκη Ε., (2007), *Το περιβάλλον ως αξία. Εγκληματολογική προσέγγιση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 46.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Μέθοδος Έρευνας: Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί η επιλεγμένη μέθοδος έρευνας, η ανάλυση των πολιτικών διεκδικήσεων (ΑΠΔ, political claims analysis) και ο λόγος για τον οποίο θεωρήθηκε καταλληλότερη για τη διερεύνηση των πολιτικών διεκδικήσεων φορέων της δημόσιας σφαίρας, στο θέμα των δασικών πυρκαγιών του 2007 (βλ. Kousis 2009).

3.1. Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων

Η ανάλυση πολιτικών διεκδικήσεων που δημιουργήθηκε και εφαρμόστηκε από τον Ruud Koormans και τους συνεργάτες του, ενσωματώνει στοιχεία γεγονότων διαμαρτυρίας και στοιχεία ανάλυσης πολιτικού λόγου⁴⁸. Βασίζεται εν μέρει στην ανάλυση γεγονότων διαμαρτυρίας, η οποία ποσοτικοποιεί αναφορές τύπου για την συλλογική δράση παρέχοντας στοιχεία για τα φαινόμενα της διαμαρτυρίας και τους φορείς τους. Ταυτόχρονα, η ΑΠΔ συνδυάζει ποσοτικά στοιχεία ανάλυσης γεγονότων με ποιοτικά στοιχεία των διεκδικήσεων⁴⁹. Η συγκεκριμένη μέθοδος, μας δίνει την δυνατότητα να πληροφορηθούμε για το τι είδους διεκδικήσεις γίνονται στη δημόσια σφαίρα, σχετικά με ένα θέμα που αφορά τη δημόσια πολιτική, όπως είναι και αυτό των δασικών πυρκαγιών.

Η πρώτη εφαρμογή της ανάλυσης πολιτικών διεκδικήσεων διεξήχθη στο πλαίσιο διεθνούς Ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος του R. Koormans⁵⁰ και των συνεργατών του. Αντλώντας πληροφορίες από δύο μεγάλες καθημερινές, κέντρο-αριστερές εφημερίδες, η συγκεκριμένη ομάδα προσπάθησε να μελετήσει, υπό το πρίσμα των πολιτικών διεκδικήσεων, το φαινόμενο της μετανάστευσης και των εθνοτικών σχέσεων σε Ευρωπαϊκές περιοχές. Καλύπτοντας τρεις ημέρες της εβδομάδας (Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή) κωδικοποιούσαν κάθε σχόλιο, γεγονός, άρθρο, κ.τ.λ. όπου παρουσιαζόταν, έτσι ώστε να αναδείξουν από πού προέρχεται η κάθε δράση, διεκδίκηση και τι στόχο ή είχε.

---

⁴⁸ Koormans and Statham, 1999 και Kousis 2009

⁴⁹ Statham et al 2005, Kousis 2001

⁵⁰ Mobilization on Ethnic Relations, Citizenship and Immigration (MERCII), βλέπε επίσης Koormans. R., Statham P., Political Claims analysis: Integrating protest event and political discourse approaches.

Σύμφωνα με τους Koormans και Statham (1999) πολιτική διεκδίκηση είναι η «έκφραση μιας πολιτικής γνώμης, η οποία μπορεί να πάρει την μορφή μιας λεκτικής ή φυσικής πράξης, άσχετα με την μορφή έκφρασης της, που μπορεί να λάβει, (δήλωση, βία, καταστολή, συζήτηση, διαμαρτυρία, δικαστική απόφαση κ.α.) και άσχετα με τη φύση του δρώντος (πχ, κυβερνήσεις, κοινωνικά κινήματα. Μ.Κ.Ο., άτομα, ανώνυμους δρώντες κ.τ.λ.)»⁵¹ Για να αποτελεί μία πολιτική άποψη, παράδειγμα πολιτικής διεκδίκησης θα πρέπει «να είναι αποτέλεσμα μιας στοχοθετημένης στρατηγικής πράξης από τον διεκδικητή και να είναι πολιτική εκ φύσεως.» και να αναφέρεται σε συλλογικά κοινωνικά προβλήματα ή να προτείνει λύσεις γι' αυτά, στην δημόσια σφαίρα,⁵² Επομένως, μία απλή σκέψη για κάποια άποψη, γνώμη ή επιθυμία τρίτων δεν ενέχει στοιχεία πολιτικής διεκδίκησης. Μοναδική εξαίρεση είναι οι διεκδικήσεις των δημοσιογράφων ή των σχολιαστών.

Τα στοιχεία⁵³ που συγκεντρώνονται για μία οποιαδήποτε διεκδίκηση είναι τα ακόλουθα: 1. ποιος έκανε την διεκδίκηση (who/ claimant), 2. ποια είναι η μορφή της διεκδίκησης (form / how), 3. που γίνεται η διεκδίκηση (where/ location), 4. σε ποιον απευθύνεται η διεκδίκηση (addressee/ at whom), 5. ποιο είναι το θέμα της διεκδίκησης, τι διεκδικεί (issue/ what), 6. ποιος θα επηρεαστεί από την διεκδίκηση, για ποιον γίνεται η διεκδίκηση (for/ against whom), και τέλος, 7. το ερμηνευτικό πλαίσιο της διεκδίκησης, για ποιο λόγο γίνεται η διεκδίκηση (why).

Δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν πάντα όλα τα παραπάνω στοιχεία για την κωδικοποίηση μιας πολιτικής διεκδίκησης, διότι δεν υπάρχουν όλες οι παραπάνω αναφορές στα άρθρα του τύπου. Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με τους παραπάνω ερευνητές, το σχετικό δελτίο οφείλει απαραίτητως να καταγράφει, α) την μορφή της διεκδίκησης, β) το θέμα, γ) για ποιον γίνεται η διεκδίκηση και δ) το ερμηνευτικό πλαίσιο, το γιατί της διεκδίκησης.

3.2. Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων και Δασικές Πυρκαγιές

Αναμφισβήτητα, οι δασικές πυρκαγιές κατά το θέρος του 2007 ανέδειξαν στο μέγιστο βαθμό το πρόβλημα της προστασίας των δασών και πρόληψης δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας. Με συνέπεια να παρατηρηθούν στη δημόσια σφαίρα,

---

⁵¹ Koormans. R., *Codebook for the analysis of political mobilization and communication in European public spheres*, 2002, p. 2.

⁵² ό., π., σ. 5.

⁵³ ό., π., σ. 2.

έντονα φαινόμενα γεγονότων διαμαρτυρίας από απλούς πολίτες μέχρι και οργανωμένες συλλογικές ομάδες και ενώσεις. Η ευαισθησία του κόσμου και η συνειδητοποίηση της τραγικότητας και της πολυπλοκότητας της κατάστασης, ήταν πρωτοφανείς για την πρόσφατη περίοδο. Επιπλέον, πολιτικές διεκδικήσεις, συζητήσεις επί συζητήσεων, συσκέψεις, δηλώσεις πολιτικών εκπροσώπων, υπηρεσιακών φορέων, ομάδων, ατόμων και επισκέψεις στις πληγείσες περιοχές δεν είχαν "τέλος" τις περισσότερες φορές.

Επομένως είναι ενδιαφέρον να αναζητήσουμε πως διεκδικείται πολιτικά και κοινωνικά το ζήτημα των δασικών πυρκαγιών. Τι είδους πολιτικές διεκδικήσεις γίνονται και από ποιους φορείς; Ποιες απόψεις δηλώνουν οι συγκεκριμένοι φορείς που εμφανίζονται στον ημερήσιο τύπο και αναφέρονται στις δασικές πυρκαγιές, στα προβλήματα στο δασικό περιβάλλον και σ' ότι αυτά συνεπάγονται. Ακόμη από ποιο χώρο της δημόσιας σφαίρας προέρχονται και ποια η μορφή των διεκδικήσεων των εμπλεκόμενων ομάδων; Ποιοι λοιπόν ανησυχούν και διεκδικούν για την προβληματική κατάσταση των δασών στην χώρα μας και τι προτείνουν για να αλλάξει τις καταστροφικές της συνέπειες, με αφορμή τις ολοκληρωτικά καταστροφικές πυρκαγιές του 2007 στην Ελλάδα;

Στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μεσόγειος: Περιβάλλον, Δίκτυα, Δράσεις» του προγράμματος «Mediterranean Voices: Oral History and Cultural Practices in Mediterranean Cities» και της Εθνικής Συμμετοχής (2246) του «Participatory Governance and Institutional Innovation»⁵⁴, υπό την εποπτεία της Μ. Κούση,⁵⁵ συμμετείχα ως κύρια βοηθός έρευνας σε όλα τα στάδια της δημιουργίας και κωδικοποίησης των υπό ανάλυση στοιχείων σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές του 2007 στην Ελλάδα.

Στο πρώτο στάδιο έγινε η επιλογή της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία* λόγω της πολύ καλής κάλυψης του ζητήματος και της μεγάλης κυκλοφορίας της, όπως αναφέρει η Kousis (2009). Ακολουθώντας τις οδηγίες του Koopmans (2002), η ανάγνωση όλων των άρθρων (που έκαναν αναφορά, άμεσα ή έμμεσα στις δασικές πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2007) της ημερήσιας εφημερίδας από Δευτέρα έως Παρασκευή, για τους δυο πρώτους μήνες του καλοκαιριού του 2007 (Ιούνιο και Ιούλιο) οδήγησε στον

---

⁵⁴Με Κ.Α 2588 και 1694 αντίστοιχα, (EC, DG EuropeAid, contract no. E8/AIDCO/2000/2095-05), καθώς και του προγράμματος Κ.Α. 2246 Εθνική Συμμετοχή Κ.Α. 1976 «Participatory Governance and Institutional Innovation (PAGANINI, DGXII, contract no. CIT2-CT-2004-505791). Βλ. επίσης Kousis, M. 2009 «Political claims Analysis of the 2007 Greek Forest Fires», paper for 4th International Conference in Interpretive policy Analysis.

⁵⁵Επιστημονικής Υπευθύνου των παραπάνω προγραμμάτων.

εντοπισμό των σχετικών άρθρων και αναφορών. Λόγω έλλειψης χρόνου δεν πραγματοποιήθηκε η αναζήτηση άρθρων στα ένθετα της συγκεκριμένης εφημερίδας. Τα άρθρα που επιλέχθηκαν συγκεντρώθηκαν σε έντυπη μορφή και οργανώθηκαν με βάση τη μονάδα ανάλυσης, σε αναφορές συγκεκριμένων πολιτικών διεκδικήσεων⁵⁶.

Στο δεύτερο στάδιο, δημιουργήθηκε ένα εξειδικευμένο ερευνητικό εργαλείο κωδικοποίησης των πολιτικών διεκδικήσεων προσαρμοσμένο στο ζήτημα των δασικών πυρκαγιών και των σχετικών αναφορών στα δάση, με 46 γενικές κατηγορίες/ μεταβλητές (οι οποίες εμπεριέχουν και μια σειρά υποκατηγοριών)⁵⁷. Το τελικό δελτίο διαμορφώθηκε μετά από συνεχείς δοκιμασίες 16 δελτίων-σχεδίων με διαφορετικά δείγματα άρθρων⁵⁸. Η κωδικοποίηση με το τελικό δελτίο οδήγησε στη συμπλήρωση 382 δελτίων πολιτικών διεκδικήσεων με αναφορές, άμεσα ή έμμεσα, στις δασικές πυρκαγιές για το διάστημα 01.06.07 έως 31.07.07. Έγινε έλεγχος όλων των δελτίων καθώς και οι απαιτούμενες διορθώσεις από την επιστημονική υπεύθυνο.

Το συγκεκριμένο δελτίο προσφέρεται για την ανάλυση πολιτικών διεκδικήσεων φορέων της δημόσιας σφαίρας για το δασικό περιβάλλον. Αναδεικνύει το λόγο τους, τον τρόπο με τον οποίο διεκδικούν, τη μορφή της διεκδίκησης τους, αυτούς που προκαλούν μέσα από το λόγο τους, τις δηλώσεις και τους ισχυρισμούς τους για τις δασικές πυρκαγιές, τα αίτια τους και τις λύσεις που προτείνουν. Με οδηγό τα παραπάνω στοιχεία σκοπεύουμε να απαντήσουμε και στο ερώτημα της διπλωματικής, την ανάδειξη ή μη ζητημάτων παραβατικότητας κατά του περιβάλλοντος και ζητημάτων επάρκειας ή μη της ισχύουσας δασικής πολιτικής και νομοθεσίας.

Ειδικότερα, οι κατηγορίες-κωδικοί για τα είδη των φορέων, είτε είναι Διεκδικητές,⁵⁹ είτε Αντίπαλοι/ Προκαλούμενοι φορείς, ή Υποστηρικτές, εμπίπτουν σε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω κατηγορίες⁶⁰. Σε κυβερνητικό επίπεδο: η κυβέρνηση και οι εκπρόσωποι της, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Πρωθυπουργός, και οι εκπρόσωποι όλων των βαθμίδων των υπουργείων που ασχολούνται άμεσα ή

---

⁵⁶ βλ. σχετικά Kousis, M. 2009 «Political claims Analysis of the 2007 Greek Forest Fires», paper for 4th International Conference in Interpretive policy Analysis.

⁵⁷ Βλ. Παράρτημα σ. 109.

⁵⁸ Βλέπε Kousis (2009)

⁵⁹ Κατά την κωδικοποίηση των πολιτικών διεκδικήσεων κωδικοποιούνταν πάντα ο κύριος πολιτικός διεκδικητής ή εκείνος που αναφερόταν πρώτος στο άρθρο και εν συνεχεία οι υποστηρικτές, δηλ. Αυτοί που τους υποστήριζαν ή αυτοί των οποίων οι απόψεις φαινόταν να συγκλίνουν με τους διεκδικητές. Οι ίδιες μεταβλητές και κατηγορίες χρησιμοποιήθηκαν για τους Διεκδικητές, τους Υποστηρικτές, και τους Αντίπαλους/Προκαλούμενους φορείς.

⁶⁰ Kousis, 2009

έμμεσα με τις δασικές πυρκαγιές και τα δάση. Σε νομοθετικό και βουλευτικό επίπεδο: οι εκπρόσωποι της ελληνικής βουλής. Καταγράφεται επίσης ο λόγος των Επιτρόπων και των εκπροσώπων μελών/χώρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ελλήνων εκπροσώπων στην ΕΕ. Επίσης, καταγράφονται τα πολιτικά κόμματα και οι εκπρόσωποί τους, οι φορείς της ελληνικής δικαιοσύνης, ο τομέας του κρατικού μηχανισμού, -όπως οι εκπρόσωποι της πυροσβεστικής δύναμης, των δασικών υπηρεσιών, του στρατού, των αρχών αστυνόμευσης, οι εκπρόσωποι των διαφόρων περιφερειών και όλων των υπολοίπων περιφερειών - οι τοπικοί φορείς, νομάρχες, δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, οι κάτοικοι περιοχών, τόσο αυτών που επλήγησαν ή κινδύνεψαν να πληγούν από τις πυρκαγιές, όσο και εκείνων που δεν είχαν ορατές συνέπειες από τα πύρινα μέτωπα. Ακόμη, στην έρευνα μας, ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελεί η συμμετοχή και η ενεργοποίηση της θρησκευτικής και εκπαιδευτικής κοινότητας. Ο λόγος της Εκκλησίας, των πανεπιστημιακών, των επιστημόνων, ειδικών επιστημόνων των δασών, των εκπαιδευτικών, αλλά και των μαθητών/φοιτητών είναι πολύ σημαντικός. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ηλεκτρονικός, έντυπος τύπος, τηλεόραση κατέχουν μία ανυπολόγιστη δύναμη εξουσίας, κινητοποίησης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών. Εξετάζονται τέλος διεκδικήσεις από τον οικονομικό τομέα και τους εκπροσώπους τους. Η κοινωνία των πολιτών, οι διάφορες ΜΚΟ, οι περιβαλλοντικές ομάδες και οργανώσεις, οι πολίτες της χώρας και οι εθελοντές, κατέχουν ένα σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αφύπνισης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα.

Οι μορφές που μπορούν να πάρουν οι πολιτικές διεκδικήσεις μπορεί να είναι πολλές και διαφορετικές, με κεντρικό πρωταγωνιστή αυτές που προέρχονται από το χώρο της κυβέρνησης, των κομμάτων και των συλλογικών ομάδων. Έτσι, οι πολιτικές αποφάσεις, οι προτάσεις και τα μέτρα που λαμβάνονται ή από τους πολιτικούς, οι κανονισμοί που επιβάλλονται και οι λύσεις που προτείνονται αποτελούν μια μορφή πολιτικών διεκδικήσεων. Οι εκτελεστικές πράξεις οποιασδήποτε μορφής, όπως η οικονομική ή υλική στήριξη, οι έρευνες για υπόπτους εμπρηστικών σχεδίων, η αποκατάσταση του προβλήματος, οι εκκενώσεις περιοχών και η εγρήγορση των πολιτών κ.οκ . Οι νόμοι, οι δικαστικές αποφάσεις, η αρθρογραφία, οι τηλεμαραθώνιοι, τα ρεπορτάζ, οι δημοσιογραφικές αποστολές είναι σημαντικές μορφές πολιτικών διεκδικήσεων.

Εκτός όμως από τις παραπάνω, στις διεκδικήσεις, ανήκουν και οι δηλώσεις είτε λεκτικές είτε γραπτές (δεσμεύσεις, αιτήματα, προβλέψεις, σχολιασμοί, μαρτυρίες, παρατηρήσεις, εκκλήσεις, αποδοκιμασίες, ανακοινώσεις, συνεντεύξεις τύπου, επιστολές, καμπάνιες, έρευνες, εκπαιδευτικά προγράμματα κ.α.). Επιπρόσθετα, οι

συναντήσεις/επισκέψεις, τα συνέδρια, τα συμβούλια/ συσκέψεις των πολιτικών κομμάτων, και όποιες άλλες συναντήσεις διοργανώνονται με σκοπό την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών εντός η εκτός της χώρας, εντάσσονται στις πολιτικές διεκδικήσεις των δασών. Τα γεγονότα διαμαρτυρίας αποτελούν μία μορφή διεκδίκησης στο δημόσιο χώρο στα οποία βασίζεται και ένα μέρος της σύλληψης της μεθόδου των πολιτικών διεκδικήσεων.

Τέλος, όσον αφορά τα πλεονεκτήματα, αυτής της μεθόδου είναι ότι μπορεί να μας δώσει πάρα πολλές πληροφορίες σχετικά με το ζήτημα που διαπραγματευόμαστε και να δώσει λύσεις ή να στείλει πολιτικά μηνύματα. Καθώς επίσης και να αποτελέσει η ίδια η μέθοδος πηγή δεδομένων για άλλες ερευνητικές μεθόδους. Η δυσκολία στην συγκεκριμένη ερευνητική μέθοδο έγκειται στο γεγονός ότι είναι πολύ χρονοβόρα, πολύ λεπτομερειακή και απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα ανάλυσης των δεδομένων της. Επιπλέον, χρειάζεται καλή γνώση του προγράμματος SPSS, ενώ ενέχει, όπως και οι περισσότερες μέθοδοι κοινωνικής έρευνας, στοιχεία υποκειμενικότητας.

3.3 Οργάνωση Ανάλυσης Δεδομένων

Στα κεφάλαια 4 και 5 που ακολουθούν, παρουσιάζονται μια σειρά πινάκων με στόχο την ανάδειξη και χαρτογράφηση τόσο ζητημάτων παραβατικότητας κατά των δασών όσο και ζητημάτων δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής όπως αυτά εμφανίζονται μέσα από τις πολιτικές διεκδικήσεις και ισχυρισμούς φορέων⁶¹ της δημόσιας σφαίρας, για τα δάση. Η ανάλυση έγινε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS .

Η ανάλυση επικεντρώνεται σε πέντε υποσύνολα πολιτικών διεκδικήσεων όπως εντοπίστηκαν στις αναφορές της Ελευθεροτυπίας. Τα πρώτα τρία παρουσιάζουν το λόγο φορέων που αναφέρεται στην εγκληματική/παραβατική δραστηριότητα σε δασικά οικοσυστήματα. Συγκεκριμένα, εστιάζει στο λόγο με αναφορές,

1) στον *Εμπρησμό*, ή εκτελεστικού τύπου δράσεις που αναφέρονται σε εμπρησμό (Πίνακες 4.1.1 έως 4.1.5)

2) σε *Παράνομες Δραστηριότητες/ Πράξεις* σε δασικές περιοχές, όπως περιπτώσεις παράνομης υλοτομίας, εκχερσώσεις, οικοπεδοποίηση, και τουριστική ανάπτυξη σε δασικές εκτάσεις/ δάση, (Πίνακες 4.2.1 έως 4.2.5.), και,

---

⁶¹(π.χ. Ελληνική κυβέρνηση, κρατικοί φορείς, δικαστές, επιστημονικοί κοινότητα, οικονομικοί οργανισμοί, κάτοικοι, ΜΜΕ, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κ.α.)

3) σε *Πράξεις Αμέλειας*, οι οποίες μπορεί να προέρχονται είτε από επιβλαβής δραστηριότητες επισκεπτών, τουριστών, κατοίκων, αγροτών, σε δασικές περιοχές, είτε από άλλες δραστηριότητες αμέλειας ποικίλων παραγόντων και φορέων (βλ. ΔΕΗ) (Πίνακες 4.3.1 έως 4.3.5).

Η ανάλυση των τελευταίων δύο υποσυνόλων πολιτικών διεκδικήσεων εστιάζει σε ζητήματα δικαίου και πολιτικής. Ειδικότερα, αναλύεται ο λόγος που αναφέρεται 1) στη Δασική Νομοθεσία, π.χ. σε νόμους που νομιμοποιούν παράνομες κατασκευές, κτίρια σε δάση, τροποποιήσεις άρθρων σχετικών με το δασικό περιβάλλον, η μη ολοκλήρωση δασολογίου/ κτηματολογίου και η επικύρωση των δασικών χαρτών. Επίσης, η αποτυχία εφαρμογής νόμων δασικής προστασίας της Ε.Ε. και του ελληνικού συνταγματικού δικαίου, (Πίνακες 5.1.1 έως 5.1.5.) και, 2) στη Δασική Πολιτική των εκάστοτε κυβερνήσεων, τον συντονισμό/ συνεργασία - ή την έλλειψη αυτών - μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων δασοπροστασίας/ δασοπυρόσβεσης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, την πιθανή έλλειψη εθνικής πολιτικής δασών, την ενδεχόμενη έλλειψη Ευρωπαϊκής δασικής πολιτικής, την ανάγκη βελτίωσης προστατευτικής δασικής πολιτικής ή την ενίσχυση της ευρωπαϊκής και ελληνικής δασικής πολιτικής. Ακόμη, θέματα ιδιωτικοποίησης, εμπορευματοποίησης της δημόσιας γης σε δασικές περιοχές κ.α., τα οποία μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας μη σωστής και ολοκληρωμένης εφαρμογής πολιτικής προστασίας δασών (Πίνακες 5.2.1.1.έως 5.2.1.5). Η ανάλυση για κάθε υποσύνολο επικεντρώνεται στη ειδικότερες Πολιτικές Διεκδικήσεις, στις μορφές τους, στα είδη των Πολιτικών Διεκδικητών, των Υποστηρικτών τους, αλλά και των Προκαλούμενων Φορέων, στις Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών και στις Προτεινόμενες Λύσεις των Διεκδικητών - με αναφορά στις δασικές φωτιές στην Ελλάδα, από 1η Ιουνίου μέχρι το τέλος του Ιουλίου του 2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων, Εγκληματική-Παράνομη δραστηριότητα και Δασικές Πυρκαγιές

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται τρία υποσύνολα πολιτικών διεκδικήσεων που αναφέρονται σε εγκληματική/παραβατική δραστηριότητα σε δασικά οικοσυστήματα, με στόχο την ανάδειξη και χαρτογράφηση ζητημάτων παραβατικότητας κατά των δασών⁶². Στην πρώτη ενότητα η ανάλυση του πρώτου υποσυνόλου επικεντρώνεται σε Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στον Εμπρησμό, ή σε εκτελεστικού τύπου δράσεις (Πίνακες 4.1.1 έως 4.1.5).

Στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πράξεις σε δασικές περιοχές, όπως περιπτώσεις παράνομης υλοτομίας, εκχερσώσεις, οικοπεδοποίηση, και τουριστική ανάπτυξη σε δασικές εκτάσεις/ δάση, (Πίνακες 4.2.1 έως 4.2.5.).

Τέλος, στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν Πολιτικές Διεκδικήσεις με αναφορές σε Πράξεις Αμέλειας, οι οποίες μπορεί να προέρχονται είτε από επιβλαβής δραστηριότητες επισκεπτών, τουριστών, κατοίκων, αγροτών, σε δασικές περιοχές, είτε από άλλες δραστηριότητες αμέλειας ποικίλων παραγόντων και φορέων (βλ. ΔΕΗ) (Πίνακες 4.3.1 έως 4.3.5).⁶³

4.1. Αναφορές στην Εγκληματική/παραβατική δραστηριότητα στα Δάση

Οι περισσότερες πολιτικές διεκδικήσεις⁶⁴ που αναφέρονται στον εμπρησμό ή σε παραβατικές ενέργειες, γίνονται στην Περιφέρεια της Αττικής (64,2%), ενώ πολύ λιγότερες γίνονται σε άλλες περιοχές της Ελλάδος. Αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι οι μεγαλύτερες σε έκταση δασικές πυρκαγιές έγιναν στην επικράτεια της Αττικής, και

---

⁶² Εκτός από τον εμπρησμό, υπήρχαν και ορισμένες αναφορές προερχόμενες από εκπροσώπους της Ελληνικής Κυβέρνησης, οι οποίες απέδωσαν τις δασικές πυρκαγιές σε μη σκόπιμες/ μη υπολογισμένες δράσεις, αλλά και σε δράσεις σκόπιμες χωρίς να υπάρχουν στοιχεία φερόμενες ενάντια της Ελλάδας. Καθώς επίσης υπήρξαν και αναφορές οι οποίες μιλούσαν για σκόπιμη, υπολογισμένη δράση γενικότερα, χωρίς πάλι την ύπαρξη στοιχείων, προερχόμενες από το λόγο εκπροσώπων της Ελληνικής Κυβέρνησης, του πολιτικού χώρου της Ν.Δ., της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ορισμένων αγροτικών οργανώσεων κα. Τέλος, κάποιες από τις διεκδικήσεις έκαναν λόγο και για Δωροδοκίες και Παράνομες Πράξεις μεταξύ των κρατικών φορέων και όχι μόνο. Παρόλαυτα, όλες οι παραπάνω αναφορές ήταν ελάχιστες, γι αυτό και δεν τυγχάνουν μεγαλύτερης ανάλυσης και ερμηνείας.

⁶³ Βλέπε σχετικούς πίνακες που αφορούν όλα τα υποσύνολα στο Παράρτημα, σ., 153

⁶⁴ Βλέπε Πίνακα IV: *Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες*, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ. 155

ειδικότερα στην περιοχή της Πάρνηθας, αλλά και με το ότι οι περισσότερα φορείς διεκδίκησης βρίσκονται στην Αθήνα.

Πίνακας 4.1.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Αναφορές σε Εμπρησμό / σχετικές δραστηριότητες	Συχνότητα	%
Εμπρησμός για Πολιτικούς Λόγους	2	3,8
Εμπρησμός για Οικονομικούς Λόγους	6	11,3
Εμπρησμός για Ψυχολογικούς Λόγους	3	5,7
Συλλήψεις που αφορούν εμπρηστικές ενέργειες	4	7,5
Προσαγωγές/ κρατήσεις/ έρευνες που αφορούν εμπρηστικές ενέργειες	14	26,4
Σύνολο	53	100,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Ο πίνακας 4.1.1 δείχνει ότι στο σύνολο των 382 πολιτικών διεκδικήσεων που καταγράφηκαν για το χρονικό διάστημα που μελετάμε, υπήρχαν 53 αναφορές φορέων, σχετικά με εμπρησμό ή για εκτελεστικού τύπου δράσεις σχετικές με εμπρηστικές δραστηριότητες.

Αν και μόνο 53 από τις 382 (14,0%) πολιτικές διεκδικήσεις κάνουν αναφορά σε εμπρηστικές ενέργειες, σε συνδυασμό με τις διεκδικήσεις που αναφέρονται σε άλλες παράνομες δραστηριότητες (βλέπε επόμενες δύο ενότητες), συγκεντρώνουν ένα σημαντικό μέρος του δημόσιου λόγου για τις δασικές πυρκαγιές.

Πάνω από ένα τρίτο των αναφορών αυτών (35,9%), αφορούσε τις δασικές πυρκαγιές⁶⁵, των νομών Αττικής (Αθήνα, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική, Πειραιά), ένα πέμπτο περίπου (18,9%) της, Δυτικής Ελλάδας (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία), 15,1%, των Ιόνιων Νήσων (Κέρκυρα, Κεφαλονιά, & Ιθάκη, Ζάκυνθος) Κεντρικής Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη, Πέλλα, Χαλκιδική), 13,2%, της Στερεάς Ελλάδας (Βοιωτία, Ευρυτανία, Φθιώτιδα), 11,3%, της Πελοποννήσου (Κορινθία, Λακωνία, Αργολίδα, Μεσσηνία), 11,3% της Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη, Φλώρινα, Καστοριά) και μικρότερα ποσοστά των νομών Ρεθύμνου, Χίου, Σάμου και Κυκλάδων. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε, οι πυρκαγιές για ακόμη μία φορά εντοπίστηκαν σε ‘συνήθεις ύποπτες’ περιοχές που κατά θερινές περιόδους ταλαιπωρούνται από το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών και τούτο διότι πολλοί

⁶⁵Βλέπε αναλυτικά πίνακα III: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις πολιτικές διεκδικήσεις που αναφέρονται σε εμπρησμό, Παράρτημα σ. 155

από αυτούς τους νομούς είναι τουριστικές περιοχές με ιδιαίτερο οικιστικό/οικοδομικό και οικονομικό ενδιαφέρον ανάπτυξης. Πολλές πυρκαγιές εντοπίζονται στους ίδιους νομούς (Ηλείας, Αχαΐας, Μεσσηνίας κ.α), που βίωσαν τις καταστροφικές φωτιές του Αυγούστου 2007, με μεγαλύτερη έκταση και ένταση του φαινομένου. Συνεχίζοντας, πριν την παρουσίαση των πολιτικών διεκδικητών αναφορικά με τους εμπρησμούς των δασικών περιοχών και δασών, ακολουθούν στοιχεία σχετικά με τις μορφές των πολιτικών διεκδικήσεων.

Ο πίνακας 4.1.3 μας δείχνει τα είδη και τις μορφές που λαμβάνει η πολιτική διεκδίκηση κατά την αναφορά της σε εμπρησμό των δασών από τους δρώντες της δημόσιας σφαίρας. Δηλαδή τους τύπους της δράσης και τη μορφή του λόγου (προφορικός ή γραπτός) των πολιτικών διεκδικητών για τις δασικές πυρκαγιές στις συγκεκριμένες φωτιές των περιοχών που αναλύσαμε. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι πολιτικές αποφάσεις των υπευθύνων που κάνουν λόγο/ αναφορά για δασική πυρκαγιά ερμηνεύοντας την ως εμπρησμό, αποτελούν μόνο ένα 5,7%. Στην συγκεκριμένη περίπτωση οι πολιτικές αποφάσεις αφορούσαν κάποιες πολιτικές προτάσεις και στόχους που παρουσίασαν στη βουλή πολιτικά πρόσωπα.

Αντιθέτως, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (77,4) καταλαμβάνουν δηλώσεις υπό τη μορφή συνεντεύξεων, ανακοινώσεων, ακολουθώντας μια σειρά λεκτικών δηλώσεων όπως είναι οι ενημερωτικές δηλώσεις, οι υποστηρικτικές δηλώσεις, οι δηλώσεις συμπόνιας/ συμπαράστασης τόσο για τα άτομα που χάθηκαν όσο και τους πληγέντες των πυρόπληκτων περιοχών και οι δεσμεύσεις αγγίζοντας το 75,6%. Από τα υψηλότερα ποσοστά κατέχουν και οι καταγγελίες, οι κατηγορηματικές δηλώσεις και οι αναφορές υπό τη μορφή αποδοκίμασιών (54,7%) και οι διάφοροι σχολιασμοί και προβλέψεις (50,9%).

Γενικότερα, αυτό που προκύπτει από το παραπάνω πίνακα είναι ότι οι δηλώσεις σε οποιαδήποτε μορφή τους (λεκτική ή γραπτή) λαμβάνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά σε αντίθεση, πρωτίστως, με τις διεκδικήσεις υπό την μορφή των πολιτικών αποφάσεων και δευτερευόντως, με τις εκτελεστικές δράσεις, που αποτελούν αξιολογικά ισχυρές πολιτικές διεκδικήσεις. Στο 28,3% ανέρχονται οι εκτελεστικές πράξεις των συλλήψεων και των ερευνών για εμπρησμούς από τους αρμόδιους φορείς.

Τέλος, το ένα πέμπτο περίπου (21,9%) των διεκδικήσεων αφορούν γεγονότα διαμαρτυρίας όπου εκφράζονται η έντονη ευαισθητοποίηση, η κινητοποίηση και η δυσαρέσκεια ατόμων και ομάδων αναφορικά με τους εμπρησμούς των δασικών περιοχών. Στα γεγονότα διαμαρτυρίας συμπεριλαμβάνονται διεκδικήσεις μέσω της δημιουργίας μπλογκς με βασικά μηνύματα την αποδοκίμασία φορέων, υπουργών, θεσμών, το σχολιασμό των περιβαλλοντικών συνεπειών από τις πυρκαγιές και το

κάλεσμα πολιτών για ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, των εναπομεινάντων δασών και της αλλαγής της δασικής πολιτικής.

Πίνακας 4.1.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Μορφές Πολιτικών Διεκδικήσεων/Δράσεων	Συχνότητα	%
Πολιτικές Αποφάσεις	3	5,7
Εκτελεστικού τύπου		
Οικονομική/Άλλη Υλική / Προσωπική Υποστήριξη	2	3,8
Εκκένωση Περιοχής	5	9,4
Συλλήψεις/ Έρευνες για εμπρηστές/ Ερωτήσεις	15	28,3
Εγρήγορση/ Γενική Επιφυλακή	5	9,4
Αποκατάσταση του προβλήματος	3	5,7
Επίσημο Αίτημα για Βοήθεια	1	1,9
Άλλες εκτελεστικές ενέργειες	2	3,8
Δικαστικές Πράξεις	3	5,7
Δηλώσεις		
Λεκτικές Δηλώσεις		
Καταγγελίες / Κατηγορηματικές Δηλώσεις/ Παρατηρήσεις	29	54,7
Δηλώσεις Έκκλησης/ Πίεσης / Αιτήματα	9	16,9
Δεσμεύσεις/Υποστηρικτικές/Ενημερωτικές Δηλώσεις/ Δηλώσεις Συμπόνιας	40	75,6
Σχολιασμοί / Προβλέψεις/ Εκτιμήσεις	27	50,9
Μαρτυρίες/ Άλλες λεκτικές-φωνητικές δηλώσεις	7	13,2
Γραπτές Δηλώσεις		
Συνεντεύξεις/ Ανακοινώσεις/ Διάγγελμα/ Επίσημη δημόσια γραπτή δήλωση/ Γράμμα/ Εγκύκλιος/ Άρθρα στην εφημερίδα	41	77,4
Εκπαιδευτικά Επιστημονικά Προγράμματα/ Έρευνες/ Καμπάνιες/ Γραπτές Δηλώσεις	8	17,1
MME / MME Αποστολές	17	32,1
Συναντήσεις / Συσκέψεις	8	19,0
Γεγονότα Διαμαρτυρίας	12	21,9

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 53 περιπτώσεων που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/σχετικές δραστηριότητες. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (53) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες

Υπήρξαν επίσης διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, διαδηλώσεις με συμβολικό χαρακτήρα και ακύρωση

προγραμματισμένων συνεδρίων, ή συναντήσεων φορέων εξαιτίας των πύρινων μετώπων.

Ο Πίνακας 4.1.3 (Α.Β.Γ.) προσφέρει στοιχεία που αφορούν φορείς της δημόσιας σφαίρας, και ειδικότερα τους Πολιτικούς Διεκδικητές (Πίνακας 4.1.3Α οι οποίοι αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/σχετικές δραστηριότητες, τους Υποστηρικτές τους (Πίνακας 4.1.3Β), και τους φορείς που προκαλούνται από τους δύο πρώτους (Πίνακας 4.1.3 Γ). Οι τρεις πίνακες είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους.

Ποιοι είναι οι Πολιτικούς Διεκδικητές που αναφέρονται σε εμπρησμό ή σχετικές ενέργειες; Τα στοιχεία του πίνακα 4.1.3Α, δείχνουν ότι τα ΜΜΕ, εκτελεστικοί φορείς, οι τοπικές αρχές, και τα πολιτικά κόμματα εμφανίζονται συχνότερα –με αυτή τη σειρά - από άλλους φορείς

Πίνακας 4.1.3: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών (4.1.3Α), Υποστηρικτές (4.1.3Β), Προκαλούμενοι (4.1.3Γ) που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.3					
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.3Α		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.3Β		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.3Γ	
Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα %	Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών	Συχνότητα %	Προκαλούμενοι Φορείς	Συχνότητα %
Ελληνική Κυβέρνηση	(5) 9,4%	Δικαστικός Κλάδος	(3) 5,7%	Ελληνική Κυβέρνηση	(12) 22,6%
Αστυνομία & Πυροσβεστική	(13) 24,5%	Αστυνομία / Πυροσβεστική/ Δασαρχείο	(8) 15,1%	Βουλή	(2) 3,8%
Τοπική Αυτοδιοίκηση	(10) 18,9%	Περιφέρεια	(2) 3,8%	Αστυνομία/ Πυροσβεστική Δασαρχείο	(5) 9,4%
Πολιτικά Κόμματα	(9) 17,1%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(8) 15,1%	Περιφέρεια / Άλλοι Κρατικοί Φορείς	(3) 5,7%
Πυρόπληκτος Πληθυσμός / Κάτοικοι που πιθανόν να πληγούν από τις φωτιές	(4) 7,5%	Πολίτες & Πυρόπληκτοι κάτοικοι	(9) 17,5%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(2) 3,8%
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(14) 26,4%	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(2) 3,8%	Πολιτικά Κόμματα	(8) 15,1%

Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(4) 7,5%	Εκπαιδευτική / Επιστημονική Κοινότητα	(7) 13,3%	Εκκλησία	(1) 1,9%
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(5) 9,4%	Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(3) 5,7%	Οικονομικοί Οργανισμοί	(13) 24,4%
Κοινωνία Πολιτών	(7) 13,2%			Άλλο	(5) 9,4%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 53 περιπτώσεων που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/σχετικές δραστηριότητες. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (53) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Τα ΜΜΕ εμφανίζονται πρώτα σε βαθμό συχνότητας (26,4%). Η συμμετοχή της τηλεόρασης, των ηλεκτρονικών μέσων, και του έντυπου τύπου στην διαδικασία προβολής, μετάδοσης και ερμηνείας ειδήσεων, σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές, υπήρξε σημαντική. Δεύτεροι σε συχνότητα βρίσκονται οι εκτελεστικοί φορείς (24,5%) με πρωτοστάτη το Πυροσβεστικό Σώμα. Ακολουθούν, οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (18,9%), δηλαδή οι νομάρχες, οι δήμαρχοι και οι τοπικοί αρχές εν γένει. Όπως μπορούμε να καταλάβουμε είναι κατανοητό μεγάλο μέρος των διεκδικήσεων να προέρχεται από τους τοπικούς φορείς, διότι οι περισσότεροι εκπροσωπούν πληγείσες περιοχές και είναι κάτι που τους αφορά άμεσα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το 17,1% των πολιτικών κομμάτων που εμφανίζονται να κάνουν λόγο για εμπρησμούς, μολονότι ένα μεγάλο μέρος των διεκδικούντων φαίνεται να τους επισυνάπτει δριμύ κατηγορώ (15,1%) για την δασική υποβάθμιση.

Τέλος, μεταξύ των πολιτικών διεκδικητών που αναφέρονται στον εμπρησμό των δασών, συμπεριλαμβάνονται η επιστημονική/ εκπαιδευτική κοινότητα και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, τόσο ως κύριοι πρωταγωνιστές, όσο και ως υποστηρικτές όλων όσων αποδίδουν τις πυρκαγιές σε εμπρησμό (Πίνακες 4.1.3 Α και Πίνακα 4.1.3.Β).

Όσον αφορά τον εμπρησμό/σχετικές ενέργειες, η κυβέρνηση εμφανίζεται ως Πολιτικός Διεκδικητής μόνο 5 φορές (από 53) πιθανότατα διότι αποδίδει αλλού τα αίτια των δασικών πυρκαγιών. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 4.1.3.Γ όμως, εμφανίζεται ως δεύτερη (22,6%) ως προκαλούμενος φορέας, μετά τους οικονομικούς οργανισμούς (24,4%) που θεωρούνται άμεσα ή έμμεσα υπεύθυνοι για την κατάσταση των δασών που καταστρέφονται από εμπρηστικές προθέσεις. Οι κυρίως προκαλούμενοι, αυτοί που φαίνεται να θεωρούνται άμεσα υπεύθυνοι των εμπρησμών

είναι οι οικονομικοί φορείς. Αυτό συνδέεται άμεσα με το ότι οι περισσότερες φωτιές εντοπίστηκαν στην Πάρνηθα και σε διάφορες άλλες τουριστικά και αναπτυξιακά προσφιλή δασικές περιοχές σε τέτοιου είδους συμφέροντα. Σύμφωνα με τον Charles Perrow, τα μεγάλα περιβαλλοντικά εγκλήματα προκύπτουν κυρίως από μεγάλους οργανισμούς που διαθέτουν δύναμη και εξουσία. Έτσι οι μεγάλοι οργανισμοί μέσα από την συνεχή προσπάθεια του επικράτησης τους μπορεί να οδηγήσουν σε περιβαλλοντικές καταστροφές ενθαρρύνοντας καταστροφικές πρακτικές (Perrow, 1997).

Στον Πίνακα 4.1.4 παρουσιάζονται οι συνέπειες οι οποίες προκύπτουν από την καταστροφική επέμβαση ενός εμπρησμού ή σχετικών ενεργειών στο δασικό οικοσύστημα, όπως παρουσιάζονται μέσα από την περιγραφή των πολιτικών διεκδικητών.

Πίνακας 4.1.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Αρνητικές Επιπτώσεις	Συχνότητα	%
Αισθητικές	9	17,0
Αναψυχής	9	17,0
Πολιτισμικές	2	3,8
Δομημένου Περιβάλλοντος	8	15,1
Οικονομικές	36	67
Περιβαλλοντικές (ρύπανση υδάτων, αέρα / εδάφους)	30	56,6
Καταστροφή δασών	30	56,6
Καταστροφή χλωρίδας – πανίδας	23	43,4
Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος	29	54,7
Καταστροφή Πράσινων Χώρων στη πόλη	19	35,8
Αλλαγές στη θερμοκρασία/ Αύξηση πλημμυρών/ Άλλο	15	28,3
Ψυχολογικές	19	35,8
Στη δημόσια υγεία	10	18,9
Στην ίδια τη ζωή	14	26,4

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πρώτες εμφανίζονται οι πολιτικές διεκδικήσεις των αρνητικών οικονομικών επιπτώσεων (67,0 %) οι οποίες σχετίζεται με την καταστροφή των περιουσιών, σπιτιών, ζώων, φυτών που αφανίζονται από τις φλόγες των πυρκαγιών. Ακολουθούν

διεκδικήσεις που αναφέρονται στην καταστροφή του δασικού οικοσυστήματος (56,6%), στην καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας(43,4%), στην καταστροφή των τοπικών οικοσυστημάτων (54,7%), και στις αλλαγές στην θερμοκρασία του περιβάλλοντος (28,3%). Το ένα τρίτο περίπου (35,8 %) αναφέρει τις ψυχολογικές επιπτώσεις, το ένα τέταρτο (26,34%) την απειλή στην ίδια τη ζωή, και το ένα πέμπτο περίπου (18,6%), τις αρνητικές συνέπειες στη δημόσια υγεία.

Κλείνοντας την ενότητα της ανάλυσης των διεκδικήσεων που αναφέρονται στον εμπρησμό των δασών, ο Πίνακας 4.1.5 που ακολουθεί αναφέρεται στις λύσεις που προτείνουν οι φορείς που αναλύσαμε έτσι ώστε να αποτραπεί στο μέλλον κάθε εμπρηστική πρόθεση από οποιοδήποτε επίδοξο εμπρηστή και να σταματήσουν τα δάση και οι πράσινοι χώροι να γίνονται στόχοι εμπρηστών προστατεύοντας το δασικό περιβάλλον από μελλοντικές πυρκαγιές.

Πίνακας 4.1.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτάσεις/ Λύσεις	Συχνότητα	%
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	33	62,3
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	19	35,8
Βελτίωση Δασικής Πολιτικής, Δημιουργία Νομοθεσίας Προστασίας Δασών/Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβής δραστηριότητες κατά των δασών	39	73,7
Ολοκλήρωση Δασολογίου/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών/ Κτηματολογίου	8	15,1
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	16	30,2
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	20	37,7
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	19	35,9
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων Πολιτών/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού	17	32,2

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Η μεγάλη πλειοψηφία των λύσεων που προτείνουν οι φορείς διεκδικητών (73,7%) εστιάζουν στην βελτίωση της δασικής πολιτικής, τη δημιουργία

εξειδικευμένης δασικής νομοθεσίας και την κατάργηση νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβής δραστηριότητες κατά των δασών.

Η συγκεκριμένη πρόταση αναδεικνύει τα προβληματικά σημεία της υπάρχουσας δασικής νομοθεσίας και την έλλειψη μιας ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής δασικής πολιτικής στη χώρα η οποία εξαιτίας της αναποτελεσματικότητας της αφήνει περιθώρια εμπρηστικών παρεμβάσεων σε δασικούς χώρους, δίνοντας τη δυνατότητα νομιμοποίησης παράνομων δραστηριοτήτων. Στο 62,3% ανέρχονται προτάσεις για την πρόληψη, καταστολή και καλύτερη περιβαλλοντική προστατευτική διαχείριση των δασών σύμφωνα πάντα με τους διεκδικητές που φέρονται να μιλούν. Επιπλέον, εμφανίζονται προτάσεις για τον Τομέα της Δασοφυλάξεως (37,7%), για την ενίσχυση του εξοπλισμού του όσο και τη δημιουργία νέων ξεχωριστών τμημάτων δασοφυλάξεως, ακόμη και ξεχωριστού υπουργείου Περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικό είναι ότι 15,1% των προτάσεων αφορούν την ολοκλήρωση του δασολογίου και την επικύρωση των δασικών χαρτών στην χώρα μας, κάτι που σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί αρκετά χρόνια πριν και ακόμη βρίσκεται εν εξελίξει.

4.2. Αναφορές σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές εντός των δασικών χώρων

Ο λόγος για τις παράνομες δραστηριότητες ή/και πρακτικές προέκυψε κυρίως σχετικά με τις πυρκαγιές⁶⁶ της Αττικής (Αθήνα, Ανατολική Αττική) με ποσοστό 39,9%, και των Ιόνιων Νήσων (Κεφαλονιά, Ιθάκη, Ζάκυνθος) φτάνοντας το 5,7%. Μικρότερες αναφορές έγιναν για τις δασικές φωτιές που αναπτύχθηκαν σε διάσπαρτα σε διάφορα άλλα μέρη της Ελλάδος όπως Πελοπόννησο, Δυτική Ελλάδα, Θεσσαλία και Κρήτη.

Οι φωτιές με την μεγαλύτερη ένταση και έκταση αναπτύχθηκαν στην περιφέρεια της Αν. Αττικής και στο νομό Βοιωτίας και συγκεκριμένα στην περιοχή της Δυτικής Πάρνηθας και των Δερβενοχωρίων. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν πως ο νομός της Αν. Αττικής, τα τελευταία χρόνια, βρίσκεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ εκείνων των νομών με τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση και τα μεγαλύτερα ποσοστά αυθαιρεσιών. Και εδώ γεννάται το ερώτημα, χωρίς να θέλουμε να προκαταβάλουμε καταστάσεις και να εξάγουμε τυχαία συμπεράσματα, είναι απλή σύμπτωση, πως σχεδόν κάθε χρόνο η Αν. Αττική περικυκλώνεται από πυρκαγιές και δει η Πάρνηθα αποτελεί έναν από τους πιο ελκυστικούς στόχους πολλαπλών ομάδων συμφερόντων.

Ο εμπρησμός δεν αποτελεί τη μόνη εγκληματική ενέργεια κατά του δασικού περιβάλλοντος από τον άνθρωπο. Τα δάση επιδέχονται και μια σειρά άλλων επιβλαβών και παραβατικών συμπεριφορών, όπως οι παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές. Δραστηριότητες όπως οι εκχερσώσεις, η οικοπεδοποίηση, η τουριστική ανάπτυξη, η ξυλεία, η οικοδόμηση κτιρίων μέσα σε δάση έχουν ως στόχο τη χρήση και εκμετάλλευση του δάσους. Ο τουρισμός μπορεί να συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη αλλά την ίδια στιγμή αποτελεί και αιτία⁶⁷ περιβαλλοντικών προβλημάτων στη φύση με άμεσες αρνητικές και επιβλαβείς συνέπειες.

Τα παραπάνω, επιβεβαιώνονται για ακόμη μία φορά μέσα από την έρευνα μας στις αναφορές των πολιτικών διεκδικητών που κάνουν λόγο για παράνομες δραστηριότητες στα δάση. Στην ανάλυση που ακολουθεί, παρατίθενται οι αναφορές εκπροσώπων της δημόσιας ζωής που σχετίζονται με μη νόμιμες δραστηριότητες που διαταράσσουν πρωτίστως την ισορροπία του δασικού οικοσυστήματος και δευτερευόντως την ποιότητα ζωής των πολιτών.

---

⁶⁶Βλέπε αναλυτικά Πίνακα V: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ.156.

⁶⁷Macheras, G., (2002), *Forest Fires in Greece. The analysis of the phenomenon affecting both natural and human environment. The role of sustainable development in controlling fire effect*, Lund University, Sweden.

Πίνακας 4.2.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές	Συχνότητα	100%
Υλοτομία	5	7,1
Δόμηση σε δασικές περιοχές / Εκχερσώσεις	34	48,6
Τουριστική/ Ανάπτυξη σε δασικές εκτάσεις	19	27,1
Άλλες παράνομες δραστηριότητες	22	31,4
Σύνολο	70	100,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Ο Πίνακας 4.2.1 δείχνει ότι στο σύνολο των 382 πολιτικών διεκδικήσεων των δασικών πυρκαγιών οι 70 αναφορές των πολιτικών διεκδικητών αφορούσαν παράνομες δραστηριότητες σε δασικές εκτάσεις. Από αυτές, οι 34 (48,6%) αναφορές σχετίζονταν με την παράνομη δόμηση σε δασικές περιοχές και τις εκχερσώσεις δασών. Το 31,4% άγγιξαν οι αναφορές σε διάφορες άλλες παράνομες δραστηριότητες και το 27,1% αφορούσαν την ανεξέλεγκτη τουριστική και οικονομική ανάπτυξη σε δασικές εκτάσεις. «Η συνεχώς ανερχόμενη αξία της γης κοντά στις μεγάλες πόλεις, στις παραθαλάσσιες περιοχές και αστικές περιοχές και στα κέντρα τουριστικής ανάπτυξης αποτέλεσε αιτία εμπρησμών. Παράνομες ενέργειες χρησιμοποιούνται ως μέσο για τη μετατροπή των δασικών εκτάσεων σε αγροτικές, που οδηγεί στην εύκολη οικοπεδοποίηση και στη νόμιμη ή παράνομη δόμηση του. Μάλιστα ο Δημητρακόπουλος (1991) το χαρακτηρίζει ως ‘εμπόριο της δασικής γης»⁶⁸.

Στο πίνακα 4.2.2, βλέπουμε αναλυτικά τις μορφές των πολιτικών διεκδικήσεων για παράνομες δραστηριότητες στις περιοχές όπου αναπτύχθηκαν δασικές πυρκαγιές.

Φαίνεται ότι η μεγαλύτερη συχνότητα των διεκδικήσεων με αναφορά σε εμπρησμό/παράνομες ενέργειες είναι αυτή των ΜΜΕ (αποστολές δημοσιογράφων στις πληγείσες περιοχές ή μπλογκς για τις δασικές πυρκαγιές) που εμφανίζεται στο ένα τρίτο περίπου του συνόλου (31,4%). Ακολουθούν δύο είδη διεκδικήσεων με όμοιες συχνότητες; οι συναντήσεις/ συσκέψεις/ επισκέψεις (18.6%) και τα γεγονότα διαμαρτυρίας (18.6%). Σπάνιες (5,7%) είναι οι πολιτικές αποφάσεων ως μορφή διεκδίκησης.

⁶⁸Καρανικόλα Π. (2009), *Οι Δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα* στο Εισαγωγή στη Δασολογική και Περιβαλλοντική Επιστήμη, τόμος 1ος, σ. 45.

Πίνακας 4.2.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται σε παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Μορφές Πολιτικών Διεκδικήσεων	Συχνότητα	100%
Πολιτικές Αποφάσεις	4	5,7
Εκτελεστικού τύπου		
Οικονομική/ Υλική Υποστήριξη	1	1,4
Εκκένωση Περιοχών	2	2,9
Έρευνα για Εμπρηστές	1	1,4
Εγρήγορση/ Γενική Επιφυλακή	4	5,7
Επίσημο Αίτημα για Βοήθεια	2	2,9
Άλλες Εκτελεστικές Πράξεις	3	4,3
Δικαστικές Πράξεις	5	7,1
Δηλώσεις		
Λεκτικές Δηλώσεις		
Καταγγελίες/Παρατηρήσεις/ Αποδοκιμαστικές/ Κατηγορηματικές Δηλώσεις	60	85,7
Αιτήματα/ Εκκλήσεις/ Πιέσεις	25	35,7
Εκτιμήσεις/ Προβλέψεις/ Σχολιασμοί	48	68,6
Ενημερωτικές Δηλώσεις	46	65,7
Μαρτυρίες /Άλλες Λεκτικές/ Φωνητικές Δηλώσεις	5	7,1
Γραπτές Δηλώσεις		
Ανακοινώσεις τύπου/ Συνεντεύξεις /Επίσημο Γράμμα	25	35,7
Άρθρα σε εφημερίδα	34	48,6
Προγράμματα/Παρουσιάσεις Ερευνών/Άλλες Δημοσιεύσεις/ Καμπάνια	14	29,9
Φωτογραφίες/ Σκίτσα/Καρτούν	6	8,6
Άλλες Γραπτές Δηλώσεις	11	15,7
MME/Αποστολές/ Blogs	22	31,4
Συναντήσεις/ Συσκέψεις/ Επισκέψεις	12	18,6
Γεγονότα Διαμαρτυρίας	12	18,6

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 70 περιπτώσεων που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (70) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Από τον πίνακα 4.2.2 παραπάνω, διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία αναφορών για παράνομες δραστηριότητες (85,7%) προέρχονται μέσα από καταγγελίες, αποδοκιμαστικές δηλώσεις, και παρατηρήσεις για τη ζοφερή επικρατούσα κατάσταση των δασικών πυρκαγιών.

Το 68,6% των δηλώσεων αποτελούσαν διάφοροι σχολιασμοί και προβλέψεις για το μέλλον αναφορικά με τις προαναφερθείσες πυρκαγιές και το 65,7% σχετιζόνταν με μια σειρά ενημερωτικών δηλώσεων. Οι μισές περίπου διεκδικήσεις είχαν τη μορφή αναφορών της εφημερίδας (48,6%), ενώ ένα τρίτο περίπου (35,7%) είχαν τη μορφή ανακοινώσεων τύπου, συνεντεύξεων ή επίσημων επιστολών.

Εν συνεχεία, ο Πίνακας 4.2.3 (Α, Β, Γ,) παρέχει ενδιαφέροντα στοιχεία αναφορικά με τους πολιτικούς διεκδικητές που κάνουν λόγο για μη νόμιμες δραστηριότητες στο δασικό οικοσύστημα (Πίνακας 4.2.3Α), τους υποστηρικτές αυτών (Πίνακας 4.2.3Β) αλλά και για εκείνους που θεωρούνται άμεσα ή έμμεσα υπεύθυνοι, δηλαδή τους προκαλούμενους φορείς (Πίνακας 4.2.3Γ).

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.2.3Α, ο φορέας Πολιτικής Διεκδίκησης που συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό (24,3%) σχετικά με παράνομες δραστηριότητες στα δάση είναι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ακολουθούν τα πολιτικά κόμματα 18,6%, από το οποίο 5,7% προέρχεται από το ΠΑΣΟΚ και 4,3% από το χώρο της Αριστεράς (ΚΚΕ), κόμματα της αντιπολίτευσης. Το ίδιο ποσοστό (18,6%) λαμβάνει και το κομμάτι της Κοινωνίας των Πολιτών (εκτός των περιβαλλοντικών οργανώσεων) μαζί με τις διάφορες ομάδες των εθελοντών, όπου η βοήθεια και η γενικότερη προσφορά στην προσπάθεια κατάσβεσης στις πυρκαγιές του 2007 ήταν σημαντική.

Αισθητή είναι και η παρουσία της εκπαιδευτικής επιστημονικής κοινότητας και των εξειδικευμένων επιστημόνων αναφορικά με τα δάση, όπου το 15,7% κάνει λόγο μεταξύ άλλων για παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές. Παρόμοια αλλά ελαφρώς μικρότερη είναι η συχνότητα εμφάνισης (11,4%) περιβαλλοντικών οργανώσεων (πχ WWF,). Σχεδόν ανύπαρκτη (1,4%) είναι η παρουσία των οικονομικών ομάδων ως διεκδικητών.

Ένα από τα ενδιαφέροντα σημεία του πίνακα 4.2.3Α είναι ότι η συχνότητα εμφάνισης της Ελληνικής Κυβέρνησης ως διεκδικητή με αναφορές σε παράνομες πρακτικές στα δάση είναι ελάχιστη (5,7 %). Αυτό, μπορεί να σημαίνει είτε ότι αποδίδει τις δασικές πυρκαγιές σε κάποια άλλη αιτία ή σε συνδυασμό αυτών, ή ότι η παρουσία της ελληνικής κυβέρνησης δεν ήταν τόσο αισθητή αναφορικά με το δασικό πρόβλημα, για το διάστημα που μελετάμε. Σε μικρότερη συχνότητα εμφανίζονται οι

υπόλοιποι διεκδικούντες φορείς όπως ο δικαστικός κλάδος, οι διάφορες ενώσεις, συνδικάτα, κ.α.

Στον πίνακα 4.2.3B εμφανίζονται οι Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών, με πρώτη σε συχνότητα την Τοπική Αυτοδιοίκηση (14,3%). Ακολουθούν η εκπαιδευτική/επιστημονική κοινότητα (12,9%). Και το Πυροσβεστικό Σώμα (11,5%).

Πίνακας 4.2.3. Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών (4.2.3Α) που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (4.2.3Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς (4.2.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Πίνακας 4.2.3					
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.3 ^Α		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.3Β		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.3Γ	
Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα %	Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών	Συχνότητα %	Προκαλούμενοι Φορείς	Συχνότητα %
Ελληνική Κυβέρνηση	(4) 5,7%	Ελληνική Κυβέρνηση	(4) 5,7%	Ελληνική Κυβέρνηση	(46) 65,7%
Ελληνική Βουλή	(3) 4,3%	Ευρωπαϊκή Ένωση	(2) 2,9%	Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(2) 2,9%
Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(2) 2,8%	Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(3) 4,3%	Εκτελεστικά όργανα/ Εκτελεστικοί Φορείς	(10) 14,3%
Πολιτικά Κόμματα	(13) 18,6%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(8) 11,5%	Περιφέρεια / Άλλοι Κρατικοί Φορείς	(9) 12,8%
Πυρόπληκτος Πληθυσμός / Κάτοικοι που πιθανόν να πληγούν από τις φωτιές	(4) 5,7%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(10) 14,3%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(10) 14,3%
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(17) 24,3%	Πολίτες & Πυρόπληκτοι κάτοικοι	(5) 7,1%	Πολιτικά Κόμματα	(14) 21,4%
Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(11) 15,7%	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(7) 10,0	Εκκλησία	(10) 14,3%

Ενώσεις / Εργαζόμενοι	(3) 4,3%	Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(9) 12,9%	Αγροτικοί Φορείς	(2) 2,9%
Οικονομικές Ομάδες	(1) 1,4%	Κοινωνία Πολιτών	(4) 5,7%	Εκπαιδευτικοί Επιστημονικοί Φορείς	(4) 5,7%
Περιβαλλοντι- κές Οργανώσεις	(8) 11,4%	Άλλοι Φορείς	(3) 4,3%	Οικονομικοί Φορείς Οργανισμοί	(31) 44,3%
Κοινωνία Πολιτών / Εθελοντές/ άλλες ομάδες	(13) 18,6%			Άλλο	(9) 12,8%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσοστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 70 περιπτώσεων που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (70) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Όσον αφορά τους προκαλούμενους φορείς, σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 4.2.3Γ, η ελληνική κυβερνητική πολιτική φαίνεται να κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης και των αποδοκιμασιών. Στο 65,7% των διεκδικήσεων με αναφορές σε παράνομες πρακτικές στα δάση, ο προκαλούμενος φορέας είναι η Ελληνική Κυβέρνηση, δηλαδή, άμεσα ή έμμεσα ευθύνεται για την προβληματική κατάσταση που υφίστανται τα δάση στην Ελλάδα. Μετά την Ελληνική κυβέρνηση, δεύτερη σε συχνότητα (44,3%) εμφανίζονται οι οικονομικοί φορείς και παράγοντες οι οποίοι στις μισές περίπου διεκδικήσεις, θεωρούνται ως ένα βαθμό υπεύθυνοι για τις παρανομίες μέσα στα δάση, ή τουλάχιστον είναι εκείνοι οι οποίοι προκαλούνται από τους πολιτικούς διεκδικητές της δημόσιας σφαίρας για την υποβάθμιση και την οικονομική εκμετάλλευση των δασικών περιοχών. Την τρίτη μεγαλύτερη συχνότητα συγκεντρώνουν τα πολιτικά κόμματα (21,4%), όπου το 11,4% αντιστοιχεί στην Νέα Δημοκρατία, το 8,6% στο ΠΑΣΟΚ, ενώ το υπόλοιπο σε άλλα κόμματα. Ακολουθούν η Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα εκτελεστικά όργανα και η Εκκλησία, με όμοια ποσοστά (14,3%),

Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι, πρωτίστως η Περιφέρεια, και δευτερευόντως η Τοπική Αυτοδιοίκηση, παίζουν βασικό ρόλο στην υπόθεση των αυθαιρέτων, των παράνομων οικοπέδων και κτιρίων σε χαρακτηριζόμενες δασικές περιοχές. Τα τελευταία χρόνια η λύση σχετικών προβλημάτων, έρχεται μέσα από την επιβολή προστίμων σε περιπτώσεις παράβασης εφαρμογής νομοθετικών ρυθμίσεων.

Όμως, ακόμη και η ύπαρξη των προστίμων δεν καθιστά αρνητικό παράγοντα στην αυθαίρετη δόμηση, διότι η Ελλάδα εμφανίζεται ως χώρα με πελατειακές σχέσεις σε διάφορους τομείς. Το ενδεχόμενο πολιτικό κόστος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση επηρεάζει πολιτικές επιλογές σχετικά με την αυθαίρετη δόμηση.

Στον πίνακα 4.2.4 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αρνητικές συνέπειες έτσι όπως κατεγράφησαν μέσα από το λόγο των διεκδικούντων και απορρέουν από τις παράνομες δραστηριότητες μέσα σε δασικές περιοχές της Περιφέρειας της Αττικής⁶⁹, της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας (Νομοί Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής), της Πελοποννήσου, των Ιόνιων Νησιών, της Θεσσαλίας, του Νότιου Αιγαίου, κ.α .

Πίνακας 4.2.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Αρνητικές Επιπτώσεις	Συχνότητα	100%
Αισθητικές επιπτώσεις	12	17,1
Αναψυχής	10	14,3
Δομημένου Περιβάλλοντος	11	15,7
Οικονομικές	22	31,4
Καταστροφή δασών	31	44,3
Καταστροφή εδάφους	25	35,7
Μόλυνση υδάτων /αέρα	4	5,7
Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος	27	38,6
Απειλή ειδών/ γλωρίδας / πανίδας	20	28,6
Καταστροφή πράσινου χώρου	21	30,0
Αλλαγές στη θερμοκρασία	7	10,0
Αύξηση πλημμυρών	4	5,7
Ερημοποίηση	2	2,9
Ψυχολογικές	9	12,9
Στη δημόσια Υγεία	6	8,6
Στην ίδια τη ζωή	6	8,6

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07) Σημείωση: Η ποσοστώση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 70 περιπτώσεων που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (70) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

⁶⁹ Βλέπε αναλυτικά Πίνακας VI. Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ. 156.

Η καταστροφή των δασών (44,3%), η καταστροφή του τοπικού οικοσυστήματος (38,6%) και η καταστροφή του εδάφους (35,7%) κατέχουν τα υψηλότερα ποσοστά των αρνητικών συνεπειών, σύμφωνα με τις αναφορές των πολιτικών διεκδικούντων σε παράνομες δραστηριότητες εντός των δασών. Ακολουθούν οι αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις (31,4%), και η Απειλή ειδών/ γλωρίδας/ πανίδας (28,6%). Αξιοσημείωτο είναι και το ένα τρίτο (30,0 %) των διεκδικούντων που αναφέρουν την καταστροφή των χώρων πράσινου, όπου συμπεριλαμβάνονται τα αστικά δάση, οι πράσινοι χώροι, τα πάρκα κ.α., πηγές οξυγόνου και ανάσα δροσιάς σε αστικά μέρη με πυκνή δόμηση, και ιδιαίτερα η Αθήνα. Ακόμη, υψηλά είναι και τα ποσοστά που μιλούν για την αποδιοργάνωση και καταστροφή του δομημένου περιβάλλοντος, των χώρων αναψυχής, και των αισθητικών επιπτώσεων. Τέλος, αν και με χαμηλότερη συχνότητα, σημαντικές είναι οι αναφορές σε αρνητικές ψυχολογικές συνέπειες (12,9%), σε αρνητικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία (8,6%) και στη απειλή της ίδιας της ζωής (8,6%)

Τέλος, στον πίνακα 4.2.7 που ακολουθεί, εμφανίζονται στοιχεία σχετικά με τις λύσεις οι οποίες προτείνονται στο πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών, από τους πολιτικούς διεκδικητές που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές.

Τα στοιχεία του πίνακα των προτεινόμενων λύσεων, βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία όπως μπορούμε να δούμε με τις αναφορές των διεκδικητών περί παράνομων δραστηριοτήτων στα δάση. Το 71,4% των διεκδικητών προτείνει την βελτίωση ή δημιουργία μιας αποτελεσματικότερης δασικής πολιτικής και δασικής νομοθεσίας. Συγχρόνως, το 67,1% θεωρεί πως πρέπει να ενισχυθεί αρχικά το κομμάτι της πρόληψης των δασών, δευτερευόντως ο τομέας της καταστολής και να μπει στο επίκεντρο των συζητήσεων η περιβαλλοντική διαχείριση και η προστασία των δασών. Ακόμη, κάτι το οποίο αναδεικνύει την αναποτελεσματικότητα και τη μη αξιοπιστία Ζητήματα τα οποία σχετίζονται άμεσα με τον τρόπο δημιουργίας ενός νόμου, με την δυνατότητα ισχύς ενός νόμου και με την καθεστηκυία νοοτροπία και αντίληψη των πολιτών σε σχέση με το περιβάλλον, τη φύση και εν τέλει τον ίδιο του τον εαυτό.

της ισχύουσας δασικής νομοθεσίας είναι ότι το 57,1% των αναφορών κάνουν λόγο για κατάργηση νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβής δραστηριότητες κατά των δασών. Στο 41,4% ανέρχονται οι προτάσεις για βελτίωση ή σωστή εφαρμογή των κανονισμών προστασίας των δασών και της δασικής πολιτικής. Στην προκειμένη περίπτωση, τίθεται το εξής ζήτημα, πόσο εύκολο είναι η εφαρμογή των κανονισμών προστασίας όταν ήδη υπάρχουν νόμοι ή ρυθμίσεις των νόμων που νομιμοποιούν παραβατικές δραστηριότητες μέσα στα δάση.

Πίνακας 4.2.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτάσεις / Λύσεις	Συχνότητα	%
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	47	67,1
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	26	37,1
Εφαρμογή-Βελτίωση νόμων/κανονισμών προστασίας δασών/ δασικής πολιτικής	29	41,4
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	17	24,3
Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής	50	71,4
Δημιουργία/ Ολοκλήρωση Δασικών Χαρτών/ Δασολογίου/Κτηματολογίου	23	32,9
Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	40	57,1
Εφαρμογή άρθρου 24/117	2	2,9
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	18	25,7
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	19	27,2
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	13	18,6
Δημιουργία/ Βελτίωση κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού	9	12,9
Οικονομική Ενίσχυση/ Χρηματοδότηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο δράσεις υπέρ των δασών και αποκατάστασης ζημιών	2	2,9
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος	25	34,2
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες -καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	11	15,7
Άλλες προτάσεις	30	42,9

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 70 περιπτώσεων που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες/ Πρακτικές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (70) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Υψηλά ποσοστά (37,1%) κατέχουν οι προτάσεις που τονίζουν την αναγκαιότητα μιας καλύτερης συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, έτσι ώστε να επικρατεί μια ορθολογικότερη διαχείριση της κατάστασης. Επιπλέον, το ένα τρίτο περίπου (34,2%) των

προτεινόμενων λύσεων εστιάζουν στη δημιουργία Περιβαλλοντικών μελετών, στην έρευνα περιβαλλοντικών ζητημάτων, στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και στην ενθάρρυνση του εθελοντισμού.

Άλλο ένα τρίτο διεκδικήσεων (32,9%) προτείνουν την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών, την επικύρωση του δασολογίου και την ολοκλήρωση του κτηματολογίου όπου το δασολόγιο αποτελεί ένα από τα βασικά σημεία μιας ολοκληρωμένης δασική πολιτικής. Ακολουθεί το 27,2% των προτάσεων με στόχο τη λήψη εξειδικευμένων μέτρων ελέγχου, πρόληψης και προστασίας των δασών. Στις αναφορές αυτές συμπεριλαμβάνονται αεροφωτογραφήσεις δασικών χώρων, περιπολίες δασών, επιτήρηση από ειδικούς χώρους, δημιουργία αντιπυρικών ζωνών (ενεργητικά μέτρα) και χαρτογραφήσεις δασών, διατήρηση καθαρών δασών κ.α (παθητικά μέτρα).

Το ένα τέταρτο των προτεινόμενων λύσεων (25,7%) εστιάζει στη δημιουργία ή βελτίωση των νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας ενώ παρόμοιο ποσοστό (24,3%) αναφέρεται στη δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης, ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος, και στην ενδυνάμωση Πυροσβεστικών τμημάτων. Λιγότερες (18,6%) υπήρξαν οι αναφορές περί αποκατάστασης των ζωνών δασοπυρόσβεσης, δημιουργία αναδάσωσης, όπου το επιτρέπει το έδαφος και φυσική αποκατάστασης των δασικών εκτάσεων με ποσοστό

Σημάδια ανησυχίας, αλλά συγχρόνως και ένδειξη συνειδητοποίησης της πολυπλοκότητας του περιβαλλοντικού δασικού προβλήματος, δείχνουν το ποσοστό των πολιτικών διεκδικητών (15,7%) που προτάσσουν μεταξύ άλλων, την παραίτηση υπευθύνων φορέων και υπουργών από αρμοδιότητες και καθήκοντα και την αντικατάστασή τους από ικανούς πολιτικούς διαχείρισης καταστάσεων κρίσεως, όπως ήταν οι πυρκαγιές του 2007, έτσι ώστε να αποφευχθούν οι επιζήμιες πρακτικές κατά των δασών. Ωστόσο, σ' αυτό το σημείο να τονίσουμε πως μεγάλο μέρος των συγκεκριμένων αναφορών περί ικανών πολιτικών και εκπροσώπων φορέων, προέρχεται από το χώρο των αντίπαλων πολιτικών κομμάτων για προφανής λόγους και ενόψει μιας επερχόμενης προεκλογικής περιόδου. Τέλος, μια σειρά άλλων προτεινόμενων λύσεων με μικρότερα ποσοστά έρχονται μέσα από αναφορές με στόχο την βελτίωση του αστεακού χώρου (12,9%), την οικονομική ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την προστασία δασών, και την οικονομική ενίσχυση των μηχανισμών δασοπροστασίας.

4.3 Αναφορές σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές.

Άλλη μια κατηγορία προσβολών κατά του δασικού περιβάλλοντος αποτελούν και οι πράξεις αμέλειας⁷⁰. Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται πολιτικές διεκδικήσεις ποικίλων ομάδων και φορέων που αναφέρονται σε πράξεις αμέλειας οι οποίες σχετίζονταν με τις δασικές πυρκαγιές κατά τους δύο πρώτους μήνες του καλοκαιριού του 2007, έτσι όπως κατεγράφησαν, κωδικοποιήθηκαν και αναλύθηκαν μέσα από την έρευνα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 4.3.1, στο σύνολο των 382 πολιτικών διεκδικήσεων οι 56 αναφέρονται σε πράξεις αμέλειας σχετικά με δασικές πυρκαγιές. Συγκεκριμένα, πρώτη σε συχνότητα (38%) πράξεων αμέλειας εμφανίζεται η ΔΕΗ ή/και ειδικότερα, οι Ακαθάριστοι Πυλώνες της ΔΕΗ. Ακολουθούν όμοιες σε συχνότητα αναφορές σε πράξεις αμέλειας από αγρότες, βοσκούς και κτηνοτρόφους (20,0%) και επιβλαβής δραστηριότητες κατοίκων οι οποίοι συνήθως ανάβουν φωτιά κοντά σε δασικές εκτάσεις (20%). Πολύ περιορισμένη είναι η συχνότητα επιβλαβών δραστηριοτήτων επισκεπτών/ τουριστών σε δασικές περιοχές (6,0%), ενώ στο ένα τέταρτο περίπου (28,0 %) των διεκδικήσεων γίνεται αναφορά σε μια σειρά άλλων αιτιών από αμέλεια.

Πίνακας 4.3.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Πράξεις Αμέλειας	Συχνότητα	%
Αγροτών/ Βοσκών/ Κτηνοτρόφων	10	20,0
Επιβλαβής δραστηριότητες επισκεπτών/ τουριστών σε δασικές περιοχές/ Φωτιές	3	6,0
Επιβλαβής δραστηριότητες κατοίκων βάζοντας φωτιά	10	20,0
ΔΕΗ/ Ακαθάριστοι Πυλώνες	19	38,0
Άλλες αιτίες από αμέλεια	14	28,0
Σύνολο	56	100,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 56 περιπτώσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (56) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες

⁷⁰ Βλέπε Macheras, G., (2002), *Forest Fires in Greece. The analysis of the phenomenon affecting both natural and human environment. The role of sustainable development in controlling fire effect*, Lund University, Sweden, p. 10 καθώς επίσης και Καρανικόλα Π. (2009), *Οι Δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα* στο (Εισαγωγή στη Δασολογική και Περιβαλλοντική Επιστήμη) τόμος 1ος, σσ. 39-49

Οι ανωτέρω αναφορές αφορούν τις δασικές πυρκαγιές⁷¹ πρωτίστως των νομών της περιφέρειας Αττικής (Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής) (38%) και Στερεάς Ελλάδας (Βοιωτίας και Εύβοιας) (16,0%). Δευτερευόντως, αναφέρονται σε πράξεις αμέλειας οι οποίες σχετίζονταν με τις δασικές πυρκαγιές νομών της Κεντρικής Μακεδονίας (όπως Θεσσαλονίκης, Πέλλας και Πιερίας) και νομών της Δυτικής Ελλάδας (όπως Ηλείας, Αιτωλοακαρνανίας και Αχαΐας) (συνολικά 16,0%). Επίσης ακολούθησαν αναφορές με μικρότερη συχνότητα σε πράξεις αμέλειας οι οποίες σχετίζονταν με τις δασικές πυρκαγιές νομών της Θεσσαλίας (πχ. Λάρισας) (12,0%). Μικρότερα ποσοστά συγκέντρωσαν αναφορές για άλλα μέρη της Ελλάδος, όπως τα Ιόνια Νησιά, την Κρήτη, την Ανατολική Μακεδονία, Θράκη και την Πελοπόννησο.

Για άλλη μια φορά, όπως αναδεικνύεται από τα προαναφερθέντα στοιχεία, οι δασικές πυρκαγιές που σχετίζονται με πράξεις αμέλειας εντοπίζονται στους νομούς της Αττικής και συγκεκριμένα την περιοχή της Πάρνηθας, καθώς και σε περιοχές με τουριστικούς προορισμούς όπως η Θεσσαλονίκη, η Εύβοια, η Ζάκυνθος, η Κεφαλονιά και το Ρέθυμνο. Περιοχές οι οποίες έχουν πληγεί από πυρκαγιές επανειλημμένως κατά τους θερινούς μήνες.

Σ' αυτό το σημείο, ενδιαφέρον είναι να μελετήσουμε το είδος και τη μορφή των πολιτικών διεκδικήσεων αυτών που αποδίδουν τις ανωτέρω δασικές πυρκαγιές σε πράξεις αμέλειας.

Στον πίνακα 4.3.2, εμφανίζονται τάσεις όμοιες με αυτές των αντίστοιχων πινάκων πολιτικών διεκδικήσεων που σχετίζονταν με τον εμπρησμό και τις παράνομες δραστηριότητες, με την πλειοψηφία των διεκδικήσεων να φέρει τη μορφή δηλώσεων, τόσο λεκτικών όσο και γραπτών. Βλέπουμε ότι οι ενημερωτικές δηλώσεις, οι οποίες μπορεί να αφορούσαν δηλώσεις όπως την χωροχρονική τοποθέτηση των πυρκαγιών, την επισήμανση της κρισιμότητας της κατάστασης εξαιτίας των πύρινων μετώπων, μια επερχόμενη εξαγγελία αποτελεσματικών μέτρων για τους πυρόπληκτους, κ.α., ανέρχονται στο 70,0% των αναφορών.

Εξίσου υψηλό ποσοστό (60,0%), με μια μικρή απόκλιση, κατέχουν και οι διάφορες εκτιμήσεις, προβλέψεις και σχολιασμοί των εμπλεκομένων ομάδων/φορέων οι οποίοι αναφέρονται σε δασικές πυρκαγιές. Επιπλέον, το 58,0% των αναφορών αντιστοιχούν σε καταγγελίες, παρατηρήσεις, κατηγορηματικές δηλώσεις και αποδοκιμασίες.

---

⁷¹ Βλέπε Πίνακα VII: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ.157.

Πίνακας 4.3.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/ δράσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Είδη Πολιτικών Διεκδικήσεων	Συχνότητα	100%
Πολιτικές Αποφάσεις	3	6,0
Εκτελεστικού Τύπου		
Εκκένωση Περιοχών	2	4,0
Έρευνα για Εμπρηστές /Συλλήψεις	8	16,0
Εγρήγορση/ Γενική Επιφυλακή	6	12,0
Αποκατάσταση του προβλήματος	2	4,0
Επίσημο Αίτημα για Βοήθεια	1	2,0
Άλλες Εκτελεστικές Πράξεις	5	10,0
Δηλώσεις		
Λεκτικές Δηλώσεις		
Καταγγελίες / Παρατηρήσεις/ Αποδοκιμαστικές -Κατηγορηματικές Δηλώσεις	29	58,0
Αιτήματα/ Εκκλήσεις/ Πιέσεις	12	24,0
Υποστηρικτικές Δηλώσεις/ Υποσχέσεις/ Δεσμεύσεις	3	6,0
Εκτιμήσεις/ Προβλέψεις/ Σχολιασμοί	30	60,0
Ενημερωτικές Δηλώσεις	35	70,0
Μαρτυρίες /Άλλες Λεκτικές/ Φωνητικές Δηλώσεις	5	10,0
Γραπτές Δηλώσεις		
Ανακοινώσεις τύπου/ Συνεντεύξεις	12	24,0
Άρθρα σε εφημερίδα	22	44,0
Παρουσιάσεις Ερευνών/ Αποτελεσμάτων/ Άλλες Δημοσιεύσεις/ Καμπάνιες	10	20,0
Άλλες Γραπτές Δηλώσεις	5	10,0
Δικαστικές Πράξεις	5	10,0
MME/Αποστολές/ Blogs	12	24,0
Συναντήσεις/ Συσκέψεις/ Επισκέψεις	12	24,0
Γεγονότα Διαμαρτυρίας	5	10,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 56 περιπτώσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (56) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Ακολουθούν σε συχνότητα (24,0%) τα αιτήματα, οι εκκλήσεις και οι πιέσεις προς τους υπευθύνους. Αντίθετα, δηλώσεις υποστηρικτικές οι οποίες ενέχουν υποσχέσεις και δεσμεύσεις έτσι ώστε να μην επαναληφθούν τα ίδια φαινόμενα ανεξέλεγκτων πυρκαγιών στο μέλλον, συγκεντρώνουν μόνο 6,0% των σχετικών αναφορών. Όμοια συχνότητα αναφορών με εκείνη των αιτημάτων και των εκκλήσεων φέρουν και τα ΜΜΕ, οι σχετικές αποστολές και μπλογκς (24,0%), καθώς και οι συναντήσεις, συσκέψεις ή επισκέψεις εκπροσώπων φορέων (24,0%). Επιπρόσθετα, υψηλά ποσοστά συχνότητας αναφορών (48,0%) φαίνεται να έχουν με μορφή διεκδίκησης οι εκτελεστικού τύπου πράξεις στο σύνολό τους (όπως η εκκένωση περιοχών, η έρευνα για εμπρηστές, συλλήψεις, εντολή για εγρήγορση και γενική επιφυλακή, η αποκατάσταση των προβλημάτων, το επίσημο αίτημα για βοήθεια και ορισμένες άλλες εκτελεστικές πράξεις).

Μεταξύ των ανωτέρω εκτελεστικών τύπου δράσεων τα υψηλότερα ποσοστά κατείχαν οι αναφορές σχετικά με την έρευνα για εμπρηστές, φτάνοντας το 16,0%. Τέλος, παρατηρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες ελήφθησαν από τα πολιτικά πρόσωπα αναφορικά με πράξεις αμέλειας που σχετίζονται με τις δασικές πυρκαγιές αντιστοιχούσαν, μόλις στο 6,0% των αναφορών των διεκδικούντων.

Ποιοι είναι οι φορείς των πολιτικών διεκδικητών οι οποίοι αναφέρονται σε Πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με τις δασικές πυρκαγιές, ποιοι οι υποστηρικτές τους και ποιοι οι φορείς που προκαλούν; Σχετικά στοιχεία παρατίθενται στον πίνακα 4.3.3 (Α,Β,Γ) που ακολουθεί.

Οι πρώτοι σε συχνότητα φορείς πολιτικών διεκδικητών που συγκεντρώνουν το ένα τέταρτο περίπου των αναφορών στον πίνακα 4.3.3Α, είναι τα ΜΜΕ (26,0%) τα και η Τοπική Αυτοδιοίκηση (24,0 %). Ακολουθούν τα εκτελεστικά όργανα του κράτους όπως το Πυροσβεστικό σώμα και η Αστυνομία (20,0%, όπου το 16,0% των αναφορών ανήκει στη Πυροσβεστική Δύναμη). Παρόμοια συχνότητα αναφορών του Πυροσβεστικού Σώματος παρατηρήθηκε στην ενότητα (4.1.3) σχετικά με εμπρηστικές δράσεις σε δασικές περιοχές. Τα παραπάνω ποσοστά αναδεικνύουν την τάση των προαναφερθέντων κρατικών εκτελεστικών φορέων, να αποδίδουν ένα μεγάλο ποσοστό των ευθυνών και σε παράγοντες όπως οι εμπρηστικές διαθέσεις, η δραστηριοποίηση των παραβατικών και παράνομων πράξεων εντός των δασών και στις διάφορες πράξεις αμέλειας.

Πίνακας 4.3.3. Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών (4.3.3Α) που αναφέρονται σε Πράξεις Αμέλειας σε δασικές περιοχές/Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών(4.3.3Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (4.3.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Πίνακας 4.3.3					
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3.3Α		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3.3Β		ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3.3 Γ	
Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα %	Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών	Συχνότητα %	Προκαλούμενοι Φορείς	Συχνότητα %
Ελληνική Κυβέρνηση	(4) 8,0%	Ελληνική Κυβέρνηση	(2) 4,0%	Ελληνική Κυβέρνηση	(20) 40,0%
Ελληνική Βουλή	(3) 6,0%	Δικαστικός Κλάδος /Δικαιοσύνη	(4) 8,0%	Εκτελεστικά όργανα/ Εκτελεστικοί Φορείς	(12) 24,0%
Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(6) 12,0%	Ελληνική Αστυνομία/ Εναέρια Δύναμη/ Στρατός	(4) 8,0%	Περιφέρεια / Άλλοι Κρατικοί Φορείς	(7) 14,0%
Αστυνομία/ Πυροσβεστικό Σώμα	(10) 20,0%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(9) 18,0%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(5) 10,0%
Τοπική Αυτοδιοίκηση	(12) 24,0%	Περιφέρεια	(4) 8,0%	Πολιτικά Κόμματα	(5) 10,0%
Πολιτικά Κόμματα	(8) 15,0%	Πολίτες & Πυρόπληκτοι κάτοικοι	(4) 8,0%	Εκκλησία / Εκκλησιαστικοί Φορείς	(2) 4,0%
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(13) 26,0%	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(2) 4,0%	Αγροτικοί Φορείς/ Εκπρόσωποι	(2) 4,0%
Εκπαιδευτική/ Επιστημονική Κοινότητα	(6) 12,0%	Εκπαιδευτική/ Επιστημονική Κοινότητα	(3) 6,0%	Οικονομικοί Φορείς/ Ομάδες/ Οργανισμοί	/(17) 34,0%
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(3) 6,0%	Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(3) 6,0%	Δημόσιος Χώρος / Κοινό/Άλλοι Φορείς	(5) 10,0%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 56 περιπτώσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (56) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Αξιοσημείωτη είναι η εμφάνιση, του Πυροσβεστικού Σώματος ως διεκδικητή που αναφέρεται σε πράξεις αμέλειας στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο, οι οποίες σχετίζονται με τις κατηγορίες του προς τη ΔΕΗ, για παράλειψη καθηκόντων και πράξεις αμέλειας, ιδιαίτερα όσον αφορά το μη έγκαιρο καθαρισμό των καλωδίων και των κολόνων τροφοδότησης ρεύματος. Συνέπεια της αμέλειας αυτής ήταν η δυσκολία των πυροσβεστικών συνεργείων με τη ρίψη νερού για την κατάσβεση πυρκαγιών, λόγω του κίνδυνου πρόκλησης πιθανής ηλεκτροπληξίας. Χαμηλότερη αλλά παρόμοιες συχνότητες εμφανίζουν τα πολιτικά κόμματα (15,0%), οι φορείς της επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας (12,0%) και ο δικαστικός κλάδος (12,0%). Σπανιότερη είναι η εμφάνιση αναφορών σε αμέλεια από περιβαλλοντικές οργανώσεις, και άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών,. Αντίθετα, όπως φαίνεται στον πίνακα 4.2.3Α οι περιβαλλοντικές οργανώσεις αναφέρονται συχνότερα σε παράνομες δραστηριότητες σχετικά με τα δάση. Εκείνο, το οποίο παρατηρείται σταθερά, όπως έχει αναφερθεί, είναι το μικρό ποσοστό συμμετοχής αναφορών από την πλευρά της Ελληνικής κυβέρνησης και της Ελληνικής Βουλής κάτι το οποίο φάνηκε και από τα μικρά ποσοστά μορφών πολιτικών διεκδικήσεων υπό τη μορφή πολιτικών αποφάσεων που συναντήσαμε στους προηγούμενους πίνακες.

Στον Πίνακα 4.3.3Β παρουσιάζονται τα πρόσωπα, οι ομάδες, κι οι φορείς οι οποίοι υποστηρίζουν τους πολιτικούς διεκδικητές στην προσπάθεια διεκδίκησης τους για τα δάση. Εκτελεστικοί φορείς, όπως η ελληνική αστυνομία και το πυροσβεστικό σώμα, έχουν ένα προβάδισμα στην υποστήριξη των διεκδικητών. Είναι λογικό, οι εκτελεστικοί φορείς να προηγούνται συγκριτικά με τους άλλους φορείς διότι κατά την διάρκεια της φωτιάς είναι οι πρώτοι μαζί με τους κατοίκους των πληγέντων περιοχών που πρωτοστατούν στη μάχη κατάσβεσης των πυρκαγιών. Τα στοιχεία του Πίνακα 4.3.3Γ, αναφέρονται στους φορείς και τις ομάδες εκείνες οι οποίες θεωρούνται υπεύθυνες άμεσα ή έμμεσα για πράξεις αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Είναι εκείνοι οι οποίοι θα μπορούσαν από τη θέση την οποία βρίσκονται να κάνουν κάτι και δεν το έκαναν για πολλούς και διαφόρους λόγους και εκείνοι οι οποίοι κατηγορούνται ευθέως για πράξεις αμέλειας σε δασικές εκτάσεις.

Ο προκαλούμενος φορέας μεγαλύτερης συχνότητας είναι η Ελληνική Κυβέρνηση (40,0 %) με βασικούς προκαλούμενους τον πρωθυπουργό, τον υπουργό δημοσίων έργων και τον υπουργό δημοσίας τάξης. Ακολουθούν οι οικονομικοί φορείς και εταιρείες (34,0%).

Ένα ενδιαφέρον σημείο του πίνακα 4.3.3. είναι ότι παρόλο που εκτελεστικοί φορείς όπως το πυροσβεστικό σώμα και το δασαρχείο εμφανίζονται ως βασικοί διεκδικητές που αναφέρονται σε πράξεις αμέλειας στα δάση, συγχρόνως θεωρούνται από άλλους

φορείς και ως υπεύθυνοι τέτοιων πράξεων που σχετίζονται με πυρκαγιές. Σε μικρότερες συχνότητες εμφανίζονται οι υπόλοιποι προκαλούμενοι φορείς, όπως της Εκκλησίας, της Κοινωνίας των πολιτών, του αγροτικού χώρου και των πληγέντων περιοχών.

Οι περισσότερες διεκδικήσεις αναφορικά με τις πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με τις πυρκαγιές έγιναν σε νομούς⁷² της Αττικής (62,0%), και Κεντρικής Μακεδονίας (16,0%). Παράλληλα υπήρξαν αναφορές από Θεσσαλία, τα Ιόνια Νησιά, την Δυτική Ελλάδα, την Στερεά Ελλάδα, την Δυτική Μακεδονία, την Ήπειρο και την Κρήτη. Το ζήτημα το οποίο ανακύπτει από τα παραπάνω στοιχεία είναι εκτός από την κυριαρχία και την ύπαρξη του ενός Αθηνοκεντρικού κράτους με μονοπώλιο τα κέντρα λήψης αποφάσεων σε πολλούς τομείς, είναι ότι το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών για να επιλυθεί ή αν επιθυμούμε να επιλυθεί, απαιτεί την ενεργή συμμετοχή, την συνεργασία και την παρουσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όλων των νομών της χώρας. Δυστυχώς οι δασικές φωτιές, εξαπλώνονται κάθε χρόνο σχεδόν σε ολόκληρη την Ελλάδα ανεξαρτήτως της έκτασης και της έντασης ή της δημοσίευσης όπου μπορεί να τυγχάνουν. Η συνεργασία του τοπικού, με το εθνικό, και εν συνεχεία με το παγκόσμιο είναι πλέον επιτακτική ανάγκη. Οι συνέπειες οι οποίες μπορεί να επέλθουν από τις πυρκαγιές είναι πολλαπλές, αλυσιδωτές και μπορεί να ξεκινούν από το τοπικό επίπεδο και να είναι άμεσα ορατές αλλά μπορούν να ξεπεράσουν τα όρια του και να αγγίξουν το παγκόσμιο.

Ο Πίνακας 4.3.4. δείχνει αναλυτικά τις αρνητικές επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών που σχετίζονται με τις Πράξεις Αμέλειας, σύμφωνα με τους πολιτικούς διεκδικητές.

Οι καταστροφικές συνέπειες οι οποίες απορρέουν από την ενεργοποίηση πράξεων αμέλειας κατά των δασών είναι κυρίως οικονομικές και οικολογικές, όπως δείχνει ο Πίνακας 4.3.4. Κυρίαρχο ρόλο έχουν οι οικονομικές επιπτώσεις (74,7%), που αναφέρονται πρωτίστως στην καταστροφή περιουσιών και στην απειλή της τοπικής οικονομίας. Ακολουθούν αναφορές στην καταστροφή των δασών (56,0%), στην καταστροφή του τοπικού οικοσυστήματος (52,0%) και στην καταστροφή του εδάφους (52,0%), καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας (50,0%). Οι παραπάνω διεκδικήσεις είναι ιδιαίτερης σημασίας διότι αφορούν δασικούς χώρους - πνεύμονες οξυγόνου στην Αττική, οι οποίοι έχουν περιοριστεί στο ελάχιστο τα τελευταία χρόνια,

---

⁷² Βλέπε αναλυτικά Πίνακα VIII: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα, σ 157.

λόγω της έντονης αστικοποίησης. Οι αναφορές σε καταστροφή του πράσινου χώρου ανήλθαν στο 36,0%.

Πίνακας 4.3.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Αρνητικές Επιπτώσεις	Συχνότητα	100%
Αισθητικές επιπτώσεις	6	12,0
Αναψυχής	6	12,0
Δομημένου Περιβάλλοντος	7	14,0
Οικονομικές	37	74,0
Καταστροφή δασών	28	56,0
Καταστροφή εδάφους	26	52,0
Μόλυνση υδάτων /αέρα	4	8,0
Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος	26	52,0
Απειλή ειδών/ χλωρίδας / πανίδας	25	50,0
Καταστροφή πράσινου χώρου	18	36,0
Αλλαγές στη θερμοκρασία	9	18,0
Αύξηση πλημμυρών	3	6,0
Ερημοποίηση	1	2,0
Ψυχολογικές	16	32,0
Στη δημόσια Υγεία	7	14,0
Στην ίδια τη ζωή	11	22,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 56 περιπτώσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (56) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Επιπλέον ανησυχία προκαλούν οι αναφορές σχετικά με τις αρνητικές ψυχολογικές επιπτώσεις που προκλήθηκαν από τις φωτιές οι οποίες έφτασαν το 32,0%, και οι αναφορές σχετικά με τις απειλές στην ίδια τη ζωή (22,0%). Οι επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών είναι εξαιρετικά σημαντικές και χρήζουν προσεχτικής μελέτης από ειδικούς επιστήμονες, διότι ότι πέρα από την άμεση καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, έχουν δραματικές επιπτώσεις,

βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, τόσο στο φυσικό περιβάλλον, όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον.

Ο Πίνακας 4.3.5 δείχνει τις λύσεις που προτείνονται από τους διεκδικητές που αναφέρονται σε Πράξεις Αμέλειας σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές του Ιουνίου και του Ιουλίου του 2007.

Πρώτη σε συχνότητα εμφανίζεται η πρόταση της πρόληψης, της καταστολής και της περιβαλλοντικής διαχείρισης του δασικού οικοσυστήματος έτσι ώστε να προστατεύεται από φαινόμενα πυρκαγιών (72,0%). Δεύτερη σε συχνότητα (56,0%) είναι πρόταση που αναφέρεται σε εξειδικευμένα μέτρα ελέγχου, προστασίας και πρόληψης των δασών τόσο ενεργητικά όσο και παθητικά, έτσι ώστε να αποφευχθούν μελλοντικά πράξεις Αμέλειας. Στα μέτρα αυτά, συμπεριλαμβάνονται ειδικά μηχανήματα ελέγχου στα δάση (6,0%), περιπολίες και πεζοπορίες μέσα στα δάση (2,0%), παρατήρηση από ειδικούς πύργους εντός των δασών και χάρτες (6,0%), δημιουργία αντιπυρικών ζωνών (20,0%), διατήρηση των καθαρών δασών(20,0%), χαρτογράφηση, καταγραφή παρακολούθηση, υπολογισμός των φωτιών και των δασών (14,0%) κ.α. Όπως παρατηρείται μέχρι τώρα από τις προτεινόμενες λύσεις των εμπλεκόμενων φορέων, οι προτάσεις τους έχουν άμεση σχέση με τους πολιτικούς διεκδικητές (Πίνακας 4.3.3 A-B) που είδαμε να διεκδικούν και βρίσκονται σε πλήρη ταύτιση με τον τρόπο που ερμηνεύουν τα αίτια και τα κίνητρα των πυρκαγιών (βλέπε πίνακα 4.3.1. και πίνακα 4.3.3Γ).

Μικρότερης συχνότητας αλλά σημαντικές είναι οι προτάσεις για την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την ορθή διαχείριση από τους κρατικούς φορείς και την τοπική κοινότητα (44,0%). Αυτό μπορεί να υποδηλώνει την αναποτελεσματική διαχείριση προστασίας δασών από την τοπική κοινωνία και το μη ορθολογικό συντονισμό και συνεργασία όλων των αρμόδιων φορέων πρόληψης και πυρόσβεσης των δασικών πυρκαγιών (πχ. υπουργείο Περιβάλλοντος και δημοσίων έργων, Γενική Γραμματεία Προστασίας και Πρόληψης, Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, Υπουργείο Οικονομικών, Πυροσβεστικό Σώμα, Δασαρχείο, ΔΕΗ, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.α.). Παρόμοια (40,0%) είναι συχνότητα προτάσεων για τη δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης ή τη δημιουργία αυτόνομου Υπουργείου περιβάλλοντος και την ενίσχυση/ ενδυνάμωση των Πυροσβεστικών Τμημάτων (όπως στο εργατικό δυναμικό, οικονομική ενίσχυση, αναπαλαίωση εξοπλισμού, κ.α.).

Πίνακας 4.3.5.: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών οι οποίοι αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών	Συχνότητα	%
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	36	72,0
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτ/ση	22	44,0
Εφαρμογή-Βελτίωση νόμων/κανονισμών προστασίας δασών/ δασικής πολιτικής	13	26,0
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	20	40,0
Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής	19	38,0
Δημιουργία/ Ολοκλήρωση Δασικών Χαρτών/ Δασολογίου/Κτηματολογίου	9	18,0
Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	12	24,0
Εφαρμογή άρθρου 24/117	2	4,0
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	15	30,0
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	28	56,0
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	4	8,0
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	5	10,0
Δημιουργία/ Βελτίωση κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού	4	8,0
Οικονομική Ενίσχυση/ Χρηματοδότηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο δράσεις υπέρ των δασών και αποκατάστασης ζημιών	1	2,0
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισοτιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	18	36,0
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες -καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	9	18,0
Άλλες προτάσεις	18	36,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 56 περιπτώσεων που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (56) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Επιπλέον, στο 38,0% ανέρχεται ο λόγος εκείνων που προτείνουν την βελτίωση ή την δημιουργία δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής, στο 30,0% εκείνων που θεωρούν πως πρέπει να βελτιωθούν και να επαναδημιουργηθούν νόμοι δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας και στο 26,0% αυτών που τονίζουν την εφαρμογή ή την βελτίωση των νόμων και των κανονισμών προστασίας των δασών. Το 24,0% των διεκδικητών είναι υπέρ της κατάργησης νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών.

Κλείνοντας, σημαντικό είναι πως 36,0% των εκπροσώπων μιλούν για δημιουργία περιβαλλοντικών μελετών/ερευνών, την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης για την αποτροπή επιβλαβών δραστηριοτήτων κατά του δασικού περιβάλλοντος, ενθαρρύνουν τον εθελοντισμό και προτάσσουν την ισότιμη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων (δημόσιο διάλογο) για το περιβάλλον. Τέλος, παρόμοια είναι η συχνότητα προτάσεων που στοχεύουν στην ολοκλήρωση των δασικών χαρτών (18%) και εκείνων που θεωρούν πως οφείλουν να παραιτηθούν φορείς και υπουργοί από τις αρμοδιότητες και τις υπεύθυνες θέσεις που σχετίζονται με την προστασία των δασών, έτσι ώστε να αντικατασταθούν από ικανούς πολιτικούς διαχείρισης καταστάσεων κρίσεων και να εξαλειφθούν πράξεις που να ζημιώνουν τα δάση (18%).

Οι παραπάνω προτάσεις οι οποίες ηχούν περίεργα αν αναλογιστούμε πως ένα μέρος από προτάσσονται ήδη στο υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο των δασών αλλά δεν εφαρμόζονται, αλλά αυτά είναι ζητήματα τα οποία θα τα θίξουμε στις δύο επόμενες ενότητες της δασικής νομοθεσίας και της δασικής πολιτικής που ακολουθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ανάλυση Πολιτικών Διεκδικήσεων, Δίκαιο, Πολιτική, Υποδομές και Δασικές Πυρκαγιές.

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται τα τελευταία δύο υποσύνολα πολιτικών διεκδικήσεων τα οποία εστιάζουν σε ζητήματα δικαίου και πολιτικής. Ειδικότερα, αναλύονται πολιτικές διεκδικήσεις που αναφέρονται πρώτον στη Δασική Νομοθεσία και δεύτερον στη Δασική Πολιτική.

Ζητήματα Δασικής Νομοθεσίας αντανακλώνται στις αναφορές σε νόμους που νομιμοποιούν παράνομες κατασκευές, ή κτίρια σε δάση, σε τροποποιήσεις άρθρων σχετικών με το δασικό περιβάλλον, η στη μη-ολοκλήρωση του δασολογίου/κτηματολογίου και της επικύρωσης των δασικών χαρτών, καθώς επίσης, και στην αποτυχία εφαρμογής νόμων δασικής προστασίας της Ε.Ε. και του ελληνικού συνταγματικού δικαίου (Πίνακες 5.1.1 έως 5.1.5.).

Ζητήματα Δασικής Πολιτικής είναι εμφανή στις πολιτικές διεκδικήσεις που αναφέρονται στις κυβερνητικές πολιτικές και πρακτικές, στην έλλειψη αποτελεσματικής εθνικής δασικής πολιτικής, στην ενδεχόμενη έλλειψη Ευρωπαϊκής δασικής πολιτικής, στην ανάγκη βελτίωσης προστατευτικής δασικής πολιτικής ή στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής και ελληνικής δασικής πολιτικής, όπως επίσης και σε θέματα ιδιωτικοποίησης, εμπορευματοποίησης της δημόσιας γης σε δασικές περιοχές κ.α., (Πίνακες 5.2.1.1 έως 5.2.5.5).

Όσ τόσο στην συγκεκριμένη ενότητα έχουν ενταχθεί δύο ακόμη υποενότητες οι οποίες σχετίζονται με ζητήματα διαχείρισης της κρατικής υποδομής (πίνακες 5.2.2.1 έως 5.2.2.3) και με ζητήματα του Πυροσβεστικού Σώματος (πίνακες 5.2.3.1 έως 5.2.23), θεωρώντας πως ένα μεγάλο μέρος της υποδομής του κρατικού μηχανισμού και της οργάνωσης του Πυροσβεστικού Σώματος συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με κυβερνητικές πολιτικές και αποφάσεις, χωρίς να εστιάζουμε στο επιχειρησιακό κομμάτι των μηχανισμών.

Συνεπώς, ορισμένα ζητήματα της Κρατικής Υποδομής σχετίζονταν με αναφορές όπως στην επαρκή συνεργασία/ συντονισμό - ή την έλλειψη αυτών - μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων, στην διάχυση των αρμοδιοτήτων και στην έλλειψη ειδίκευσης μεταξύ των υπουργείων, στις πολιτικές επεμβάσεις των πολιτικών κομμάτων στο κρατικό μηχανισμό, στην ανεπαρκή οργανωτική δομή των φορέων προστασίας των δασών καθώς επίσης και στον πιθανώς ανεπαρκή αντιπυρικό σχεδιασμό (πίνακες 5.2.2.1 έως 5.2.2.3).

Από την άλλη ζητήματα οργάνωσης του Πυροσβεστικού Σώματος αναδεικνύονται μέσα από πολιτικές διεκδικήσεις οι οποίες να αναφέρονται στην ικανή διαχείριση του πυροσβεστικού μηχανισμού, στην συνεργασία ή τη μη συνεννόηση μεταξύ των τμημάτων δασοπροστασίας/δασοπυρόσβεσης και των υπολοίπων τμημάτων του κρατικού μηχανισμού, στις πολιτικές παρεμβάσεις στο Σώμα, στην έλλειψη εμπειρίας των πυροσβεστών, τα αδύναμα ή μη ικανά τμήματα πυρόσβεσης, και τέλος στην ανικανότητα ελέγχου της υποδομής πυρόσβεσης να ανταποκριθούν σε μαζικές πυρκαγιές, όπως αυτές των δύο πρώτων μηνών του καλοκαιριού του 2007 (πίνακες 5.2.3.1 έως 5.2.3.3).

5.1 Δασική Νομοθεσία και Πολιτικές Διεκδικήσεις.

Στις τρεις ενότητες του προηγούμενου κεφαλαίου, παρουσιάστηκαν διεκδικήσεις με αναφορές σε μια σειρά παραβατικών δραστηριοτήτων, όπως ο εμπρησμός, οι παράνομες δραστηριότητες και πράξεις αμέλειας σε δασικές περιοχές. Οι συνέπειες που προκύπτουν από τις δασικές πυρκαγιές είναι πολλαπλές, αλυσιδωτές και αποδιοργανωτικές, επηρεάζοντας τόσο το φυσικό όσο και το ανθρώπινο περιβάλλον.

Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διεκδικήσεις, ένας από τους κύριους προκαλούμενους και κατηγορηματικά υπεύθυνους για τη δυσμενή κατάσταση του δασικού περιβάλλοντος είναι η ελληνική κυβέρνηση λόγω της έλλειψης μιας ορθολογικής διαχείρισης του δασικού οικοσυστήματος. Ποιές είναι οι διεκδικήσεις του δημόσιου χώρου, όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο και την πολιτική σχετικά με τα δάση; Στην παρούσα ενότητα εστιάζουμε στο β' μέρος του αρχικού μας ερωτήματος (βλέπε εισαγωγή), προχωρώντας με την παρουσίαση στοιχείων για πολιτικές διεκδικήσεις των φορέων που σχετίζονται με ζητήματα δικαίου και πολιτικής. Αποτελούν οι παραβατικές συμπεριφορές απόρροια α) μιας μη-κατάλληλης κυβερνητικής δασικής πολιτικής και β) ενός αναποτελεσματικού ή μη ορθολογικά εφαρμόσιμου δασικού νομοθετικού πλαισίου πρόληψης και προστασίας δασών;

Από το σύνολο των 382 διεκδικήσεων, οι 104 αναφορές αφορούν διεκδικήσεις οι οποίες σχετίζονται με τη δασική νομοθεσία, εντοπίζοντας τα προβληματικά σημεία της υπάρχουσας νομοθεσίας των δασών και τονίζοντας τι πρέπει να αλλαχθεί για να εξαλειφθεί το δασικό πρόβλημα, όπως φαίνεται στον πίνακα 5.1.1. Συγκεκριμένα το 63,5% των διεκδικήσεων είναι ενάντια των νόμων που βλάπτουν και θίγουν την Δασική Προστασία, ενώ το 50,0% δηλώνει ενάντια σε

νόμους που νομιμοποιούν παράνομες κατασκευές και κτίρια σε δάση και δασικές περιοχές. Ακολουθούν διεκδικήσεις υπέρ της επικύρωσης δασικών χαρτών και δημιουργίας δασολογίου (49%), της ολοκλήρωσης του κτηματολογίου (42,3%), αλλά ενάντια στην τροποποίηση των άρθρων 24 και 117 που βλάπτουν τα δάση (40.0%). Τα παραπάνω ποσοστά είναι αρκετά υψηλά, αν αναλογιστούμε πως μέρος των παραπάνω παρατίθενται στο ελληνικό σύνταγμα από το 1975 και ακόμη συζητείται η δημιουργία τους και η σωστή εφαρμογή του νόμου. Πολύ λιγότερες και συγκρίσιμες είναι οι διεκδικήσεις που αναφέρονται στην αποτυχία εφαρμογής σχετικών ευρωπαϊκών νόμων (10,6%), ή στην αποτυχία εφαρμογής των ελληνικών νόμων προστασίας των δασών (16,3%). Τα συγκεκριμένα ποσοστά είναι σημαντικά, διότι αντανakλούν τα προβλήματα εφαρμογής της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας, ευρωπαϊκής ή ελληνικής.

Πίνακας 5.1.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Δασική Νομοθεσία	Συχνότητα	100%
Ενάντια Νόμων οι οποίοι νομιμοποιούν παράνομες κατασκευές/ κτίρια σε δάση/ δασικές περιοχές	52	50,0
Ενάντια της τροποποίησης των άρθρων 24/ 117	42	40,0
Ενάντια νόμων που βλάπτουν/θίγουν την Δασική Προστασία	66	63,5
Υποστήριξη Δασολογίου/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών	51	49,0
Υποστήριξη/Ολοκλήρωση Κτηματολογίου	44	42,3
Αποτυχία Εφαρμογής Νόμων Δασικής Προστασίας της ΕΕ.	11	10,6
Αποτυχία εφαρμογής των ελληνικών νόμων προστασίας των δασών	17	16,3
Άλλο	30	28,8
Σύνολο	104	100,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07) Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 104 περιπτώσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (104) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες

Οι ανωτέρω αναφορές σχετίζονται με τις δασικές πυρκαγιές⁷³ κυρίως στην Αττική (36,6%), αλλά και στη Στερεά Ελλάδα (6,8%), στη Θεσσαλία (5,8%) και στη Δυτική Ελλάδα (4,8%), ενώ είναι ελάχιστες στην υπόλοιπη Ελλάδα (Ιόνια Νησιά, Πελοπόννησο, Κεντρική Μακεδονία, Ήπειρο, Κρήτη, Σάμος, Ανατολική Μακεδονία

⁷³Βλέπε αναλυτικά Πίνακα ΙΧ: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ. 158.

και Θράκη). Οι μορφές των πολιτικών διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία παρουσιάζονται στο πίνακα 5.1.2. παρακάτω, με εμφανή διαφορά από αντίστοιχα στοιχεία των παραβατικού τύπου δραστηριοτήτων (βλέπε Κεφ.4).

Πίνακας 5.1.2: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Είδη Πολιτικών Διεκδικήσεων	Συχνότητα	100%
Πολιτικές Αποφάσεις	26	24,9%
Εκτελεστικού τύπου		
Αποκατάσταση του προβλήματος	1	1,0%
Επίσημο Αίτημα για Βοήθεια	1	1,0%
Άλλες Εκτελεστικές Πράξεις	2	1,9%
Δικαστικές Πράξεις	3	2,9%
Δηλώσεις		
Λεκτικές Δηλώσεις		
Καταγγελίες/ Παρατηρήσεις/ Αποδοκιμαστικές- Κατηγορηματικές Δηλώσεις	74	71,2%
Αιτήματα/ Εκκλήσεις/ Πιέσεις	44	42,3%
Υποστηρικτικές Δηλώσεις/ Υποσχέσεις/ Δεσμεύσεις	6	5,8%
Εκτιμήσεις/ Προβλέψεις/ Σχολιασμοί	65	62,5%
Ενημερωτικές Δηλώσεις	57	54,8%
Δηλώσεις Συμπόνοιας / Συλλυπητήρια	2	1,9%
Άλλες Λεκτικές/ Φωνητικές Δηλώσεις (πχ. μαρτυρίες)	13	12,5%
Γραπτές		
Ανακοινώσεις τύπου/ Συνεντεύξεις	31	29,8%
Επίσημη Δημόσια Δήλωση/ Διάγγελμα/ Γράμμα	5	4,8%
Άρθρα σε εφημερίδα	44	42,3%
Παρουσιάσεις Ερευνών/ Αποτελεσμάτων/ Καμπάνιες/Άλλες Δημοσιεύσεις	17	16,4%
Άλλες Γραπτές Δηλώσεις	17	16,4%
ΜΜΕ/Αποστολές/ Blogs	25	24,2%
Συναντήσεις/ Συσκέψεις/ Επισκέψεις	25	24,2%
Γεγονότα Διαμαρτυρίας	21	20,0%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07) Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 104 περιπτώσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (104) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.1.2, η κυρίαρχη μορφή των πολιτικών διεκδικήσεων/δράσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία είναι οι Καταγγελίες, Παρατηρήσεις, Αποδοκιμαστικές Δηλώσεις, ή Κατηγορηματικές Δηλώσεις (71,2%). Το αμέσως επόμενο υψηλότερο ποσοστό εμφανίζουν οι διάφορες εκτιμήσεις και σχολιασμοί των διεκδικούντων (62,5%). Ακολουθούν οι ενημερωτικές δηλώσεις (54,8%) και η σχετική αρθρογραφία στην εφημερίδα, όχι μόνο από την ίδια, αλλά και από διάφορους ενδιαφερόμενους και ειδικούς με το θέμα των πυρκαγιών (42,3%). Ίδιο ποσοστό φέρουν και μια σειρά διεκδικήσεων οι οποίες σχετίζονται με αιτήματα και εκκλήσεις ή/και πιέσεις σχετικά με το δασικό ζήτημα (42,3%).

Επιπλέον, υψηλές συχνότητες αναφορών είναι και εκείνες υπό μορφή Πολιτικών Αποφάσεων (24,9%), ΜΜΕ/Αποστολές/ Blogs (24,2%), Συναντήσεων/ Συσκέψεων/ Επισκέψεων (24,2%) και Γεγονότων Διαμαρτυρίας (20,0%). Σημειώνεται ότι συγκριτικά με τις διεκδικήσεις παραβατικών δραστηριοτήτων (Κεφ.4), οι πολιτικές αποφάσεις - οι μισές εκ των οποίων αφορούσαν μελλοντικούς στόχους και προτάσεις πολιτικών εκπροσώπων αναφορικά με την ισχύουσα κατάσταση των δασών και την πιθανή βελτίωση της - είναι σε αρκετά υψηλό επίπεδο.

Από τον παρακάτω πίνακα 5.3.2. αντανakλάται η ανησυχία και ο προβληματισμός των διαφόρων κοινωνικών ομάδων και δρώντων μέσα από τις συχνότητες των καταγγελιών, παρατηρήσεων διαφόρων εκκλήσεων, των πιέσεων και τα υψηλά ποσοστά αρθρογραφίας - τα οποία μπορούν να αποτελέσουν με τον τρόπο τους μια μορφή πίεσης - σε συνδυασμό με τη συχνότητα των γεγονότων διαμαρτυρίας. Το ενδιαφέρον είναι να δούμε ποιοι είναι εκείνοι οι οποίοι κάνουν τις ανωτέρω παρατηρήσεις και κατηγορηματικές δηλώσεις, ιδιαίτερα όταν σχετίζονται με το κομμάτι της νομοθεσίας.

Οι φορείς της δημόσιας σφαίρας με διεκδικήσεις που αναφέρονται στη δασική νομοθεσία απεικονίζονται στον πίνακα 5.1.3 (Α.Β.Γ.). Συγκεκριμένα, ο πίνακας 5.1.3Α παρουσιάζει στοιχεία για τους φορείς των πολιτικών διεκδικητών, ο πίνακας 5.1.3Β περιγράφει τους υποστηρικτές των διεκδικητών και τέλος ο πίνακας 5.1.3Γ αναφέρεται στους προκαλούμενους φορείς.

Σύμφωνα με τον πίνακα 5.1.3Α, ο φορέας διεκδίκησης με την υψηλότερη συχνότητα είναι τα πολιτικά κόμματα (29,8%). Αυτό εξηγεί και τα υψηλά ποσοστά διεκδικήσεων υπό μορφή πολιτικών αποφάσεων (Βλέπε Πίνακα 5.1.2, 24,9%).

Συχνότερη εμφάνιση στη γενική αυτή κατηγορία έχουν οι εκπρόσωποι του ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ (10,6%), και μετά του ΠΑΣΟΚ (7,7%) και του ΚΚΕ (4,8%). Οι εκπρόσωποι των Οικολόγων εμφανίζονται λιγότερο συχνά, όπως αυτοί του κυβερνώντος κόμματος της Ν.Δ. (1,9%).

Πίνακας 5.1.3. Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία (5.1.3Α)/ Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (5.1.3Β)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (5.1.3Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.3					
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.3 Α		ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.3Β		ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.3.Γ	
Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα %	Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών	Συχνότητα %	Προκαλούμενοι Φορείς	Συχνότητα %
Ελληνική Κυβέρνηση	(10) 9,6%	Ελληνική Κυβέρνηση	(8) 7,7%	Ελληνική Κυβέρνηση	(60) 57,7%
Ελληνική Βουλή	(8) 7,7%	Ευρωπαϊκή Ένωση	(4) 3,8%	Δικαστικός Κλάδος /Δικαιοσύνη	(3) 2,9%
Τοπική Αυτοδιοίκηση	(13) 12,4%	Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(6) 5,8%	Ελληνική Αστυνομία/Στρατός	(4) 3,8%
Πολιτικά Κόμματα	(31) 29,8%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(8) 7,7%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(6) 5,8%
MME	(20) 19,2%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(13) 12,5%	Περιφέρεια	(3) 2,9%
Εκπαιδευτική/ Επιστημονική Κοινότητα	(22) 21,1%	Πολιτικά Κόμματα	(3) 2,9%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(10) 9,6%
Ενώσεις/ Εργαζόμενοι	(8) 7,7%	Πυρόπληκτοι Κάτοικοι	(3) 2,9%	Πολιτικά Κόμματα	(23) 22,1%
Οικονομικές Ομάδες/ Οργανώσεις	(8) 7,7%	Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(4) 3,8%	Εκκλησιαστικοί Φορείς	(8) 7,7%
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(10) 9,6%	Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(3) 2,9%	Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(4) 3,8%
Κοινωνία Πολιτών/ Εθελοντές	(13) 12,4%	Κοινωνία Πολιτών/ Εθελοντές	(4) 3,8%	Οικονομικοί Φορείς	(34) 32,6%
Άλλες Ομάδες Άλλοι Φορείς	(14) 14,3%	Δημόσιος Χώρος /Κοινό	(4) 3,8%	Δημόσιος Χώρος /Κοινό/Άλλοι Φορείς	(8) 7,7%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Γενικότερα, αυτό το οποίο προκύπτει από τα στοιχεία είναι ότι οι εκπρόσωποι του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας φαίνεται να μιλούν λιγότερο συχνά για το

πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών κατά το υπο-μελέτη διάστημα. Αντιθέτως παρατηρείται μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης λόγου και ερμηνείας των δασικών φωτιών ομιλούντων από το κόμμα της αντιπολίτευσης και εκπροσώπων από το χώρο της ευρύτερης αριστεράς. Σημειώνεται όμως ότι πέραν από το ενδιαφέρον και τις σημαντικές διεκδικήσεις των προαναφερθέντων κομμάτων, το καλοκαίρι του 2007 αποτελούσε και προεκλογική περίοδο, με πιθανή επιρροή στο λόγο και στην παρουσία των πολιτικών διεκδικούντων. Ο δεύτερος σε συχνότητα φορέας διεκδίκησης (21,1%) είναι αυτός των εκπαιδευτικών, εξειδικευμένων επιστημόνων και ερευνητικών φορέων, ενώ ο τρίτος είναι τα ΜΜΕ (19,2%). Ακολουθούν με όμοια συχνότητα φορείς της Κοινωνίας των πολιτών και των εθελοντών (12,4%), και η τοπική αυτοδιοίκηση (12,4%) – παρόλο που η τελευταία φέρει ένα μερίδιο ευθύνης, αφού η συχνότητα της ως προκαλούμενη ανέρχεται στο 9,6%. Χαμηλότερη είναι συχνότητα φορέων περιβαλλοντικών οργανώσεων (9,6%), αρκετές από τις οποίες αναφέρονται σε σχετικές έρευνες – ανάλογη υπήρξε η παρουσία τους στην περίπτωση των παράνομων δραστηριοτήτων (Κεφ.4) που σχετίζονται με τις δασικές πυρκαγιές. Ακριβώς την ίδια συχνότητα εμφανίζει και η Ελληνική Κυβέρνηση (9,6%). Όμοια συχνότητα εμφάνισης διεκδίκησης (7,7%) φαίνεται να φέρουν, η Ελληνική Βουλή, οι διάφορες ενώσεις και εργαζόμενοι και οι οικονομικές ομάδες και οργανώσεις. Ακόμη μικρότερα ποσοστά φέρουν οι ποικίλοι εκτελεστικοί φορείς αναφερόμενοι στην δασική νομοθεσία.

Ο πίνακας 5.1.3B αναπαριστά τους φορείς εκείνους οι οποίοι υποστηρίζουν τους πολιτικούς διεκδικητές. Μεγαλύτερες συχνότητες συγκεντρώνουν η Τοπική Αυτοδιοίκηση (12,5%), η κυβέρνηση (7,7%) και το Πυροσβεστικό Σώμα/Δασαρχείο (7,7%, όπου το 1,0% ανήκει στο Πυροσβεστικό Σώμα, ενώ το 6,7% δασαρχείο). Η αναφορά στο δασαρχείο θα μελετηθεί και στην επόμενη ενότητα της δασικής πολιτικής.

Οι προκαλούμενοι φορείς εμφανίζονται στον πίνακα 5.1.3Γ, Ο κύριος στόχος των διεκδικητών που αναφέρονται στο ισχύον δασικό νομοθετικό πλαίσιο, είναι η Κυβέρνηση (57,7%, δηλαδή 60 φορές στις 104 συνολικά). Πολύ χαμηλότερες σε συχνότητα είναι οι προκαλούμενοι φορείς που ακολουθούν, δηλαδή οι οικονομικοί φορείς και ομάδες (32,6%), και τα πολιτικά κόμματα (22,1%). Από τα κόμματα, προκαλούνται περισσότερο αυτά του δικομματισμού, η Νέα Δημοκρατία (11,5%), και το ΠΑΣΟΚ (9,6%). Οι εκκλησιαστικοί φορείς εμφανίζονται με αισθητή αλλά χαμηλότερη συχνότητα (7,7%), όπως και ο υπόλοιπος δημόσιος χώρος/άλλοι φορείς (7,7%). Μικρότερα ποσοστά ευθυνών επιρρίπτονται σε άλλες κοινωνικές ομάδες

όπως, στο δικαστικό κλάδο, στα εκτελεστικά όργανα, στην Περιφέρεια, στην Εκπαιδευτική κοινότητα.

Η πλειοψηφία των πολιτικών διεκδικήσεων⁷⁴ και αναφορών για την δασική νομοθεσία προέρχονται από την Περιφέρεια της Αττικής (87,8%). Οι υπόλοιπες διεκδικήσεις γίνονται στην Κεντρική Μακεδονία, στα Ιόνια Νησιά, στη Θεσσαλία, στην Πελοπόννησο, στη Στερεά Ελλάδα, στη δυτική Ελλάδα, στη Δυτική Μακεδονία και στο Βόρειο Αιγαίο.

Στον πίνακα 5.1.4 παρουσιάζονται οι συνέπειες που σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με το δασικό νομοθετικό πλαίσιο και τις πυρκαγιές, σύμφωνα με τις αναφορές των διεκδικητών.

Οι συνέπειες στις οποίες αναφέρονται οι εμπλεκόμενοι φορείς ακολουθούν παρόμοιες τάσεις με αυτές αντίστοιχων πινάκων του προηγούμενου κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, οι αρνητικές συνέπειες στα δάση (39,4%), η καταστροφή του τοπικού οικοσυστήματος (32,7%), η καταστροφή του πράσινου χώρου (22,1%) και του εδάφους (22,1%), καθώς και οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες (20,2%) συγκεντρώνουν τις υψηλότερες συχνότητες. Οι τελευταίες συμπεριλαμβάνουν την καταστροφή των περιουσιών των πολιτών, την καταστροφή των ζώων τους, και των κτηνοτροφικών μονάδων τους. Χαμηλότερες είναι οι συχνότητες διεκδικήσεων για την καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας (18,3%), τις αρνητικές επιπτώσεις στο δομημένο περιβάλλον (11,5%) τις αρνητικές αισθητικές επιπτώσεις (11,5%). Ακολουθούν αυτές σχετικά με τη ρύπανση του αέρα και των υδάτων (7,7%), τις ψυχολογικές συνέπειες (7,7%) και τις απειλές στη δημόσια υγεία (7,7%). Ελάχιστες είναι οι αναφορές αρνητικών επιπτώσεων στην αλλαγή θερμοκρασίας, στην αύξηση πλημμυρών, στην ερημοποίηση και στην αύξηση σεισμών.

---

⁷⁴Βλέπε Πίνακα X : Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007 , Παράρτημα σ. 158.

Πίνακας 5.1.4: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Αρνητικές Επιπτώσεις	Συχνότητα	100%
Αισθητικές	12	11,5
Αναψυχής	8	7,7
Δομημένου Περιβάλλοντος	12	11,5
Οικονομικές	21	20,2
Καταστροφή δασών	41	39,4
Καταστροφή εδάφους	23	22,1
Μόλυνση υδάτων /αέρα	8	7,7
Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος	34	32,7
Απειλή ειδών/ χλωρίδας / πανίδας	19	18,3
Καταστροφή πράσινου χώρου	23	22,1
Αλλαγές στη θερμοκρασία	9	8,7
Αύξηση πλημμυρών	4	3,8
Ψυχολογικές	8	7,7
Στη δημόσια Υγεία	8	7,7
Στην ίδια τη ζωή	4	3,8

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 104 περιπτώσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (104) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Κλείνοντας την ενότητα της δασικής νομοθεσίας, στον παραπάνω πίνακα 5.1.5 παρουσιάζονται στοιχεία για το είδος των λύσεων που προτείνουν οι πολιτικοί διεκδικητές που κάνουν αναφορά στο δασικό νομοθετικό πλαίσιο, Ενδιαφέρον παρουσιάζει το 6,7% της κατηγορίας όπου διεκδικητές δεν προτείνουν λύσεις αλλά θεωρούν ότι δεν υπάρχει λόγος για αλλαγή, κι ότι δεν είναι απαραίτητη κάποια βελτίωση ή καλύτερη μέριμνα όσον αφορά στη δασική προστασία. Στο σύνολο των 104 αναφορών για την δασική νομοθεσία το ανωτέρω ποσοστό δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο, αποτελούν όμως μια μειοψηφία αναφορών, που ειπώθηκαν δημοσίως από φορείς, σε περίοδο έξαρσης των δασικές πυρκαγιών.

Πίνακας 5.1.5: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτεινόμενες Λύσεις	Συχνότητα	%
Καμία Αλλαγή/ Συνέχεια των Δραστηριοτήτων/ Δεν χρειάζεται μεγαλύτερη ειδική δασική προστασία	7	6,7
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	73	70,2
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	38	36,5
Εφαρμογή-Βελτίωση νόμων/κανονισμών προστασίας δασών/ δασικής πολιτικής	44	42,3
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	39	37,5
Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής	75	72,1
Δημιουργία/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών/ Δασολογίου/Κτηματολογίου	47	45,2
Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	61	58,7
Εφαρμογή άρθρου 24/117	3	2,9
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	22	21,2
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	28	26,9
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	28	26,9
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	6	5,8
Δημιουργία/ Βελτίωση κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού	17	16,3
Οικονομική Ενίσχυση/ Χρηματοδότηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο δράσεις υπέρ των δασών και αποκατάστασης ζημιών	9	8,7
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	51	49,0
Υποστήριξη/ Μέτρα για τα θύματα των δασικών πυρκαγιών	3	2,9
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες -καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	14	13,4
Άλλες προτάσεις	56	53,8

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 104 περιπτώσεων που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (104) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Κυρίαρχες όμως προτάσεις των διεκδικητών παρουσιάζουν μία αντίθετη και ισχυρή άποψη. Προτείνεται η βελτίωση ή/και η δημιουργία δασικής νομοθεσίας (72,1%), καθώς και η Πρόληψη, ή/και Καταστολή, Περιβαλλοντική Διαχείριση, και Προστασία των δασών (70,2%).

Ακολουθούν σε συχνότητα προτάσεις για την κατάργηση νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβής δραστηριότητες κατά του δασικού οικοσυστήματος (58,7%), για τη διεξαγωγή ερευνών, ή/και την ενίσχυση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, του εθελοντισμού και τα περιβαλλοντικά δικαιώματα (49,0%), για την επικύρωση των δασικών χαρτών ή/ και την ολοκλήρωση του κτηματολογίου (45,2%). Επίσης προτείνεται η βελτίωση των νόμων και κανονισμών προστασίας των δασών και η γενικότερη βελτίωση της δασικής πολιτικής (42,3%), καθώς και η δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης και ενδυνάμωσης των πυροσβεστικών τμημάτων (37,5%).

Λιγότερο συχνές αλλά αξιοσημείωτες είναι οι προτάσεις για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καλύτερη συνεργασία και την ορθή διαχείριση από τους παραπάνω υπευθύνους φορείς (36,5%). Με μικρότερη αλλά παρόμοια συχνότητα προτείνονται: η λήψη μέτρων ελέγχου, προστασίας και πρόληψης των δασικών πυρκαγιών (26,9%), και η αποκατάσταση των ζωνών δασοπυρόσβεσης, η διαδικασία αναδάσωσης ή φυσικής αποκατάστασης (26,9%)..και η δημιουργία νέων νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας (21,2%),

Αν και συγκεντρώνουν χαμηλές συχνότητες αξιοσημείωτες είναι οι προτάσεις για τη βελτίωση και τη δημιουργία κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού (16,3%) την παραίτηση των υπευθύνων φορέων από αρμοδιότητες και καθήκοντα όταν δεν είναι ικανοί να διαχειριστούν προβλήματα σε κατάσταση κρίσεως.(13,4%). Τέλος σπάνιες είναι αυτές με στόχο την οικονομική ενίσχυση και χρηματοδότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για δράσεις υπέρ των δασών και της αποκατάστασης των ζημιών από τις πυρκαγιές (8,7%) και την λήψη μέτρων για τα θύματα των δασικών πυρκαγιών (2,9%).

5.2 Δασική Πολιτική, Κρατικές Υποδομές, Πυροσβεστικό Σώμα και Πολιτικές Διεκδικήσεις.

Στις ενότητες του παρόντος κεφαλαίου, παρέχονται στοιχεία για το τελευταίο μέρος του αρχικού μας ερωτήματος αναφορικά με την χαρτογράφηση ζητημάτων της δασικής πολιτικής των υποδομών και των Πολιτικών Διεκδικήσεων . Ειδικότερα στην πρώτη ενότητα εξετάζονται οι πολιτικές διεκδικήσεις με αναφορές στη Δασική Πολιτική. Στη δεύτερη ενότητα οι πολιτικές διεκδικήσεις με αναφορά στις κρατικές υποδομές και στην τρίτη ενότητα, μελετώντας τον λόγο των εμπλεκόμενων φορέων και ομάδων αποτυπώνεται η οργάνωση και ετοιμότητα – ή έλλειψη αυτής - του πυροσβεστικού σώματος αναφορικά με τις πυρκαγιές του 2007 (από 01/06/07 έως 30/07/07).

5.2.1 Δασική Πολιτική και Πολιτικές Διεκδικήσεις.

Τα δύο τρίτα (75,4%) του συνόλου των 382 πολιτικών διεκδικήσεων έκαναν αναφορά σε γενικότερα ζητήματα δασικής πολιτικής, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.2.1.1. Αυτό αντανακλά τον έντονο προβληματισμό που εκφράζεται στο δημόσιο χώρο και αφορούσε την κατάσταση της επικρατούσας δασικής πολιτικής της χώρας σε σχέση με τις δασικές πυρκαγιές του 2007.

Πίνακας 5.2.1.1 Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007 .

Δασική Πολιτική	Συχνότητα	100%
Αμέλεια/ Εγκατάλειψη/ Αδιαφορία απέναντι στα Δάση	10	5,6
Έλλειψη Εθνικής Πολιτικής Δασών/ Μη ύπαρξη Δασικών Χαρτών / Καταγραφή Δασών	17	9,5
Έλλειψη Ευρωπαϊκής Δασική Πολιτικής	2	1,1
Δημιουργία/ Βελτίωση Προστατευτικής Δασικής Πολιτικής	55	30,7
Ανάπτυξη/ Ενίσχυση Προστατευτικής Ευρωπαϊκής Δασικής Πολιτικής/ Νόμων	11	6,1
Ανάπτυξη/ Ενίσχυση Ελληνικής Προστατευτικής Δασικής Πολιτικής/ Νόμων	135	75,4
Ενάντια της Ιδιωτικοποίησης/ Εμπορευματοποίησης Δημόσιας γης σε δασικές περιοχές	62	34,6
Εφαρμογή Πολιτικής Προστασίας Δασών	28	15,6
Άλλο	17	9,5
Σύνολο	179	100,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σύμφωνα με τον ίδιο πίνακα, ένα τρίτο του συνόλου των διεκδικήσεων είναι αυτές με συγκεκριμένες θέσεις ενάντια στη ιδιωτικοποίηση ή/και στην εμπορευματοποίηση της δημόσιας γης σε δασικές περιοχές (34,6%) καθώς και υπέρ της δημιουργίας και βελτίωσης της ισχύουσας κυβερνητικής δασικής πολιτικής (30,7%). Λιγότερες αλλά σημαντικές είναι οι διεκδικήσεις που αναφέρονται ειδικότερα στην αναγκαιότητα εφαρμογής πολιτικής προστασίας και φύλαξης των εναπομεινάντων δασών (15,6%), καθώς και αυτές που επισήμαναν την έλλειψη μιας εθνικής πολιτικής δασών, ή/και την ανυπαρξία των δασικών χαρτών και τη μη καταγραφή των δασικών περιοχών (9,5%). Το δασολόγιο είναι ένα από τα βασικότερα εργαλεία μιας ορθολογικής αξιοπρεπούς περιβαλλοντικής δασικής πολιτικής, και παρόλο που είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο και προβλεπόμενο, αγνοείται συστηματικά μέχρι και σήμερα. Κλείνοντας, με μικρότερα ποσοστά, υπήρξαν αναφορές στην αξιοποίηση ευρωπαϊκών πολιτικών και προγραμμάτων (6,1%).

Οι διεκδικήσεις αυτές, προήλθαν με αφορμή τις δασικές πυρκαγιές⁷⁵ που εντοπίστηκαν κυρίως στην Αττική (Αθήνα, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική) (38,1%), στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Βοιωτία, Εύβοια) (6,8%) και ομοία συχνότητα, στη Δυτική Ελλάδα (Νομούς Αχαΐας, Ηλείας, και Αιτωλοακαρνανίας). Πολύ χαμηλότερης συχνότητας ήταν διεκδικήσεις που αφορούσαν τη δασική πολιτική για πυρκαγιές στη Θεσσαλία (π.χ. νομούς Λάρισας και Μαγνησίας) (5,6%), στα Ιόνια Νησιά (νομούς Κεφαλονιάς και Ζακύνθου) (5,6%), στην Κεντρική Μακεδονία (4,5%), και στη Δυτική Μακεδονία (4,5%). Τέλος, λίγες ήταν οι ως άνω αναφορές για δασικές πυρκαγιές στους νομούς Θεσσαλονίκης, Πιερίας, Χαλκιδικής, Σερρών, Καστοριάς, Φλώρινας, Κοζάνης, Ηπείρου, Κρήτης, Νότιου και Βόρειου Αιγαίου, και Θράκης.

Οι μορφές πολιτικών διεκδικήσεων που σχετίζονται με τη δασική πολιτική παρουσιάζονται στον πίνακα 5.2.1.2. που ακολουθεί.

Συχνότερη είναι η εμφάνιση των καταγγελιών, παρατηρήσεων και αποδοκιμαστικών δηλώσεων (68,2%), των προβλέψεων, εκτιμήσεων και σχολιασμών (64,8%), καθώς και των ενημερωτικών δηλώσεων (61,5%), άλλα και των άρθρων εκπροσώπων φορέων σε εφημερίδα (43,6%), και των διάφορων αιτημάτων και πιέσεων (36,4%).

---

⁷⁵ Βλέπε αναλυτικά Πίνακα XI: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ. 159.

Πίνακας 5.2.1.2.: Μορφές πολιτικών διεκδικήσεων/ δράσεων που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική/ Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Μορφές Πολιτικών Διεκδικήσεων	Συχνότητα	100%
Πολιτικές Αποφάσεις	35	19,7%
Εκτελεστικού τύπου		
Οικονομική/υλική/ Προσωπική υποστήριξη	5	2,8%
Συλλήψεις/Ερευνες	3	1,7%
Εγρήγορση/ Γενική Επιφυλακή/ Εκκένωση περιοχής	4	2,2%
Αποκατάσταση του προβλήματος	3	1,7%
Άλλες Εκτελεστικές Πράξεις	4	2,2%
Δικαστικές Πράξεις	6	3,4%
Δηλώσεις		
Λεκτικές Δηλώσεις		
Καταγγελίες/ Παρατηρήσεις/ Αποδοκιμαστικές Δηλώσεις Κατηγορηματικές Δηλώσεις	122	68,2%
Αιτήματα/ Εκκλήσεις/ Πιέσεις	65	36,4%
Υποστηρικτικές Δηλώσεις/ Υποσχέσεις/ Δεσμεύσεις	10	5,6%
Εκτιμήσεις/ Προβλέψεις/ Σχολιασμοί	116	64,8%
Ενημερωτικές Δηλώσεις	110	61,5%
Δηλώσεις Συμπόνοιας / Συλλυπητήρια	6	3,4%
Μαρτυρίες	6	3,4%
Άλλες Λεκτικές/ Φωνητικές Δηλώσεις	14	7,8%
Γραπτές		
Ανακοινώσεις τύπου/ Συνεντεύξεις	53	29,6%
Επίσημη Δημόσια Δήλωση/ Διάγγελμα/Γράμμα	9	5,1%
Άρθρα σε εφημερίδα	78	43,6%
Παρουσιάσεις Ερευνών/ Αποτελεσμάτων/ Άλλες Δημοσιεύσεις/ Καμπάνιες	26	14,6%
Άλλες Γραπτές Δηλώσεις	39	21,8%
MME/Αποστολές/ Blogs	46	25,7%
Συναντήσεις/ Συσκέψεις/ Επισκέψεις	48	26,9%
Γεγονότα Διαμαρτυρίας	35	19,7%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Ακολουθούν με χαμηλότερες αλλά αξιοσημείωτες συχνότητες οι συναντήσεις, ή συσκέψεις ή επισκέψεις εκπροσώπων φορέων (26,9%), τα ΜΜΕ ή/και αποστολές του σε πυρόπληκτες περιοχές, ή μπλογκς (25,7%).

Ενδιαφέροντα ευρήματα του πίνακα 5.2.1.2 αποτελούν τα υψηλότερα ποσοστά διεκδικήσεων υπό μορφή πολιτικών αποφάσεων (19,7%) συγκριτικά με τα αντίστοιχα στοιχεία των προηγούμενων υποσυνόλων. Αντανακλούν, σε ένα βαθμό τον προβληματισμό των φορέων πολιτικής με το αντικείμενο της δασικής πολιτικής, με αφορμή τις καταστροφικές δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα και κυρίως την καμένη Πάρνηθα.

Κλείνοντας, σε όμοια συχνότητα ανέρχονται τα γεγονότα διαμαρτυρίας (19,7%) τα περισσότερα από τα οποία ήταν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, πορείες, ακυρώσεις γεγονότων και διαμαρτυρίες με συμβολικό χαρακτήρα.

Ο Πίνακας 5.2.1.3.(Α,Β,Γ) απεικονίζει τους διεκδικητές που αναφέρονται στη δασική πολιτική (5.2.1.3. Α), τους υποστηρικτές αυτών (5.2.1.3.Β) και τους φορείς που προκαλούνται μέσα από την διεκδίκηση των πρώτων (5.2.1.3. Γ).

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα στοιχεία του Πίνακα 5.2.1.3.Α δείχνουν ότι εκείνοι οι φορείς οι οποίοι φαίνεται να αναφέρονται εντόνως στο ζήτημα της δασικής πολιτικής και να προβληματίζονται γύρω από αυτό, είναι κυρίως τα πολιτικά κόμματα (25,1%). Ειδικότερα ξεχωρίζουν το ΠΑΣΟΚ (7,8%), ο Συνασπισμός (6,7%), το ΚΚΕ (5,0%) και οι Οικολόγοι Πράσινοι (1,7%), ενώ σπάνια είναι η εμφάνιση της Νέας Δημοκρατίας (1,1%) και ανύπαρκτη η παρουσία του ΛΑΟΣ. Μετά τα πολιτικά κόμματα ακολουθούν σε συχνότητα τα ΜΜΕ (22,3%) και οι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (21,8%). Αντίθετα με την Τοπική Αυτ/ση, εκείνοι οι οποίοι δεν φαίνονται να εμφανίζονται εν γένει, είναι οι φορείς της Περιφέρειας (1,1%).

Χαμηλότερη αλλά σημαντική είναι η εμφάνιση της επιστημονικής κοινότητας και των εξειδικευμένων ερευνητών (14,6%), της Κοινωνίας των πολιτών και των εθελοντών (10,7 %) και των περιβαλλοντικών οργανώσεων (8,9%). Ακολουθούν οι οικονομικές ομάδες και οργανώσεις (4,5%), και η Ελληνική Βουλή (4,5%). Προκαλεί έκπληξη το ιδιαίτερα χαμηλό αυτό ποσοστό για τη Βουλή, εν όψη της κρισιμότητας του θέματος που εκτός από περιβαλλοντικό/οικολογικό ζήτημα, είναι άκρως κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό φαινόμενο.

Η εμφάνιση της επιστημονικής κοινότητας και των εξειδικευμένων ερευνητών (14,6%). Ένα ποσοστό αρκετά ικανοποιητικό, αν σκεφτούμε και τις προηγούμενες ενότητες όπου φαίνεται να κάνουν αισθητή την εμφάνιση τους. Το ερώτημα είναι γιατί συνεχίζονται παρά τις προσπάθειες και τις παρεμβολές των ειδικών επιστημόνων για τα δάση, κάθε χρόνο να έχουμε τα ίδια με τις δασικές πυρκαγιές, τα

δάση να κατακαίονται, και πάντα κάτι εξωγενές να φταίει χωρίς να ψάχνουμε να βρούμε τι είναι αυτό. Αυτό, λοιπόν είναι ένα από αυτά που κάνει και η περούσα εργασία, εστιάζοντας και παίρνοντας ως παράδειγμα τις δασικές πυρκαγιές των 2 πρώτων μηνών της αντιπυρικής περιόδου του 2007. Γιατί δεν αξιοποιούνται κατάλληλα τα συγκεκριμένα πρόσωπα όπου με τις γνώμες τους και τις συμβουλές τους μπορούν να σωθούν τουλάχιστον ορισμένα από τα εναπομείναντα δάση.

Πίνακας 5.2.1.3. Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική (5.2.1.3.A)/ Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών (5.2.1.3.B)/ Προκαλούμενοι Φορείς των Διεκδικητών (5.2.1.3. Γ), Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.1.3.					
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.1.3. Α		ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.1.3. Β		ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.1.3. Γ	
Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα %	Υποστηρικτές των Πολιτικών Διεκδικητών	Συχνότητα %	Προκαλούμενοι Φορείς	Συχνότητα %
Ελληνική Κυβέρνηση	(16) 8,9%	Ελληνική Κυβέρνηση	(16) 8,9%	Ελληνική Κυβέρνηση	(97) 54,2%
Ελληνική Βουλή	(8) 4,5%	Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(6) 3,4%	Ελληνική Βουλή	(5) 2,8%
Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(5) 2,8%	Ελληνική Αστυνομία/ Στρατός/ Εναέρια μέσα	(6) 3,4%	Δικαστικός Κλάδος/ Δικαιοσύνη	(4) 2,2%
Πυροσβεστικό Σώμα	(6) 3,4%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(23) 12,9%	Αστυνομία	(3) 7,3%
Τοπική Αυτοδιοίκηση	(39) 21,8%	Περιφέρεια	(6) 3,4%	Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο	(13) 7,3%
Πολιτικά Κόμματα	(45) 25,1%	Πολιτικά Κόμματα	(6) 3,4%	Περιφέρεια	(3) 1,7%
Οικονομικές Ομάδες/ Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(8) 4,5%	Πυρόπληκτοι Κάτοικοι/ κάτοικοι	(14) 7,8%	Τοπική Αυτοδιοίκηση	(12) 6,7%
	(40) 22,3%	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(13) 7,3%	Πολιτικά Κόμματα	(37) 20,8%

Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(26) 14,6%	Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	(8) 4,5%	Εκκλησία/ Εκκλησιαστικοί Φορείς	(10) 5,6%
Ενώσεις/ Εργαζόμενοι	(10) 5,6%	Ενώσεις/ Εργαζόμενοι	(7) 3,9%	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	(3) 1,7%
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(16) 8,9%	Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	(6) 3,4%	Εκπαιδευτική/ Επιστημονική Κοινότητας	(3) 1,7%
Κοινωνία Πολιτών / Εθελοντές	(19) 10,7%			Οικονομικές Ομάδες/ Οργανώσεις	(41) 22,9%
				Δημόσιος Χώρος /Κοινό	(11) 6,2%

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 179 περιπτώσεων που αναφέρονται στον Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (179) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Στον Πίνακα 5.2.1.3.B παρουσιάζονται οι υποστηρικτές των παραπάνω διεκδικητών, με εντονότερη την παρουσία της πυροσβεστικής και του Δασαρχείου (12,9%). Ακολουθούν η Ελληνική Κυβέρνηση (8,9%), και τα ΜΜΕ (7,3%) πιθανόν λόγω της αμεσότητας του προβλήματος. Στον Πίνακα 5.2.1.3.Γ παρουσιάζονται οι προκαλούμενοι φορείς, μέσα από τις διεκδικήσεις που αναφέρονται στη δασική πολιτική, με πρώτη σε συχνότητα την Ελληνική Κυβέρνηση (54,2%). Με πολύ χαμηλότερη συχνότητα, ακολουθούν οι οικονομικοί φορείς και ομάδες (22,9%) και τα πολιτικά κόμματα (20,8%). Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό ευθυνών επιρρίπτεται στα δυο μεγάλα κόμματα, Νέα Δημοκρατία (11,2%) και ΠΑΣΟΚ (8,4%) και όπως μπορούμε να καταλάβουμε στις αντίστοιχες κυβερνητικές πολιτικές που ακολουθείτο μέχρι σήμερα, με βασικό πρωταγωνιστή την δασική πολιτική της Νέας Δημοκρατίας. Χαμηλότερες είναι οι συχνότητες των εκτελεστικών φορέων (Πυροσβεστικό σώμα και Δασαρχείο, 7,3%), της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (6,7%) και τέλος των εκκλησιαστικών φορέων (5,6%).

Όπως και στις 4 προηγούμενες ενότητες που εξετάστηκαν, ομοίως και εδώ η πλειοψηφία των πολιτικών διεκδικήσεων και δράσεων πραγματοποιήθηκαν στην

Περιφέρεια της Αττικής⁷⁶ (82,2%), ειδικότερα, στην Αθήνα. Αυτό είναι ευνόητο διότι κατά το διάστημα που μελετάμε καταστράφηκε ένα μεγάλο μέρος του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας, Ελάχιστες εμφανίζονται στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας (5,6%). Τα υπόλοιπα ποσοστά προήλθαν από άλλα μέρη της Ελλάδας εξαιτίας των δασικών πυρκαγιών που εντοπίστηκαν σε αυτά.

Στον πίνακα 5.2.1.4 αποτυπώνονται όλες εκείνες οι αρνητικές επιπτώσεις οι οποίες επισημάνθηκαν μέσα από τις αναφορές των διεκδικητών σχετικά με τη δασική πολιτική.

Πίνακας 5.2.1.4.: Αρνητικές Επιπτώσεις Δασικών Πυρκαγιών στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Αρνητικές Επιπτώσεις	Συχνότητα	100%
Αισθητικές	31	17,3
Αναψυχής	25	14,0
Δομημένου Περιβάλλοντος	31	17,3
Οικονομικές	102	52,5
Καταστροφή δασών	85	47,5
Καταστροφή εδάφους	60	33,5
Μόλυνση υδάτων /αέρα	16	9,0
Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος	76	42,5
Απειλή ειδών/ γλωρίδας / πανίδας	55	30,7
Καταστροφή πράσινου χώρου	50	27,9
Αλλαγές στη θερμοκρασία	24	13,4
Ψυχολογικές	30	16,8
Στη δημόσια Υγεία	27	15,1
Στην ίδια τη ζωή	24	13,4

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 179 περιπτώσεων που αναφέρονται στην Δασική Πολιτική. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (179) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

⁷⁶Βλέπε αναλυτικά Πίνακα XII: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ. 159.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αναφορών εντοπίζεται στις οικονομικές επιπτώσεις (52,5%) Συμπεριλαμβάνεται η καταστροφή περιουσιών (16,2%), η απειλή τοπικής οικονομικής ισορροπίας (8,4%), της εξαφάνισης ζώων, φυτών, κοπαδιών που είχαν στην κατοχή τους πολίτες (15,6%) κ.α.. Η δεύτερη σε συχνότητα επίπτωση είναι στην καταστροφή των δασών και των δασικών εκτάσεων με ποσοστό αναφορών (47,5%). Αμέσως μετά ακολουθεί η αποδιοργάνωση του τοπικού οικοσυστήματος (42,5%), η απειλή εξαφάνισης ειδών χλωρίδας και πανίδας (30,7%), και η καταστροφή των πράσινων χώρων (27,9%). Ίδιο ποσοστό αρνητικών επιπτώσεων έχουν οι αρνητικές αισθητικές επιπτώσεις (17,3%) και οι αρνητικές συνέπειες στο δομημένο περιβάλλον (17,3%).

Εν συνεχεία, ένα ακόμη ανησυχητικό στοιχείο το οποίο απορρέει από τον παραπάνω πίνακα είναι η όχι αμελητέα εμφάνιση ψυχολογικών επιπτώσεων (16,8%). καθώς και απειλών που δέχτηκε η δημόσια υγεία (15,1%) και της απειλής στην ίδια την ανθρώπινη ζωή από τις δασικές πυρκαγιές, (13,4%).

Στον πίνακα 5.2.1.5 ακολουθούν οι προτεινόμενες λύσεις των ανωτέρων διεκδικητών αναφορικά με τη δασική πολιτική.

Η μεγαλύτερη συχνότητα αφορά την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, την καταστολή τους καθώς και την περιβαλλοντική διαχείριση και προστασία των δασών (72,1%). Ακολουθούν η δημιουργία ή/και βελτίωση της ισχύουσας δασικής νομοθεσίας/κανονισμών και της κυβερνητικής πολιτικής των δασών (61,5%), η καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή/και ορθή διαχείριση από κρατικούς φορείς και Τοπική Αυτοδιοίκηση (46,9%), και η ενδυνάμωση-δημιουργία έρευνας, η ενίσχυση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, κλπ (44,8%). Χαμηλότερης συχνότητας προτάσεις συμπεριλαμβάνουν την κατάργηση νόμων οι οποίοι νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες μέσα στα δάση (35,2%), ή την δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας όπως την δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος (39,6%). Μεταξύ των προτάσεων με χαμηλότερες συχνότητες είναι μια σειρά εξειδικευμένων μέτρων ελέγχου προστασίας και πρόληψης από τις δασικές πυρκαγιές τόσο ενεργά όσο και παθητικά, όπως ο καθαρισμός των δασών, η δημιουργία αντιπυρικών ζωνών, παρακολούθηση και έλεγχος των δασών, και περιπολίες

Πίνακας 5.2.1.5.: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτεινόμενες Λύσεις	Συχνότητα	%
Καμία Αλλαγή/ Συνέχεια των Δραστηριοτήτων/ Δεν χρειάζεται μεγαλύτερη ειδική δασική προστασία	8	4,5
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	129	72,1
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	84	46,9
Εφαρμογή-Βελτίωση νόμων/κανονισμών προστασίας δασών/ δασικής πολιτικής	59	33,0
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	71	39,6
Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής	110	61,5
Δημιουργία/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών/ Δασολογίου/Κτηματολογίου	48	26,8
Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	63	35,2
Εφαρμογή άρθρου 24/117	4	2,2
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	43	24,0
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	52	29
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	40	22,3
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	17	9,5
Αποκατάσταση Ευρύτερης Περιοχής	3	1,7
Δημιουργία/ Βελτίωση κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού	28	15,6
Οικονομική Ενίσχυση/ Χρηματοδότηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο δράσεις υπέρ των δασών και αποκατάστασης ζημιών	23	12,8
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	80	44,8
Υποστήριξη/ Μέτρα για τα θύματα των δασικών πυρκαγιών	14	7,8
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες -καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	32	17,9
Άλλες προτάσεις	91	50,8

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κρατικές υποδομές αναφέρονται αρκετά συχνά ως κεντρικός παράγοντας που επηρεάζει τη δασική προστασία και πολιτική γενικότερα, ακολουθούν στοιχεία σχετικά με τις κρατικές υποδομές και διεκδικήσεις, τους διεκδικητές και τις προτεινόμενες λύσεις .

5.2.2 Κρατικές Υποδομές και Πολιτικές Διεκδικήσεις⁷⁷

Οι Κρατικές Υποδομές που εμφανίζονται στο λόγο των διεκδικητών αναφέρονται στην επαρκή συνεργασία και συντονισμό - ή την έλλειψη αυτών - μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων, στην διάχυση των αρμοδιοτήτων και στην έλλειψη ειδίκευσης μεταξύ των υπουργείων, στις πολιτικές επεμβάσεις των πολιτικών κομμάτων στο κρατικό μηχανισμό, στην ανεπαρκή οργανωτική δομή των φορέων προστασίας των δασών καθώς επίσης και στον ανεπαρκή αντιπυρικό σχεδιασμό των φορέων του κρατικού μηχανισμού να αντιμετωπίσουν τόσο την πρόληψη όσο και την κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών. Αποτελούν μέρη του κρατικού μηχανισμού που συνδέεται με τον επιχειρησιακό σχεδιασμό πρόληψης, καταστολής και αντιμετώπισης των πυρκαγιών, καθώς επίσης και με την εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας, τη λειτουργία του Πυροσβεστικού σώματος αλλά και τη γενικότερη προστασία των δασών. Οι Κρατικές Υποδομές έχουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διότι η ύπαρξη, οι αρμοδιότητες, οι κατευθύνσεις και οι δράσεις τους, δίδονται και ορίζονται πρωτίστως από την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική, ακολουθώντας τις αλλαγές που εκείνη οριοθετεί. Συνεπώς, πολλές φορές οι αρμοδιότητες και οι δράσεις των συγκεκριμένων φορέων συνδέονται άμεσα με κυβερνητικές πολιτικές αντίστοιχων υπευθύνων-πολιτικά προσώπων που βρίσκονται σε συναφείς υπουργικές ή διοικητικές θέσεις.

Στην παρούσα ανάλυση επιλέχθηκαν κύριες αναφορές των διεκδικητών έτσι ώστε να παρουσιαστεί μία γενικότερη εικόνα σχετικά με την λειτουργία του μηχανισμού των αρμόδιων υπηρεσιών του κράτους και του πυροσβεστικού σώματος. Αναδεικνύονται έτσι τα κύρια χαρακτηριστικά ή/και οι αδυναμίες των κρατικών υποδομών που εμπλέκονταν έμμεσα ή άμεσα στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο του 2007, βάσει των αναφορών της *Ελευθεροτυπίας*.

---

⁷⁷Οι κρατικές υποδομές έχουν ενταχθεί στην ενότητα της Δασικής Πολιτικής, αλλά θα μπορούσαν να αποτελούν αυτόνομο κομμάτι μελέτης, βάσει του τρόπου με τον οποίο κωδικοποιήθηκαν.

Πίνακας 5.2.2.1: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στις Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση	Συχνότητα	%
Επαρκής Συνεργασία ανάμεσα στους Κρατικούς φορείς/ Επαρκής Διαχείριση	9	6,3
Διάχυση Αρμοδιοτήτων / Εξειδίκευση μεταξύ των Υπουργείων	18	12,6
Παρεμβάσεις/ Επεμβάσεις Κομμάτων /Προβλήματα	21	14,7
Έλλειψη Συνεργασίας / Καλύτερη διαχείριση ανάμεσα στους κρατικούς φορείς/ Αδύναμη διοίκηση/ διαχείριση	70	49,0
Ανεπαρκής Οργανωτική Δομή των φορέων προστασίας Δασών και Περιβάλλοντος	76	53,1
Ανεπαρκής/ Αναποτελεσματικός αντιπυρικός Έλεγχος/ Πρόληψη/ Σχεδιασμός	67	46,9
Σχεδόν ανύπαρκτη Οργάνωση Φορέων Προστασίας Δασών	55	38,5
Σύνολο	316	

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Ο πίνακας 5.2.2.1 παρουσιάζει πολιτικές διεκδικήσεις οι οποίες αναφέρονται στις Κρατικές Υποδομές σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές ή/και τα δάση γενικότερα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα 316, από τις 382 διεκδικήσεις έκαναν αναφορά στις κρατικές υποδομές.

Πιο συγκεκριμένα, οι μισές περίπου αναφορές (53,1%) τονίζουν την ανεπαρκή οργανωτική δομή των φορέων προστασίας Δασών και Περιβάλλοντος, ενώ άλλες τόσες επισημαίνουν την αδύναμη διοίκηση και διαχείριση, και έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των κρατικών φορέων (49,0%). Ακολουθούν σε συχνότητα διεκδικήσεις που αναφέρονται στην αναποτελεσματικότητα του αντιπυρικού έλεγχου, στην ανεπάρκεια της πρόληψης και του σχεδιασμού (46,9%), καθώς και στη σχεδόν ανύπαρκτη οργάνωση Φορέων Προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων (38,5%). Στις παραπάνω διεκδικήσεις επισημαίνονται με σαφήνεια τα κενά, οι ελλείψεις και τα προβληματικά σημεία των αρμόδιων επιχειρησιακών φορέων κατάσβεσης και ελέγχου των πυρίνων μετώπων και των κρατικών υποδομών δασικής προστασίας γενικότερα. Αξιοσημείωτες είναι οι περιορισμένες μεν σε συχνότητα αλλά εμφανείς διεκδικήσεις σχετικά με παρεμβάσεις και επεμβάσεις των πολιτικών κομμάτων στους υπευθύνους κρατικούς φορείς κατά την περίοδο των δασικών πυρκαγιών (14,7%), με συνέπεια την δημιουργία προβλημάτων στο εσωτερικό αυτών.

Τέλος, μολονότι ελάχιστες, υπήρχαν και δηλώσεις από φορείς που θεωρούσαν επαρκή τη συνεργασία μεταξύ κρατικών φορέων, ή/και επαρκή τη διαχείριση σχετικά με τη δασική προστασία.

Στον Πίνακα 5.2.2.2 αναδεικνύονται όλοι φορείς που προέβησαν σε διεκδικήσεις για τις δασικές πυρκαγιές ή/και τα δάση και έκαναν αναφορές στον κρατικό μηχανισμό.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του πίνακα, τα πολιτικά κόμματα (28,0%) και η Τοπική Αυτοδιοίκηση (24,5%) είναι εκείνοι οι φορείς οι οποίοι αναφέρονται πιο συχνά στον ανεπαρκή κρατικό μηχανισμό και στην έλλειψη ενός αντιπυρικού σχεδιασμού. Ωστόσο, από τα πολιτικά κόμματα ξεχωρίζουν αριστερά κόμματα της αντιπολίτευσης, δηλαδή οι πολιτικοί εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ (11,2%) και του ΣΥΡΙΖΑ (8,4%). Αντίθετα μικρότερες είναι οι αναφορές από το χώρο της Νέας Δημοκρατίας (2,1%) και του ΚΚΕ (2,8%) - οι διεκδικητές του ΚΚΕ αναφέρονται συχνότερα στην κυβερνητική δασική πολιτική και στην παράνομη οικοπεδοποίηση εντός των δασών – και όχι στις κρατικές υποδομές.

Πίνακας 5.2.2.2: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στις Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007 ⁷⁸.

Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα	%
Ελληνική Κυβέρνηση	24	15,4
Πυροσβεστικό Σώμα	8	5,6
Τοπική Αυτοδιοίκηση	35	24,5
Πολιτικά Κόμματα	40	28,0
Ενώσεις/ Εργαζόμενοι	11	7,7
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	28	19,6
Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	13	9,1

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσοστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 316 περιπτώσεων που αναφέρονται στη Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (382) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

⁷⁸Βλέπε αναλυτικά Πίνακας XIII: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στις Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα, σ. 160.

Είναι σημαντικό ότι το ένα τέταρτο των διεκδικητών οι οποίοι έκαναν αναφορές στον κρατικό μηχανισμό, προέρχεται από φορείς της Τοπικής, Αυτοδιοίκησης (24,5%). Ενώ αποτελεί βασικό εκφραστή του κρατικού μηχανισμού σε τοπικό επίπεδο, ζητήματα εφαρμογής και υποδομών παίρνουν μεγάλες διαστάσεις, ιδιαίτερα όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως αυτά των δασικών πυρκαγιών. Ακολουθούν σε συχνότητα τα μέσα ενημέρωσης (19,6%), και η ελληνική κυβέρνηση (15,4%). Τέλος, πολύ περιορισμένες είναι οι αναφορές από εκτελεστικούς φορείς και ειδικότερα το πυροσβεστικό σώμα (5,6%).

Στον Πίνακα 5.2.2.3 παρουσιάζονται οι πιο σημαντικές προτεινόμενες λύσεις των διεκδικητών με στόχο την μελλοντική αποτελεσματική διαχείριση των δασικών πυρκαγιών από τον κρατικό μηχανισμό.

Ο Πίνακας αυτός βρίσκεται σε πλήρη αναλογία με τον πίνακα των πολιτικών διεκδικήσεων, αφού η πλειοψηφία των λύσεων που προτείνονται σχετίζεται άμεσα με την βελτίωση της συνεργασίας των αρμόδιων κρατικών φορέων και την ορθότερη διαχείριση της προστασίας των δασών (66,5%) και την στροφή του ενδιαφέροντος προς τον τομέα της πρόληψης, της καταστολής και μιας πιο ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής περιβαλλοντικής διαχείρισης, ιδιαίτερα όσον αφορά τη δασική προστασία (61.5%).

Πίνακας 5.2.2.3: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση, Ιούνιος-Ιούλιος 2007⁷⁹

Προτεινόμενες λύσεις	Συχνότητα	%
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	88	61,5
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	95	66,5
Εφαρμογή/ Βελτίωση κανόνων προστασίας Δασών/ νόμων/ πολιτικής	35	24,5
Δημιουργία Νομοθεσίας Προστασίας Δασών/ Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	78	55,0
Ολοκλήρωση Δασολογίου/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών/ Κτηματολογίου	29	20,3
Βελτίωση/ Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	65	45,5

⁷⁹Βλέπε αναλυτικά Πίνακα XIV: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατικές Υποδομές σχετικά με τα δάση, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα σ 161.

Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	73	51,1
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	59	43,1
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	21	14,7
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	20	14,0
Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	30	28,0
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες - καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	26	18,2

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Ακολουθούν προτάσεις χαμηλότερης αλλά εξίσου σημαντικές, όπως η δημιουργία νομοθεσίας προστασίας δασών ή/και η κατάργηση νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες (55,0%), η δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης ή/και δημιουργία Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενίσχυση Πυροσβεστικών φορέων (51,1%), και η βελτίωση ή η δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας (45,5%).

Στην υπο-ενότητα που ακολουθεί αναλύονται ειδικότερα πολιτικές διεκδικήσεις που εστιάζουν σ' έναν από τους πιο σημαντικούς, για τη συγκεκριμένη περίοδο, εκτελεστικούς φορείς, το Πυροσβεστικό Σώμα. Αναδεικνύεται ο σχετικός λόγος που αναπτύχθηκε γύρω από την ετοιμότητα και ικανότητα κατάσβεσης και ελέγχου των δασικών πυρκαγιών από το Πυροσβεστικό Σώμα, κατά το διάστημα 01/06/07 έως 31/07/07.

5.2.3 Πυροσβεστικό Σώμα και Πολιτικές Διεκδικήσεις.

Το Πυροσβεστικό Σώμα αποτελεί μέρος του κρατικού μηχανισμού, συνεπώς είναι ιδιαίτερης σημασίας οι αναφορές πολιτικών διεκδικητών στο συγκεκριμένο φορέα. Οι αναφορές, των διεκδικητών στο Πυροσβεστικό Σώμα συμπεριλαμβάνουν την ικανή, αποτελεσματική διοίκηση/ διαχείριση από την Πυροσβεστική, την έλλειψη συνεργασίας και συνεννόησης ανάμεσα στους φορείς πυρόσβεσης, των σωμάτων πυρόσβεσης και των υπολοίπων κρατικών υπηρεσιών, τις πολιτικές παρεμβάσεις στα Σώματα των Δασοπυροσβεστών από πολιτικούς φορείς, την αναποτελεσματικότητα/

αδυναμία/ έλλειψη εμπειρίας των Πυροσβεστών να διαχειριστούν την κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών, καθώς επίσης και την γενικότερη ανικανότητα του συνόλου του Πυροσβεστικού Σώματος να ανταποκριθεί στις μαζικές πυρκαγιές που περικύκλωσαν την Ελλάδα τους αρχικούς μήνες του καλοκαιριού του 2007 με κέντρο αναφοράς τον Εθνικό Δρυμό της Πάρνηθας.

Στον Πίνακα 5.2.3.1 παρουσιάζονται οι 136 πολιτικές διεκδικήσεις (από το σύνολο των 382) που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα.

Πίνακας 5.2.3.1.: Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007.

Αναφορές στο Πυροσβεστικό Σώμα	Συχνότητα	%
Ικανή/ Αποτελεσματική Διοίκηση/ Διαχείριση	14	12,5
Έλλειψη Συνεργασίας/ συνεννόησης/ διαχείρισης ανάμεσα στους φορείς πυρόσβεσης & μεταξύ των σωμάτων πυρόσβεσης και των κρατικών υπηρεσιών	55	49,1
Πολιτικές Προτιμήσεις/ Πολιτικές Επεμβάσεις στα Σώματα Δασοπυροσβεστών	17	15,2
Μη έμπειροι Πυροσβέστες/ Αδύναμα Σώματα Πυροσβεστών/ Μη αποτελεσματικά Σώματα Πυροσβεστών	16	14,3
Ανικανότητα της Υποδομής της Πυροσβεστικής να ανταποκριθούν σε σε μαζικές πυρκαγιές	34	30,4
Σύνολο	136	

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 136 περιπτώσεων που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (136) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Οι μισές από αυτές (49,1 %) αναφέρονται στην έλλειψη συνεννόησης και διαχείρισης των δασικών πυρκαγιών ανάμεσα στους φορείς πυρόσβεσης καθώς και μεταξύ των σωμάτων πυρόσβεσης και των κρατικών υπηρεσιών.

Το ένα τρίτο των διεκδικήσεων αναφέρεται στην ανικανότητα της οργάνωσης (υποδομής ή διάρθρωσης) της Πυροσβεστικής να ανταποκριθεί σε μαζικές δασικές πυρκαγιές 30,4% - βλέπε ενδεικτικά κατά σειρά ημερομηνίας, τις δασικές πυρκαγιές στο Ρέθυμνο, στην Πάρνηθα, στο Πήλιο, στον Υμηττό, στο Αίγιο, κ.α.

Λιγότερες σε συχνότητα αλλά σημαντικές είναι οι διεκδικήσεις για μη έμπειρους πυροσβέστες, και για αδύναμα ή μη αποτελεσματικά σώματα πυροσβεστών στην μάχη κατά των δασικών πυρκαγιών (14,3%), καθώς και για τις πολιτικές προτιμήσεις και κομματικές επεμβάσεις στα Σώματα των Δασοπυροσβεστών από πρόσωπα των

πολιτικών κομμάτων (15,2%). Πέραν της αναμενόμενης συχνότητας είναι όμως οι θετικές δηλώσεις υπέρ της ικανής και αποτελεσματικής διοίκησης/διαχείρισης του Πυροσβεστικού Σώματος (12,5 %).

Ο Πίνακας 5.2.3.2 περιέχει στοιχεία σχετικά με τους Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα. Παρόμοιες συχνότητες εμφάνισης έχουν οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (26,8%), και των πολιτικών κομμάτων (25,9%), ενώ ακολουθούν με μικρή διαφορά οι φορείς των ΜΜΕ (20,5%).

Πίνακας 5.2.3.2.: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007 ⁸⁰

Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα	%
Ελληνική Κυβέρνηση	15	13,5
Πυροσβεστικό Σώμα	12	10,7
Τοπική Αυτοδιοίκηση	28	26,8
Πολιτικά Κόμματα	29	25,9
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	23	20,5
Ενώσεις / Εργαζόμενοι	10	8,9

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 136 περιπτώσεων που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (136) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.

Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, τον πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτικά κόμματα, τον έχουν κόμματα της αντιπολίτευσης του έτους 2007, ΠΑΣΟΚ (9,8%) και το ΣΥΡΙΖΑ (8,9%). Το ίδιο το πυροσβεστικό σώμα εμφανίζεται ως φορέας διεκδίκησης (10,7%) κυρίως μέσα από δηλώσεις για τις ελλείψεις στο πυροσβεστικό κλάδο, τη μαζικότητα των πυρκαγιών, και τα φυσικά φαινόμενα. Σε αντίθεση το Δασαρχείο εμφανίζεται ελάχιστες φορές ως ο βασικός διεκδικητής (0,9%), και ως υποστηρικτής των διεκδικητών (4,5%).

Σ' αυτό το σημείο ωφέλιμο θα ήταν να υπενθυμίσουμε και την άτυπη διαμάχη μεταξύ των δύο κατεξοχόν αρμοδίων φορέων των πυρκαγιών, του Δασαρχείου και της Πυροσβεστικής, λόγω της απόφασης της κυβέρνησης το 1998 να αποδεσμεύσει από κάθε ευθύνη και αρμοδιότητα πρόληψης και ελέγχου των δασικών πυρκαγιών

⁸⁰Βλέπε αναλυτικά Πίνακα XV: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007, Παράρτημα, σ.162.

και να τις μεταβιβάσει στο Πυροσβεστικό Σώμα, αποδυναμώνοντας με αυτό τον τρόπο τον ρόλο της Δασικής Υπηρεσίας στο τομέα της δασοπυρόσβεσης όπου είχε μέχρι τότε. Σ' αυτό οφείλεται το μεγάλο μερίδιο των αποδοκιμαστικών σχολίων για έλλειψη ικανότητας ανταπόκρισης σε μαζικές δασικές πυρκαγιές. Ευθύνες επιρρίπτονται πρωταρχικά στο Πυροσβεστικό Σώμα (17,9%) και δευτερευόντως, με μεγάλη διαφορά στο Δασαρχείο (5,4%).

Κλείνοντας, στον πίνακα 5.2.3.3. παρουσιάζονται κύριες προτάσεις των διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα.

Πίνακας 5.2.3.3.: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτεινόμενες λύσεις	Συχνότητα	%
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	68	60,7
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	77	68,7
Εφαρμογή/ Βελτίωση κανόνων προστασίας Δασών/ νόμων/ πολιτικής/ Δημιουργία Νομοθεσίας Προστασίας Δασών Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	83	74,1
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	47	42,0
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	64	57,2
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	63	56,3
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	21	18,8
Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	25	22,3
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες - καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	21	18,8

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Η συντριπτική πλειοψηφία των προτάσεων αφορά την εφαρμογή, δημιουργία και βελτίωση του δασικού θεσμικού πλαισίου (74,1%), την καλύτερη συνεργασία και ορθή διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (68,7%) και την

πρόληψη, καταστολή δασικών πυρκαγιών καθώς και την περιβαλλοντική διαχείριση και προστασία των δασών (60,7%).

Ακολουθούν επίσης προτάσεις υψηλής συχνότητας σχετικά με τη δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης ή/και Υπουργείου Περιβάλλοντος (57,2%) και εξειδικευμένα μέτρα προστασίας/πρόληψης δασικών πυρκαγιών (56,3%).

Το σημαντικό που προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα είναι η επιτακτική πλέον αναγκαιότητα βελτίωσης όλων των κρατικών υπηρεσιών που πιθανώς με κάποιο τρόπο να εμπλέκονται στην πρόληψη και στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών, με στόχο να αποφύγουμε την επανάληψη δυσάρεστων καταστάσεων όπως το 2007. Ωστόσο, για να γίνει αυτό, χρειάζεται σύμφωνα με τους ομιλούντες κυρίως η αλλαγή του τρόπου αντιμετώπισης των πυρκαγιών, δίνοντας βαρύτητα στην πρόληψη και ακολούθως στην πυρόσβεση και δημιουργώντας ξεχωριστά ειδικευμένους και πλήρως εξοπλισμένους οργανισμούς δασοπυρόσβεσης και προστασίας δασών.

Πηγή: Ελευθεροτυπία 04.07.2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Συζήτηση – Συμπεράσματα

6.1. Συζήτηση και Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στα δύο προηγούμενα κεφάλαια, οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν ένα πολυσύνθετο ζήτημα που οφείλεται σε πολλαπλά αίτια, γι' αυτό η επίλυση και η αντιμετώπιση του χρειάζεται την βούληση αλλά και την συμμετοχή των εμπλεκόμενων παραγόντων και φορέων. Στην αρχή της εργασίας, τονίσαμε ότι η υποβάθμιση του δασικού περιβάλλοντος, μπορεί να οφείλεται πρώτον, σε φυσικούς παράγοντες και δεύτερον σε ανθρωπογενείς παράγοντες. Η παρούσα εργασία εστίασε στους τελευταίους⁸¹, οι οποίοι μπορεί να συμβάλουν ο καθένας με τον δικό του τρόπο στην αποδιοργάνωση του δασικού οικοσυστήματος και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος γενικότερα. Ο σκοπός της διπλωματικής είναι η χαρτογράφηση και απεικόνιση πολιτικών διεκδικήσεων του δημόσιου χώρου που αφορούν α) στην παραβατικότητα απέναντι στο δασικό περιβάλλον, καθώς και β) στην δασική πολιτική και το δίκαιο, σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές και τα δάση.

Οι βασικοί λόγοι που δεν μελετήθηκαν οι αναφορές σε φυσικούς παράγοντες ήταν διότι αυτές δεν ήταν συχνές και διότι τα φυσικά φαινόμενα (π.χ. υψηλές θερμοκρασίες, πλημμύρες, απότομη αλλαγή θερμοκρασιών, ξηρασία, δυνατοί άνεμοι, κ.ο.κ) αποτελούν αντικείμενα μελέτης ειδικών επιστημόνων (περιβαλλοντολόγων, δασολόγων, φυσικών επιστημόνων κ.α.) οι οποίοι ασχολούνται συστηματικά με τα φαινόμενα της φύσης και μπορούν να συμβάλλουν με τις γνώσεις τους σ' ένα ολοκληρωμένο σχέδιο πρόληψης και αποκατάστασης των δασών

Συζήτηση

Η ανάλυση στοιχείων των τελευταίων δύο κεφαλαίων επικεντρώθηκε στις πολιτικές διεκδικήσεις των φορέων της δημόσιας σφαίρας, οι οποίοι προβάλλουν τις διεκδικήσεις τους για τις δασικές πυρκαγιές στο δημόσιο χώρο. Παρουσιάστηκαν στοιχεία σχετικά με τις αναφορές σε εγκληματικές δραστηριότητες κατά των δασών, και κατ' επέκταση κατά μιας ποιοτικής ζωής των πολιτών. Εξετάστηκε ο λόγος των διαφόρων φορέων γύρω από τα αίτια ή τις αφορμές, τους υπευθύνους για τις δασικές πυρκαγιές, και τις προτάσεις τους.

---

⁸¹ Παρόλο που στο δελτίο κωδικοποίησης των πολιτικών διεκδικήσεων για τις δασικές πυρκαγιές, εντάχθηκαν μεταβλητές για τις αναφορές των διεκδικητών σχετικά με τα φυσικά φαινόμενα.

Ειδικότερα, από το σύνολο των 382 πολιτικών διεκδικήσεων για τις δασικές πυρκαγιές κατά τον Ιούνιο και Ιούλιο του 2007, η ανάλυση εστίασε σε πέντε υποσύνολα που αφορούν τον Εμπρησμό, την Παράνομη δραστηριότητα εντός του δασικού χώρου, τις Πράξεις Αμέλειας, τη Δασική Νομοθεσία και τη Δασική Πολιτική.

Οι πίνακες (Πίνακας 6.1 και Πίνακας 6.2) που ακολουθούν, παρέχουν στοιχεία σχετικά με τις τιμές με την μεγαλύτερη συχνότητα αναφορών των υπό εξέταση μεταβλητών ανά ενότητα. Σε γενικές γραμμές, οι κύριοι φορείς της δημόσιας σφαίρας απέδωσαν τις δασικές πυρκαγιές, λιγότερο σε παραβατικούς παράγοντες, (εμπρηστικές ενέργειες, παράνομες δραστηριότητες εντός των δασικών περιοχών, και πράξεις αμέλειας) και περισσότερο στην ελλειπή και αναποτελεσματική δασική νομοθεσία και στην απουσία μιας ισχυρής και επιτυχούς δασικής πολιτικής - συμπεριλαμβάνοντας την αδυναμία του κρατικού μηχανισμού και τη μη-ετοιμότητα και ανυπαρξία ενός καλά οργανωμένου μηχανισμού πυρόσβεσης.

Στον πίνακα 6.1 παρουσιάζονται οι τρεις πρώτες σε συχνότητα πολιτικές διεκδικήσεις για τα πρώτα τρία υποσύνολα που αφορούν ζητήματα παραβατικότητας κατά των δασών. Διαφαίνεται έντονα η εμφάνιση των μέσων ενημέρωσης, ως πολιτικός διεκδικητής που πρωτοστατεί σε διεκδικήσεις που σχετίζονται με εμπρηστικές δράσεις, παράνομες δραστηριότητες – όπως την οικοπεδοποίηση δασικών εκτάσεων - και πράξεις αμέλειας. Και στα τρία υποσύνολα παραβατικότητας, τα ΜΜΕ είναι οι πρωταρχικοί Πολιτικοί Διεκδικητές των δασών, άλλοτε από την πλευρά της ενημέρωσης και μετάδοσης μιας πληροφορίας και άλλοτε από την πλευρά της έκθεσης-τοποθέτησης μιας άποψης. Αδιαμφισβήτητα, η συμμετοχή των μέσων ενημέρωσης τόσο του ηλεκτρονικού όσο και του έντυπου τύπου, αναφορικά με τις δασικές πυρκαγιές που βίωσαν πολλά μέρη της Ελλάδας για το καλοκαίρι του 2007 υπήρξε έντονη, συνεχής, απαραίτητη, αλλά αγγίζοντας την υπερβολή ορισμένες φορές.

Το έγκλημα ως μια κοινωνική κατασκευή αντανάκλα και κοινωνικές σχέσεις εξουσίας και δύναμης, που συμπεριλαμβάνουν τα ΜΜΕ στη διαδικασία κατασκευής του εγκλήματος (Lynch 2003), στην προκειμένη περίπτωση του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Το ερώτημα το οποίο τίθεται είναι πότε και γιατί τα ΜΜΕ έχουν την δυνατότητα να αντανάκλουν ή να κατασκευάζουν ή να διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα (Κωνσταντινίδου 2003) ή πόσο ανεξάρτητα-ανεπηρέαστα είναι τα ΜΜΕ στην μετάδοση και απόδοση της είδησης μιας πληροφορίας (Τσόμσκυ 1997);

Οι αμέσως επόμενοι κύριοι διεκδικητές που αναφέρονται στην παραβατικότητα είναι εκτελεστικά όργανα όπως η αστυνομία και η πυροσβεστική, η Τοπική Αυτοδιοίκηση,

τα πολιτικά κόμματα. και φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Από τα κόμματα πρωτεύοντα ρόλο κατέχουν μεγαλύτερα κόμματα της αντιπολίτευσης - το ΠΑΣΟΚ και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας - ενώ ακολουθούν οι Οικολόγοι και η Νέα Δημοκρατία με πολύ μικρά ποσοστά. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα πολιτικά κόμματα είναι πρώτα σε συχνότητα όσον αφορά στις διεκδικήσεις σχετικά με την αναποτελεσματική δασική νομοθεσία όσο και στην ανικανότητα της υπάρχουσας δασικής πολιτικής να προστατέψει τα δάση (βλέπε πίνακα 6.2 που ακολουθεί). Τα παραπάνω συνδέονται άμεσα με παράνομες δραστηριότητες εντός των δασών, την ανεπαρκή δασική νομοθεσία και την αδύναμη περιβαλλοντική και δασική πολιτική.

Πίνακας 6.1: Τρεις συχνότερες αναφορές σε δραστηριότητες που σχετίζονται με Έγκλημα, Παρανομία ή/και Αμέλεια

Πίνακας 6.1	Εμπρησμός Δασών	Παράνομες Δραστηριότητες σε Δασικές περιοχές	Πράξεις Αμέλειας
	53 Πολιτικές Διεκδικήσεις	70 Πολιτικές Διεκδικήσεις	56 Πολιτικές Διεκδικήσεις
Μορφές Πολιτικών Διεκδικήσεων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συνεντεύξεις/ Ανακοινώσεις/ Διάγγελμα/ Επίσημη δημόσια γραπτή δήλωση/ Γράμμα/ Εγκύκλιος/ Άρθρα στην εφημερίδα (41) 77,4% 2. Υποστηρικτικές Δηλώσεις/ Δεσμεύσεις/ Ενημερωτικές Δηλώσεις/ Δηλώσεις Συμπόνας: (40) 75,6% 3. Καταγγελίες / Κατηγορηματικές Δηλώσεις/ Αποδοκimasίες/ Παρατηρήσεις (29) 54,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καταγγελίες/ Κατηγορηματικές Δηλώσεις/ Αποδοκimasίες/ Παρατηρήσεις (60) 85,7% 2. Εκτιμήσεις/ Σχολιασμοί/ Προβλέψεις (48) 68,6% 3. Ενημερωτικές Δηλώσεις (46) 65,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ενημερωτικές Δηλώσεις (35) 70,0% 2. Καταγγελίες / Κατηγορηματικές Δηλώσεις/ Αποδοκimasίες Παρατηρήσεις (29) 58,0% 3. Εκτιμήσεις/ Προβλέψεις/ Σχολιασμοί (30) 60,0%
Πολιτικοί Διεκδικητές	<ol style="list-style-type: none"> 1. ΜΜΕ (14) 26,4% 2. Αστυνομία & Πυροσβεστική (13) 24,5% 3. Τοπική Αυτοδιοίκηση (10) 18,9% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ΜΜΕ (17) 24,3% 2. α) Πολιτικά Κόμματα (13) 18,6% β) Κοινωνία Πολιτών/ Εθελοντές/ άλλες ομάδες (13) 18,6% 3. Εκπαιδευτική / Επιστημονική Κοινότητα (11) 15,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ΜΜΕ (13) 26,0% 2. Τοπική Αυτοδιοίκηση (12) 24,0% 3. Αστυνομία/ Πυροσβεστικό Σώμα (10) 20,0%
Υποστηρικτές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πολίτες & Πυρόπληκτοι κάτοικοι (9) 17,5% 2. α) Τοπική Αυτοδιοίκηση (8) 15,1% β) Πυροσβεστική/ Δασαρχείο (8) 15,1% 3. Εκπαιδευτική / Επιστημονική Κοινότητα (7) 13,3% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τοπική Αυτοδιοίκηση (10) 14,3% 2. Εκπαιδευτική / Επιστημονική Κοινότητα (9) 12,9% 3. Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο (8) 11,5% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο (9) 18,0% 2. α) Δικαστικός Κλάδος (4) 8,0% β) Αστυνομία/ Εναέρια Δύναμη/ Στρατός (4) 8,0% γ) Περιφέρεια (4) 8,0% δ) Πυρόπληκτοι κάτοικοι & πολίτες (4) 8,0% 3. α) Εκπαιδευτική /

			Επιστημονική Κοινότητα (3) 6,0% β) Περιβαλλοντικές Οργανώσεις (3) 6,0%
Προκαλούμενοι	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομικοί Οργανισμοί (13) 24,4% 2. Ελληνική Κυβέρνηση (12) 22,6% 3. Πολιτικά Κόμματα (8) 15,1% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομικοί Οργανισμοί (46) 65,7% 2. Ελληνική Κυβέρνηση (31) 44,3% 3. Πολιτικά Κόμματα (14) 21,4% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ελληνική Κυβέρνηση (20) 40,0% 2. Οικονομικοί Φορείς (17) 34,0% 3. Εκτελεστικά Όργανα (12) 24,0%
Αρνητικές Επιπτώσεις	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομικές Επιπτώσεις (36) 67,0% 2. Καταστροφή Δασών (30) 56,6% 3. α) Περιβαλλοντικές (ρύπανση υδάτων, αέρα/εδάφους) (30) 56,6% β) Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος (29) 54,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καταστροφή Δασών (31) 44,3% 2. Καταστροφή Τοπικού Οικοσυστήματος (27) 38,6% 3. Καταστροφή Εδάφους (25) 35,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομικές (37) 74,0% 2. Καταστροφή Δασών (28) 56,0% 3. α) Καταστροφή Τοπικού Οικ/ματος (26) 52,0% β) Καταστροφή Εδάφους (26) 52,0%
Προτεινόμενες Λύσεις	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βελτίωση Δασικής Πολιτικής, Δημιουργία Νομοθεσίας Προστασίας Δασών/Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών (39) 73,7% 2. Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών (33) 62,3% 3. Δημιουργία νέων οργανισμών δασοφυλάξης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α) (20) 37,7% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής (50) 71,4% 2. Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών (47) 67,1% 3. Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών (40) 57,1% 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών (36) 72,0% 2. Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά) (28) 56,0% 3. Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (22) 44,0%

Μεταξύ των τριών κύριων διεκδικητών και υποστηρικτών είναι επίσης, και η επιστημονική και εκπαιδευτική κοινότητα. Και το ερώτημα προκύπτει: γιατί ενώ υπάρχει καλά εκπαιδευμένο επιστημονικό προσωπικό, γνώστες του αντικειμένου, τόσο για το ποιά μέτρα οφείλει η Πολιτεία να λαμβάνει πριν την εκδήλωση μιας δασικής πυρκαγιάς ή την αποφυγή μιας φωτιάς, όσο και για τα μέτρα μετά την εκδήλωση αυτής, δεν αξιοποιείται από τους πάσης φύσεως υπευθύνους πρόληψης και προστασίας των δασών για την σωτηρία αυτών;

Όσον αφορά τις μορφές των διεκδικήσεων, εκείνες που ξεχώρισαν στο κεφάλαιο των παράνομων δραστηριοτήτων στα δάση, όπως δείχνει ο πίνακας 6.1, είναι οι διεκδικήσεις υπό την μορφή των δηλώσεων και κυρίως των λεκτικών δηλώσεων, όπως είναι οι καταγγελίες, οι αποδοκιμασίες, οι κατηγορηματικές δηλώσεις, οι εκτιμήσεις, οι προβλέψεις, οι δεσμεύσεις, και οι ενημερωτικές δηλώσεις.

Είναι γεγονός ότι επρόκειτο για μια προεκλογική περίοδο ή τουλάχιστον υπήρχαν οι κατάλληλες δηλώσεις για την έναρξη μιας επερχόμενης προεκλογικής περιόδου (εκλογές 2007), επομένως είναι κατανοητό οι διεκδικήσεις των κομμάτων υπό την μορφή δηλώσεων να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Παρά την πληθώρα των δηλώσεων, και δει των αυξημένων κατηγορηματικών δηλώσεων και αποδοκιμασιών, όπου τις περισσότερες φορές προέρχονταν από τα πολιτικά κόμματα της αντιπολίτευσης του 2007, τόσο το ΠΑΣΟΚ, όσο και τα υπόλοιπα κόμματα δεν κατάφεραν να βελτιώσουν την εικόνα τους ή να πείσουν τους πολίτες και να αλλάξουν τα δεδομένα τους σε σημαντικό βαθμό στις εκλογές του 2007. Συγκεκριμένα το ΠΑΣΟΚ, κατόρθωσε το χαμηλότερο εκλογικό ποσοστό από τη δεκαετία του 1970. Το ΚΚΕ κατάφερε να αυξήσει μόλις στο 2,25% το εκλογικό του ποσοστό συγκριτικά με εκείνο των εθνικών εκλογών του 2004, και το μοναδικό κόμμα όπου βγήκε κερδισμένο αναφορικά με τα εκλογικά ποσοστά ήταν το ΣΥΡΙΖΑ υπό την ασπίδα του Συνασπισμού λόγω και των φιλο-περιβαλλοντικών αρχών του. (Karamichas/ 2007).

Σχετικά υψηλά ποσοστά κατείχαν και οι εκτελεστικού τύπου πράξεις και δραστηριότητες στο κομμάτι του εμπρησμού (βλέπε Κεφάλαιο 4.1)⁸², εφόσον οι εκτελεστικοί φορείς κατέχουν τον δεύτερο ρόλο τόσο ως πολιτικοί διεκδικητές όσο και υποστηρικτές όταν μιλούν για τον Εμπρησμό των δασών.

Βάσει των στοιχείων των υποσυνόλων παραβατικότητας στον πίνακα 6.1, κύριοι υπεύθυνοι για παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές θεωρούνται οι Οικονομικές Οργανώσεις, η Ελληνική Κυβέρνηση, και τα Πολιτικά Κόμματα. Το δριμύ κατηγορώ δεν απευθυνόταν αποκλειστικά στην κυβέρνηση της Ν.Δ. αλλά απευθυνόταν και προς όλες τις κυβερνήσεις των περασμένων ετών, εστιάζοντας εντόνως βέβαια στην φιλελεύθερη κυβερνώσα πολιτική της Ν.Δ. Στο υποσύνολο των πράξεων Αμέλειας τρίτα σε συχνότητα προκαλούμενων φορέων είναι τα εκτελεστικά όργανα κι όχι τα πολιτικά κόμματα.

---

⁸² Δεν φαίνεται στον Πίνακα 6.1 διότι εστιάζουμε στις τιμές με τα τρία μεγαλύτερα ποσοστά αναφορών.

Υπενθυμίζουμε την διαμάχη μεταξύ του Πυροσβεστικού Σώματος και της κρατικής επιχείρησης της ΔΕΗ σε σχέση με τα αίτια δασικών πυρκαγιών ή σε σχέση με την δυνατότητα ή μη πυρόσβεσης αυτών. Δεν αρκεί η διάθεση, το σθένος, η επαγγελματική ευσυνειδησία των σωμάτων πυρόσβεσης, όταν υπάρχουν σοβαρές μακροχρόνιες ελλείψεις σε όλα τα επίπεδα (εξοπλισμός, χρήματα, ανθρώπινο δυναμικό, σωστά εκπαιδευμένο δυναμικό κ.ο.κ.) και η ανυπαρξία ενός ολοκληρωμένου αντιπυρικού σχεδίου πρόληψης και καταστολής των πυρκαγιών, στοιχεία τα οποία αποτυπώθηκαν μέσα από το λόγο των φορέων που συναντήσαμε να διεκδικούν (βλέπε κεφάλαιο 5.2.2 και κεφάλαιο 5.2.3.) Επιπρόσθετα, παρόλο που στον συγκεκριμένο πίνακα (πίνακας 6.1) δεν απεικονίζεται, ένας ακόμη φορέας, ο οποίος θεωρήθηκε ως υπεύθυνος, για την υποβάθμιση των δασικών πόρων, ήταν και η Εκκλησία.

Βάσει των παραπάνω στοιχείων, οι δασικές φωτιές μπορεί να θεωρηθούν ως αποτέλεσμα μιας παραβατικής δραστηριότητας κατά των δασών που τάσσεται ενάντια της ποιότητας ζωής των πολιτών. Μερικές από τις αρνητικές επιπτώσεις με την μεγαλύτερη συχνότητα αναφορών, λόγω των ανωτέρω παραβατικών δράσεων κατά των δασών ήταν, οι μεγάλες οικονομικές καταστροφές, η καταστροφή του δασικού πλούτου, και η αποδόμηση/ καταστροφή των τοπικών οικοσυστημάτων. Τα παραπάνω δεν δύναται να ενταχθούν σε μία κυβερνητική πολιτική που αποσκοπεί στην αειφόρο ανάπτυξη η οποία οφείλει να εγγυάται πέρα από την οικονομική ανάπτυξη την ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος. Οι κυβερνητικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες εστίασαν κυρίως σε μια οικονομική ανάπτυξη κι όχι σε μία ισχυρή βιώσιμη ανάπτυξη.

Αναφορικά με τις προτάσεις των διεκδικητών, και στα τρία υποσύνολα του πίνακα 6.1, προτάσσεται η αναγκαιότητα στροφής του ενδιαφέροντος στον τομέα της πρόληψης, και στο τομέα της καταστολής, παρέχοντας έτσι μια καλύτερη και ασφαλέστερη προστασία των δασών. Η απουσία μιας ισχυρής προληπτικής πολιτικής των δασικών πυρκαγιών στην Ελλάδα, δίνει την ευκαιρία σε μια σειρά από ομάδες, είτε λέγονται απλοί πολίτες είτε μεγάλες επιχειρήσεις ή οικονομικοί οργανώσεις να αναπτύσσουν επιβλαβής δραστηριότητες εις βάρος των δασών, ικανοποιώντας το δικό τους όφελος ή κέρδος.

Ειδικότερα, στον πίνακα 6.1 παρατηρείται ότι οι τρεις πρώτοι σε συχνότητα εμφάνισης πολιτικοί διεκδικητές των τριών παραβατικών συμπεριφορών εναντίων του δασικού περιβάλλοντος, βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με τις τρεις πρώτες σε συχνότητα θέσεις που προτάσσονται ως λύσεις για την εξάλειψη της εγκληματικότητας-παραβατικότητας και παρανομίας που σχετίζονται με τα δάση.

Στην ενότητα του εμπρησμού, φαίνεται να προτάσσεται ως συχνότερη πρόταση η αναγκαιότητα στροφής του ενδιαφέροντος προς τον τομέα της πρόληψης, της καταστολής εν συνεχεία, παρέχοντας έτσι μια πιο ολοκληρωμένη και ασφαλέστερη προστασία των δασών. Ομοίως, ως πρώτη σε συχνότητα προτεινόμενη λύση την συναντάμε και στην περίπτωση των Πράξεων Αμέλειας. Ακολουθεί ως δεύτερη σε συχνότητα λύση σε σχέση με τους εμπρησμούς η τάση για βελτίωση της Δασικής Πολιτικής σε συνδυασμό με την αναγκαιότητα της Δημιουργίας μιας Προστατευτικής Νομοθεσίας για τα δάση, και της κατάργησης νόμων, ή τροποποιήσεων που θα νομιμοποιούσαν επιβλαβής δραστηριότητες στα δάση. Τις ίδιες λύσεις, συναντάμε να προτάσσονται ως πρωταρχικές και στην περίπτωση των μη νόμιμων δραστηριοτήτων με κυρίαρχη την δημιουργία και βελτίωση της δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής. Μία ακόμη σημαντική πρόταση που έρχεται τρίτη είναι η δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης συνδυαστικά με την ενδυνάμωση και ενίσχυση των πυροσβεστικών τμημάτων. Τέλος, ως λύσεις για τις πράξεις Αμέλειας, προτάσσονται η πρόληψη, η καταστολή, η ανάγκη λήψης περισσότερων και ποιοτικότερων μέτρων ελέγχου προστασίας και πρόληψης των δασών τόσο ενεργητικά όσο και παθητικά, και η καλύτερη συνεργασία μεταξύ των φορέων προστασίας των δασών, πυρόσβεσης των πυρκαγιών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αποφυγή καταστάσεων όπως αυτές του 2007. Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, το 49,0% περίπου των διεκδικήσεων έκαναν αναφορά στην έλλειψη συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών πρόληψης και πυρόσβεσης των δασικών πυρκαγιών.

Στοιχεία των δύο υποσυνόλων που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο τμήμα των πολιτικών διεκδικήσεων, αυτών της Δασικής Νομοθεσίας και της Δασικής Πολιτικής, παρουσιάζονται στον πίνακα 6.2, όσον αφορά στις τρεις μεγαλύτερες συχνότητες των επιμέρους μεταβλητών.

Πρώτοι σε συχνότητα εμφάνισης από τους διεκδικητές εμφανίζονται τα Πολιτικά Κόμματα, αναφερόμενοι κυρίως στην ανεπαρκή δασική νομοθεσία στην Ελλάδα και στην αναποτελεσματική κυβερνητική δασική πολιτική, – όπως πρώτοι ήταν και για αναφορές σε παράνομες δραστηριότητες στα δάση, π.χ. οικοπεδοποίηση, άναρχη δόμηση εντός των δασών, ανάπτυξη κτιρίων. Δεύτερη, σε συχνότητα εμφάνισης είναι η Εκπαιδευτική Κοινότητα σε συνδυασμό με την Ειδικά Εξειδικευμένη Επιστημονική κοινότητα. Με μικρή διαφορά ακολουθούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τρίτοι κατά σειρά εμφάνισης είναι οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Υποστηρικτές των ανωτέρω με μεγαλύτερες συχνότητες που αφορούν στην δασική νομοθεσία, σύμφωνα με τον πίνακα 6.2. είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ορισμένα από τα εκτελεστικά όργανα του κράτους (πυροσβεστική/

δασαρχείο), η Ελληνική Κυβέρνηση, ο Δικαστικός κλάδος και οι απλοί πολίτες μαζί με τους πυρόπληκτους.

Πίνακας 6.2: Τρεις συχνότερες αναφορές σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη Δασική Νομοθεσία ή/και τη Δασική Πολιτική

Πίνακας 6.2.	Δασική Νομοθεσία 104 Πολιτικές Διεκδικήσεις	Δασική Πολιτική 179 Πολιτικές Διεκδικήσεις
Μορφές Πολιτικών Διεκδικήσεων	<ol style="list-style-type: none"> Καταγγελίες / Κατηγορηματικές/ Δηλώσεις/ Αποδοκιμασίες/ Παρατηρήσεις (74) 71,2% Εκτιμήσεις/ Σχολιασμοί/ Προβλέψεις (65) 62,5% Ενημερωτικές Δηλώσεις (57) 54,8% 	<ol style="list-style-type: none"> Καταγγελίες / Κατηγορηματικές Δηλώσεις/ Αποδοκιμασίες/ Παρατηρήσεις (122) 68,2% Εκτιμήσεις/ Σχολιασμοί Προβλέψεις (116) 64,8% Ενημερωτικές Δηλώσεις (110) 61,5%
Πολιτικοί Διεκδικητές	<ol style="list-style-type: none"> Πολιτικά Κόμματα (31) 29,8% Εκπαιδευτική Επιστημονική Κοινότητα (22) 21,1% MME (20) 19,2% 	<ol style="list-style-type: none"> Πολιτικά Κόμματα (45) 25,1% MME (40) 22,3% Τοπική Αυτοδιοίκηση (39) 21,8%
Υποστηρικτές	<ol style="list-style-type: none"> Τοπική Αυτοδιοίκηση (13) 12,5% α)Ελληνική Κυβέρνηση (8) 7,7% β)Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο (8) 7,7% Δικαστικός Κλάδος (6) 5,8% 	<ol style="list-style-type: none"> Πυροσβεστικό Σώμα/ Δασαρχείο (23) 12,9% Ελληνική Κυβέρνηση (16) 8,9% Πυρόπληκτοι Κάτοικοι/κάτοικοι (14) 7,8%
Προκαλούμενοι	<ol style="list-style-type: none"> Ελληνική Κυβέρνηση (60) 57,7% Οικονομικοί Φορείς (34) 32,7% Πολιτικά Κόμματα (23) 22,1% 	<ol style="list-style-type: none"> Ελληνική Κυβέρνηση (97) 54,2% Οικονομικοί Φορείς (41) 22,9% Πολιτικά Κόμματα (37) 20,8%
Αρνητικές Επιπτώσεις	<ol style="list-style-type: none"> Καταστροφή Δασών (41) 39,4% Καταστροφή τοπικού οικοσυστήματος (34) 32,7% α)Καταστροφή εδάφους (23) 22,1% β) Καταστροφή πράσινου χώρου (23) 22,1% 	<ol style="list-style-type: none"> Οικονομικές (102) 52,5% Καταστροφή Δασών (85) 47,5% Καταστροφή Τοπικού Οικοσυστήματος (76) 42,5%
Προτεινόμενες Λύσεις	<ol style="list-style-type: none"> Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών (73) 70,2% Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών (61) 58,7% Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος/ Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων (51) 49,0% 	<ol style="list-style-type: none"> Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών (129) 72,1% Δημιουργία- Βελτίωση Δασικής Νομοθεσίας και Δασικής Πολιτικής (110) 61,5% Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών/ Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος/ Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων (80) 44,8%

Οι αποδοκιμαστικές/κατηγορηματικές δηλώσεις, οι παρατηρήσεις μαζί με τις καταγγελίες έρχονται πρώτες ως μορφές διεκδίκησης για την δασική νομοθεσία και την δασική πολιτική και αυτό είναι κάτι το οποίο έχει άμεση σχέση με τους 3 πρώτους σε συχνότητα πολιτικά διεκδικητές. Ακολουθούν οι εκτιμήσεις, προβλέψεις ,σχολιασμοί και οι ενημερωτικές δηλώσεις. Ωστόσο, παρόλο που εδώ αναδεικνύονται οι τιμές με την μεγαλύτερη συχνότητα, πρέπει να σημειώσουμε πως οι διεκδικήσεις για την δασική νομοθεσία και την δασική πολιτική (βλέπε πίνακα 5.1.2 σ. 74και 5.2.1.2 σ. 83)υπό την μορφή πολιτικών αποφάσεων κατείχαν το μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τις διεκδικήσεις σε αυτή την μορφή στις ενότητες του κεφ. 4 αναφορικά με την παραβατική δραστηριότητα στα δάση.

Στον πίνακα 6.2, αναδεικνύονται για ακόμη μία φορά οι ίδιοι προκαλούμενοι φορείς που εμφανίστηκαν στο πίνακα 6.1 (Ελληνική Κυβέρνηση, Οικονομικοί Φορείς, και Πολιτικά Κόμματα) οι οποίοι φαίνεται να ευθύνονται και να προκαλούνται για την υποβάθμιση του δασικού περιβάλλοντος. Στην περίπτωση όμως της δασικής νομοθεσίας και της δασικής πολιτικής την πρωτοκαθεδρία της ευθύνης κατέχει η Ελληνική Κυβέρνηση, και ακολουθούν όλοι οι υπόλοιποι φορείς με το μερίδιο ευθύνης που αναλογεί στον καθένα.

Τέλος, στον πίνακα 6.2 οι προτάσεις που συγκεντρώνουν τη μεγαλύτερη συχνότητα αφορούν την αλλαγή αντιμετώπισης των πυρκαγιών, εστιάζοντας στην πρόληψη, στην καταστολή και στην προστασία των δασών, όπως εμφανίζονται και στα πέντε υπο-σύνολα που εξετάσαμε (εμπρησμός, παράνομες δραστηριότητες στα δάση, πράξεις αμέλειας, δασική νομοθεσία, δασική πολιτική). Ακολουθούν η άμεση κατάργηση των νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες στα δάση και η δημιουργία-βελτίωση της δασικής νομοθεσίας και δασικής πολιτικής.

Τέλος, το νέο στοιχείο του πίνακα 6.2 αναφορικά με τις προτεινόμενες λύσεις σε σχέση με εκείνες του πίνακα 6.1 είναι η έμφαση που δίδεται στην αναγκαιότητα ύπαρξης περιβαλλοντικών μελετών, ερευνών, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και της ισότιμης συμμετοχής όλων των πολιτών στην λήψη των περιβαλλοντικών αποφάσεων. Οι προτάσεις αυτές συνάδουν με τμήμα του συνταγματικού δίκαιου του άρθρου 24 όπου τονίζεται το δικαίωμα στο περιβάλλον ως ατομικό, κοινωνικό και πολιτικό δικαίωμα (βλέπε κεφάλαιο 1.2)

Παρόλα αυτά, τόσο τα γεγονότα διαμαρτυρίας, τα οποία αναδύθηκαν εκείνη τη χρονική περίοδο των πυρκαγιών, όσο και η συμμετοχή των εθελοντών, των απλών πολιτών στις πυρκαγιές του 2007, έδειξαν πως η περιβαλλοντική υποβάθμιση έχει ταυτιστεί με την συνείδηση των περισσότερων πολιτών και είναι μια δημόσια υπόθεση. Εκείνο το οποίο εκλείπει και τονίστηκε μέσα από τους διεκδικούντες, είναι

η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η πληροφορία, η ενημέρωση και ο συντονισμός όλων των ανωτέρων.

Συμπεράσματα

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, προέκυψαν ορισμοί του πράσινου εγκλήματος και της περιβαλλοντικής εγκληματολογίας. Σύμφωνα με την αντιπροσωπευτική θέση των Situ και Emmons (2000) περιβαλλοντικό έγκλημα είναι μια αυθαίρετη πράξη ή παράλειψη που παραβιάζει τους νόμους και συνεπώς υποβάλλει την εγκληματική επιτέλεση και εγκληματική ανοχή. Ο Clifford (1998) ισχυρίζεται ότι περιβαλλοντικό έγκλημα είναι μια πράξη που γίνεται με πρόθεση να βλάψει ή έχει την δυνατότητα να προξενήσει βλάβη σε οικολογικά ή βιολογικά συστήματα με σκοπό την εξυπηρέτηση ατομικών ή εταιρικών συμφερόντων. Βάσει της προηγηθείσας ανάλυσης των πολιτικών διεκδικήσεων, περιβαλλοντικά εγκλήματα αυτού του τύπου είναι εμφανή στα πρώτα τρία υποσύνολα, με αναφορές στον εμπρησμό, σε παράνομες δραστηριότητες (π.χ. αποχαρκτηρισμοί δασών/οικοπεδοποίηση), και σε πράξεις αμέλειας.

Ένας εναλλακτικός ορισμός του περιβαλλοντικού εγκλήματος, όμως αναδύεται, ιδιαίτερα αναφορικά με τα δύο υποσύνολα του δικαίου και της δασικής πολιτικής. Ο ορισμός αυτός πηγάζει μέσα από την θεώρηση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης σύμφωνα με την οποία το πράσινο έγκλημα είναι μια πράξη που πιθανώς α) να παραβιάζει τους υπάρχοντες κανόνες και τις περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, β) να δημιουργεί περιβαλλοντικές επιπτώσεις και γ) να προέρχεται από την ανθρώπινη επέμβαση (Lynch 2003).

Και τα τρία χαρακτηριστικά αναδείχθηκαν εντόνως μέσα από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν. Σύμφωνα όμως με αυτόν τον ορισμό μια πράξη μπορεί να προκαλεί καταστροφικές συνέπειες κατά του περιβάλλοντος (πυρκαγιές) και με μια ευρεία ερμηνεία να τις ορίζουμε ως έγκλημα, αλλά δεν αρκεί αν σκεφτούμε ότι μπορεί μεν να υπάρχουν οι συνέπειες αλλά να μην παραβιάζεται κανένας νόμος, γιατί πιθανώς να μην υπάρχει ο συγκεκριμένος πχ. δασικός νόμος ή να υπάρχει και να έχει ελλείψεις. Για να οριστεί κάτι ως έγκλημα, στην περίπτωση μας ως πράσινο έγκλημα, απαιτείται μία πολυσύνθετη διαδικασία στην οποία μπορεί να συμμετέχουν πολλοί παράγοντες κατά την διαμόρφωση του.

Συνδυαστικά με τον παραπάνω ορισμό εδώ μπορεί να συνεισφέρει και ο ορισμός του Carrabine (Τσουραμάνης 2008) που κατατάσσει το περιβαλλοντικό έγκλημα σε 2 κατηγορίες “α) σε εκείνα που συντελούν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος (βλέπε καταστροφή δασών) και σε εκείνα β) που πηγάζουν μέσα από

τις παραβάσεις των κανόνων που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος από εκείνους που είναι θεσμικά υποχρεωμένοι να φροντίζουν για την φύλαξη του”. Άλλοι μελετητές των σχετικών ζητημάτων επισημαίνουν τον κεντρικό ρόλο του κράτους (Briassoulis 1992), των μεγάλων Οικονομικών Οργανώσεων (Perrow 2007), το σύγχρονο καπιταλισμό (Schnaiberg 1980), και τη σημαντικότητα της κοινωνικής κατασκευής (Lynch 1998) και τα πολιτικά κόμματα με τις πολιτικές παρεμβάσεις τους και την αναποτελεσματική πολιτική τους.

Αδιαμφισβήτητα οι διεκδικητές του δημόσιου χώρου που αναφέρθηκαν στις πυρκαγιές του 2007, επεσήμαναν «περιβαλλοντικά εγκλήματα» όπως αυτά που ορίζει ο Carrabine τα οποία χαρακτηρίζονται από παραβάσεις των κανόνων που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος από τους θεσμικά υποχρεωμένους να διαφυλάσσουν τόσο το δασικό και φυσικό περιβάλλον όσο και τις περιουσίες των πολιτών, αλλά και την δυνατότητα όλων των γενεών να ζουν σ ένα ποιοτικά αναβαθμισμένο επίπεδο ζωής.

Ένα μέρος των φορέων της δημόσιας σφαίρας απέδωσαν τις δασικές πυρκαγιές των δύο πρώτων μηνών της αντιπυρικής περιόδου του 2007 σε μια σειρά επιβλαβών και παραβατικών πράξεων ενάντια των δασών και των πολιτών όπως ο εμπρησμός, οι παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές, οι πράξεις αμέλειας. Άλλοι επισήμαναν ως επιβαρυντικούς παράγοντες την μη ολοκληρωμένη δασική νομοθεσία, τη μη ύπαρξη συντονισμού των αρμόδιων κρατικών φορέων, την αποδυνάμωση του φορέων δασικής προστασίας και την αναποτελεσματική κυβερνητική πολιτική των δασών. Σύμφωνα με τις κυριαρχούσες πολιτικές διεκδικήσεις, οι υπεύθυνοι της ανεξέλεγκτης κατάστασης των δασικών πυρκαγιών του 2007, ήταν οι Ελληνικές Κυβερνήσεις, το κράτος, οι Οικονομικές Οργανώσεις, το μεγάλο κεφάλαιο, και τα πολιτικά κόμματα με τις πολιτικές παρεμβάσεις τους και την αναποτελεσματική πολιτική τους.

Τα δάση αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς φυσικούς πόρους και πηγές ζωής. Η πρόληψη, η προστασία, και δασοπυρόσβεση είναι τρία διακριτά και συγχρόνως αλληλένδετα μέρη, τα οποία για να λειτουργήσουν απαιτούν πρωτίστως την ύπαρξη τους και δευτερευόντως τον συντονισμό τους, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι δραματικές συνέπειες που απορρέουν από τις δασικές πυρκαγιές. Ο δημόσιος λόγος των φορέων επισημάνει τα προβλήματα του δασικού χώρου που επαναλαμβάνονται και αναμένονται να είναι μεγαλύτερα στη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα. Είναι δυνατόν κάθε καλοκαίρι τα δάση να καίονται, να χάνονται ανθρώπινες ζωές, περιουσίες, και να μην λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα βήματα

για την δασική προστασία;⁸³ Μετά τις πυρκαγιές όλων των περασμένων ετών και προσφάτως εκείνες του 2009⁸⁴, πρόκειται πλέον για επιτακτική ανάγκη η δημιουργία μιας συγκροτημένης αποτελεσματικής δασικής προληπτικής πολιτικής που δεν θα υπακούει σε κανένα ιδιωτικό συμφέρον, δεν θα πέφτει θύμα της εξυπηρέτησης ψηφοθηρικών συμφερόντων των πολιτικών κομμάτων (Κατσούλης 1997) και θα τάσσεται σύμμαχος τόσο των δασικών οικοσυστημάτων όσο και των πολιτών που επιθυμούν να ζουν σε ένα υγιές περιβάλλον.

Πηγή: Καθημερινή 26.07.2007

---

⁸³Βλέπε http://www.youtube.com/watch?v=ifhSTPubqZM&feature=player_embedded#t=89

⁸⁴Βλέπε <http://www.youtube.com/watch?v=nfU8XSAKuSc&feature=related>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση:

- Adeola, O., F., *Cross-National Environmental Injustice and Human Rights Issues*, *American Behavioral Scientist*, January 2000, vol. 43, no. 4. pp. 686-706.
- Arianoutsou M., και Thanos A., K., (1996) *Legumes in the fire-prone Mediterranean regions: an example from Greece*, *Int. J. Wildland Fire*, 6(2), pp. 77-82.
- Barry, J., *The Beginning or the end of Environmentalism; From Green Politics to Green Political Economy in the 21st Century*, Paper in the ECPR Joint Sessions Workshop, "The end of *Environmentalism*", March 2002, pp. 22-27.
- Becker L. W., Kipfmüller, F. K., *Spatial Ecology of Pre-Euro-American fires in a Southern Rocky Mountain Sub alpine Forest Lands*, *The Professional Geographer*, March 2001, vol. 53., no. 2, pp. 248-262.
- Bouriet, J., (1992), *Wildland Fires and the law*, Martinus Nijhoff Publishers, London.
- Brey, R., Riera, P. Mogas, S., (2007), *Estimation of forest values using choice modeling: An application to Spanish forests.*, *Ecological Economics*, pp. 305-312
- Briassoulis, H., 1992«*The planning uses of fire: reflections on the Greek experience*» *Journal of Environmental Planning and Management*, 35, pp. 161-173.
- Buttel. H. F., 2003*Environmental Sociology and the explanation of environmental reform*, *Organization and Environment*, September, vol. 16. no. 3. pp. 306-344.,
- Cardille A., J., Ventura, J., S., Turner G., M., (2001) *Environment and Social factors in influencing Wildfires in the upper Midwest united States*, *Ecological Society, of America*, pp 111-127.
- Catherine, M. *Private Versus Common Property Forests: YEAR? Forest Conditions and Tenure in a Honduran Community*, *Human Ecology*, vol. 27., no. 2., pp. 201-231.
- Felix., B., A., Linden, W., D., και Campa H., *Building and Using Habitat Models for Assessing Temporal Changes in forest Ecosystems*. Schlosberg, D., *Reonceiving Environmental Justice: Global movements and the political theories*, *Environmental Politics*, Autumn 2004, pp. 517-540.
- Gimeno., M., San Miguel-Ayanz, J., Schmuck, G., *Identification of burnt areas in Mediterranean forest environments from ERS-2 SAR times series*, *International Journal of Remote Sensing*, November 2004, vol. 25., no. 22, pp. 4873-4888.
- Grand D., Jones, W., A., Trautner M., *Do facilities with distant headquarters pollute more; How civic Engagement Conditions the Environmental Performance of Absentee Managed Plants*, *Social Forces*, September 2004, vol. 83, no. 1, pp. 189-214.
- Halsey, M. White R. (1998), *Crime, ecophilosophy and Environmental harm*, *Theoretical Criminology*, Sage, pp. 345-371.

- Hough, J., (1993) *Why burn the bush; Social approaches to Bush-fire management in west African national parks*, Biological Conservation, vol. 65, pp. 23-28.
- Hoogstra, A., M., Schanz, H., *The future orientation of foresters: An exploratory research among Dutch Foresters into the prerequisite for strategic planning in forestry*, Forest Policy and Economics, pp. 220-229.
- Huber Joseph, *Environmental Sociology in Search of Profile*, 9 November 2001.
- Jakoby Karl, (2003), *Crimes against nature*, University of California.
- Kalabokidis, K., Iosifides, T., Henderson, M., Morehouse, B., *Wildfire policy and use of science in the context of asocio-ecological system on the Aegean Archipelago*, Environmental Science & policy, March 2008, pp. 408-421.
- Karamichas J.(2007), *The Impact of the Summer 2007 forest fires in Greece:Recent Environmental Mobilizations ,Cyber Activism and electoral performance*, South European Society and Politics, vol.12, no 4, pp 521-533.
- Kobziar, L., Moghadas, J., και Stephens L., S., *Tree mortality patters following prescribed fires in a mixed conifer forest*, NRC Canada 2006 vol. 36., pp. 3222-3238.
- Kocsis, N., R., *Criminal Profiling of serial Arson Offences*, chapter 9, pp. 153-175.
- Koopmans. R., (2002). *Codebook for the analysis of political mobilization and communication in European public spheres*.
- Koopmans, Ruud and Paul Statham (1999) "Political Claims Analysis: Integrating Protest Event and Political Discourse Approaches" *Mobilization* 4(2):203-221.
- Kousis, M., (1999) *Sustaining Local Environmental Mobilisations: Groups, actions, and Claims in South Europe*, Environmental Politics, pp. 172- 198.
- Kousis, M. (2009) «Political Claims Analysis of the 2007 Greek Forest Fires», paper for 4th International Conference in Interpretive Policy Analysis, session "Critical Discourse Analysis In Environmental and Forest Policy, From Habermas To Foucault.", Kassel University, June 25-27.
- Lynch, J.M., "The meaning of Green. Contrasting criminological perspectives" *Theoretical Criminology*, vol., 7(2), 2003.
- Lynch, J., M., McGurrin, D., Fenwick, M., (2004), *Disappearing act: The representation of corporate crime research in criminological literature . Journal of criminal justice*, vol, 32, pp. 389-398.
- Macheras, G., (2002), *Forest Fires in Greece. The analysis of the phenomenon affecting both natural and human environment. The role of sustainable development in controlling fire effect, thesis*, Lund University, Sweden. Mamo,
- Sjastad, E., Vedeld, P., *YEAR? Economic dependence on forest resources: A case from Dendi District, Ethiopia*, Forest Policy and Economics, pp. 916-927.

- Mateus, P. (2008), *Forest Fires: Global challenge, local solutions*, National Forest Authority – Portugal.
- Michaletz, T., S., Johnson, A., E., 2007 *How forest fires kill trees: A review of the fundamental biophysical processes*, January, vol. 22., pp. 500-515.
- Ne'eman, G. Lahar, H., και Izhaki, I., 1992 *Spatial pattern of seeding 1 year after fire in a Mediterranean pine forest*. *Oecologia*, vol. 91., pp. 365-370.
- Piers, B., και South N., (2007) *Issues in Green Criminology: Confronting Harms Against Environments, other animals and humanity* (2nd Edition), Devon, U.K. William Publishing.
- Pellow N., D., και Brulle J. R., (2006) *Power, Justice, and the Environment: Toward Critical Environmental Justice Studies*, pp. 1-20.
- Perrow, Ch.(1997), *Organizing for environmental destruction*, *Organization and Environment*, vol 10, no 1.pp 66-72.
- Prestemon, P., J., Butry., T., D., *Time to Burn: Modeling Wild Land Arson as an autoregressive crime function*, *American Agricultural Economics*, August 2005, vol. 8., no., 3 pp. 756-770. .
- Rootes, Christopher C. (1999) *Environmental movements from local to the global*, *Environmental Politics*, vol. 8, no. 1, pp. 1-12.
- Seijo F, (2009), *Who Framed the Forest Fire? State Framing and Peasant Counter-Framing of Anthropogenic Forest Fires in Spain Since 1940*, *Journal of Environmental Policy & Planning*, Spain, vol 11, no 2, 103-109.
- Spaargaren, G. M, 2003 *From additions-and-with drawals to environmental flows ,Reframing debates in environmental sociology*, *Environment and the Treadmill Production*, USA, 31 October to 1 November, pp.1-21.
- Salim, E., Ullsten O., (1999), *Our forests our future*, University of Cambridge, United Kingdom.
- South, N., (1998), *A green field for criminology? A proposal for a perspective*, *Theoretical Criminology*, vol 2(2), pp. 211-233.
- Taylor, *The environment, injustice, and collective action frames*, *American Behavioral Scientist*, pp. 511-580.
- United Nations Environment Mediterranean Action Plan, 2006 *A sustainable future for the Mediterranean. The blue plan' s Environment and Development Outlook*, Executive Summary, Plan Blue, July.
- Willis M., (2005) *Busfires How can avoid the unavoidable*; *Global Environmental Change Part B: Environmental Hazards*, vol. 6, issue 2., pp. 93-99.
- Zilney, L.A., McGurrin D., 2006, *Environmental Injustice and the role of*

criminology, Criminal Justice Review, March vol. 31., no. 1, pp. 47-62.

White Rob, (2003), *Environment issues and the criminological imagination*, Theoretical Criminology, vol, 7(4), pp, 483-506

WWF ELLAS, 2007 *Οικολογικός απολογισμός της καταστροφικής πυρκαγιάς του Ιουνίου 2007 στην Πάρνηθα*, Σεπτέμβριος, Αθήνα.

Ελληνική:

Αντωνόπουλος Π. (1997), *Προστασία Δασών από Πυρκαϊές*, Εκδόσεις Ιών.

Ελληνική εταιρεία ποινικού δικαίου, (1996), Ε' Συνέδριο. *Η ποινική προστασία του περιβάλλοντος*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.

Ευπραξία-Αίθρα, Μ. (1998), *Η νομική προστασία των δασών*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.

Καλιντζάκη Ε.(2007), *Το περιβάλλον ως αξία. Εγκληματολογική προσέγγιση*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.

Καρακώστας Κ., Ι., (2003), *Περιβάλλον και Δίκαιο. Δίκαιο Διαχείρισης και Προστασίας των Περιβαλλοντικών Αγαθών*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακούλας.

Καρανικόλα Π., (2009) «Οι δασικές Πυρκαγιές στην Ελλάδα», στο Θέματα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, τ., 1ος , σσ. 39-48.

Κομνηνού Μ. (2001), *Από την αγορά στο θέαμα*, Εκδόσεις Παπαζήση.

Κωνσταντινίδου Χρ., (2001), «Κοινωνικές αναπαραστάσεις του εγκλήματος. Η εγκληματικότητα των Αλβανών μεταναστών στον Αθηναϊκό Τύπο», Εκδόσεις Αντ.. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα.

Κωνσταντινίδου, Χρ., 2003 «Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και προοπτικές», στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, μέρος Α'-Β', τ..

Λυριντζής, Γ. Μπαλούτσος, Γ., Γκαγκάφη Π., και Ξανθόπουλος Γ., (1998), *Δασικές Πυρκαγιές στον Ελληνικό χώρο : Η επόμενη μέρα*, Επίκεντρα, σσ. 84-94.

Μποτετζάγιας, Ι. και Ι. Καραμίχας (2008) *Περιβαλλοντική Κοινωνιολογία.*, Αθήνα: Κριτική.

Μαργάρης, Ν., *Κάηκαν. Χάθηκαν; Τι συμβαίνει στ'αλήθεια στις τεράστιες δασικές πυρκαγιές που καίγονται στην Ελλάδα κάθε χρόνο; στο National Geographic*, τεύχος Ιούλιος 2008, τ. 21, σσ. 66-75.

Ξανθόπουλος Γ. (1998), *Δασικές Πυρκαγιές στην Ελλάδα : Παρελθόν και Μέλλον*. Επίκεντρα, σσ. 62-71.

Παπαδημητρίου Γ.,(2002) *Το άρθρο 24 του Συντάγματος μετά την αναθεώρησή το*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα..

Παπαδημητρίου, Ε., (2006), *Περιβαλλοντική Πολιτική και Οικολογική Κρίση*, Ελληνικά Γράμματα.

Πρακτικά Ημερίδας, Δασικές Πυρκαγιές στην Ελλάδα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών, Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Θεσσαλονίκη 1990.

Σκουλαρίκη, Α. *Ο Εμπρησμός της ενημέρωσης, Σκέψεις για τη Δημοκρατία των τηλε-διαξιφισμών και της συναμοσίας, Σύγχρονα Θέματα, τεύχος 98, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2007, σ. 74-76.*

Τσουραμάνης, Ε. Χρ., *Εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, Εγκληματολογική Προσέγγιση*, στο «Νέοι Έγκλημα και Κοινωνία», Εκδόσεις Εργαστήριο Κοινωνιολογίας της νεότητας του ελεύθερου χρόνου και του αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίο, τεύχος 1, Νοέμβριος 2008, σσ 33-40.

Ιστοσελίδες

http://ec.europa.eu/environment/forests/illegal_logging.htm,

(τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

http://ec.europa.eu/agriculture/fore/forestry_strategy_en.htm,

(τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

<http://www.enet.gr/> (τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

<http://www.kathimerini.gr/> (τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

http://www.youtube.com/watch?v=ifhSTPubgZM&feature=player_embedded#t=89

(τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

<http://www.youtube.com/watch?v=nfU8XSAKuSc&feature=related>

(τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

http://www.arthro24.gr/orismos_dasous.htm (τελευταία πρόσβαση 30/9/2009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δελτίο Κωδικοποίησης Πολιτικών διεκδικήσεων δασικών πυρκαγιών⁸⁵

PART I

V1. Date of coding ____ ____ ____

(Year, month, day)

V2. CODER (last, first name) .....

1. V3. PAPER 'name of newspaper from which claim is coded'

Eleftherotypia

V4. AHEAD (string variable) 'headline of article'.....

2. V5. AGENRE 'Journalistic genre of article'

1. News article (day-to-day coverage of events, e.g. news item, news report)
2. Background article (e.g. correspondents' background report, analysis, feature, documentation)
3. Interview (of the newspaper itself; references to interview statements drawn from other sources are coded as 1 or 2)
4. Opinion/commentary by a guest author – citizen/politician/scientist
5. Opinion/commentary by a columnist/other newspaper
6. Mission Article
7. Combination of the above ____ & ____ & ____ [enter codes]
8. Other _____

V6. AWRITER (string variable), Article author/s (last name, first name)

_____

V7. DATE ____ ____ ____

_____

⁸⁵ Το δελτίο είναι προϊόν του προγράμματος “Mediterranean Environment, Networks and Actions” (Κ.Α. 2588) του «Mediterranean Voices: Oral History and Cultural Practices in Mediterranean Cities» EC, DG EuropeAid (contract no. E8/AIDCO/2000/2095-05) υπό την καθοδήγηση της επιστημονικής υπευθύνου Μ. Κούση (Βλέπε Kousis, 2009).

(Year, month, day)

PART II:
CLAIM VARIABLES
IDENTIFICATION AND LOCATION

V8. CID

'Identification number of the claim' .....

If there are several claims in one article, you should code the MAIN CLAIM of the article first.

V9. NOCLAIM   ___ ___ ___ ___

Number of the political claim': Year, month, day and the CID of the claim

V10. DATECLA   ___ ___ ___

(Year, month, day) starting of the claim

V11. NOARTIC   ___ ___

Number of articles referring to the claim

V11.1. MENTION 1   ___ ___ ___ ___   V11.2. MENTION 2   ___ ___ ___ ___

—

Year, month, day of 1st mention

Year, month, day of 2nd mention

V11.3. MENTION 3   ___ ___ ___ ___   V11.4. MENTION 4   ___ ___ ___ ___

—

Year, month, day of 3rd mention

Year, month, day of 4th mention

V12. TITLE (string variable)

'Description of claim'

Brief description of the claim containing at least the main actor, form, (if present) addressees, object actor and aim of the claim. Example: 'Interior Minister Schily urges Bosnian authorities to co-operate in repatriating refugees'. This description should be given in English so that all project members can understand it.

V12.1 Country where claim was/is made

1. Greece

2. European Union (Brussels)

3. Member States of European Union

_____ (country)

1. State outside of EU

_____ (country)

V13. REGION where claim was made

(fill all up to 4 entries)

5. Eastern Makedonia & Thraki

2. Central Makedonia

3. Western Makedonia

4. Ipeiros

5. Thessalia

V14. PREFECTORIAL (NOMOS)

'nomos in which claim was made'

(fill all, enter up to 8 entries)

a1. Dramas

a2. Kavalas

a3. Ksanthi

a4. Evrou

a5. Rodopis

b1. Hmathias

b2. Thessalonikis

b3. Kilkis

b4. Pellis

b5. Pierias

b6. Serron

b7. Xalkidikis

c1. Grevenon

c2. Kastorias

c3. Kozanis

c4. Florinas

d1. Artas

d2. Thesprotias

d3. Ioanninon

d4. Prevezis

e1. Karditsas

e2. Larisas

e3. Magnisias

6. ☐ Ionian Islands	e4. ☐ Trikalon f1. ☐ Zakynthou f2. ☐ Kerkuras f3. ☐ Keffalinas & Ithakis f4. ☐ Leukadas
7. ☐ Western Greece	g1. ☐ Aitoloakarnanias g2. ☐ Axaias g3. ☐ Hleias
8. ☐ Sterea Ellada	h1. ☐ Voiotias h2. ☐ Euvoias h3. ☐ Eurutantias h4. ☐ Fthiotidos h5. ☐ Fokidas
9. ☐ Attiki	i1. ☐ Athinon i2. ☐ Peiraios i3. ☐ Anatoliki Attiki i4. ☐ Dutiki Attiki
10. ☐ Peloponnisos	j1. ☐ Argolidas j2. ☐ Arkadias j3. ☐ Korinthias j4. ☐ Lakonias j5. ☐ Messinias
11. ☐ North Aegean	k1. ☐ Lesvou k2. ☐ Samou k3. ☐ Xiou
12. ☐ South Aegean	l1. ☐ Dodekanisou l2. ☐ Kykladon
13. ☐ Crete	m1. ☐ Hrakleiou m2. ☐ Lasithiou m3. ☐ Rethimnis m4. ☐ Xanion

V15. MUNICIPAL DEPARTMENT in which claim was made (string variable)

.....

V16. COMMUNITY in which claim was made (string variable)

.....
V17. CITY in which claim was made (string variable)
.....

If the location is unknown, code 999 (missing). V17.9 |___|

V18. FOFIMENT (claimant/s' mention to forest fire/s)

1. |___| **No mention at all**   2. |___| **General, unspecified mention**   3. |___| **Specified mention**

V18.1. REGION where fire was reported   **V18.2. PREFECTORIAL (NOMOS)**

(fill all- enter all)

'nomos in which fire was reported'

(fill all, enter all)

V18.1b. No. of affected regions _____

V18.2b. No. of affected nomoi _____

1. |___| Eastern Makedonia & Thraki

a1. |___| Dramas

a2. |___| Kavallas

a3. |___| Ksanthis

a4. |___| Evrou

a5. |___| Rodopis

2. |___| Central Makedonia

b1. |___| Hmathias

b2. |___| Thessalonikis

b3. |___| Kilkis

b4. |___| Pellis

b5. |___| Pierias

b6. |___| Serron

b7. |___| Xalkidikis

3. |___| Western Makedonia

c1. |___| Grevenon

c2. |___| Kastorias

c3. |___| Kozanis

c4. |___| Florinas

4. |___| Ipeiros

d1. |___| Artas

d2. |___| Thesprotias

d3. |___| Ioanninon

d4. |___| Prevezis

- 5. Thessalia
  - e1. Karditsas
  - e2. Larisas
  - e3. Magnisias
  - e4. Trikalon
- 6. Ionian Islands
  - f1. Zakynthou
  - f2. Kerkuras
  - f3. Keffalinias & Ithakis
  - f4. Leukadas
- 7. Western Greece
  - g1. Aitoloakarnanias
  - g2. Axaias
  - g3. Hleias
- 8. Sterea Ellada
  - h1. Voiotias
  - h2. Euvoias
  - h3. Eurutantias
  - h4. Fthiotidos
  - h5. Fokidas
- 9. Attiki
  - i1. Athinon
  - i2. Peiraios
  - i3. Anatoliki Attiki
  - i4. Dutiki Attiki
- 10. Peloponnisos
  - j1. Argolidas
  - j2. Arkadias
  - j3. Korinthias
  - j4. Lakonias
  - j5. Messinias
- 11. North Aegean
  - k1. Lesvou
  - k2. Samou
  - k3. Xiou
- 12. South Aegean
  - l1. Dodekanisou
  - l2. Kykladon

13. Crete

m1. Hrakleiou

m2. Lasithiou

m3. Rethimnis

m4. Xanion

V18.3a. Community/ies (fill all- enter up to 3 name/s - string)

_____ (name/s)

V18.3b. No. of moderately affected communities _____

V18.3b1. Reported Our Estimate

V18.3.c No. of burnt/destroyed communities _____

V18.3c.1 Reported Our Estimate

V18.4. Type of Affected Area/s & its name

4. Forest _____ (string)

5. Mountain _____ (string)

6. Gorge _____ (string)

7. Cultivated Fields/Orachards _____ (string)

8. Ancient Olympia Site/holy grounds/Cultural sites _____

9. Other _____

V18.5. Starting Time __ __ (hour) __ __ (day) __ __ (month) __ __ (year)

V18.6. Duration __ __ (hours) __ __ (day/s)

V18.7. Number of fires/esties _____

V18.7. 1. Reported Our Estimate

V18.8. Controlled

Yes No Partly Unspecified

V18.9. Area under fire/burning/burnt (stremmata) _____

V18.9.1. Reported Our Estimate

V18.10. .No. of Properties affected/destroyed/burning _____

V18.10.1 Type: 1. building/s 2. vehicle/s 3. other properties

V18.10.2 Reported Our Estimate

V18.11. No. of injuries _____

V18.11.1. Reported Our Estimate

V18.12.No. of deaths _____

V18.12.1. Reported Our Estimate

1. PART III

CLAIMANTS: SUBJECT ACTORS

3. V19. CLACT 'Claimant actor/s'

1. 'Mentioned actors'

2. 'not mentioned actors'

(v19.10) 'Governments'

v19.10.1 Head of Hellenic Republic

v19.10.a. Greek Government/Ruling Party

v19.10.a1. Prime Minister

v19.10.a2. Ministry/Minister of Env, Urban Planning and Public Works

v19.10.a3. Ministry/Minister of Rural Development and Food

v19.10.a4. Ministry/Minister of Economy and Finance

v19.10.a5. Ministry/Minister of Internal Affairs & Public Administration

v19.10.a6. Ministry/Minister of Public Order

v19.10.a7. Ministry/Minister of National Defence

v19.10.a8. Ministry/Minister of Development

v19.10.a9. Ministry/Minister of Employment and Social Protection

v19.10.a10. Ministry/Minister of Health and Social Solidarity

v19.10.a11. Combination of Ministers/Government Officials

_____ Other government agency _____

v19.10.b. European Commission

v19.10.b1. The European Commission (without further specification)

v19.10.b2. Individual Commissioner/s/Committee/s

v19.10.b3. Member States of the EU _____

v19.10.b4. Other _____

v19.10.c. *Other non-Greek, or supranational or intergovernmental institution/cooperation*

_____ (name)

(v19.20) legislatives / Parliament

v19.20.1. members of/Greek Parliament

v19.20.2. members of/EU parliament

v19.20.3. Other _____

(v19.30) judiciary

v19.30.1. Greek Court / Judge/s

v19.30.2. European Court of Justice (ECJ)

v19.30.3. Other _____

(v19.40) 'executive agencies'

v19.40.a. *police and security agencies*

v19.40.a1. Greek police

v19.40.a2. Greek port authorities

v19.40.a3. Greek aviation authorities

v19.40.a4. EU police and security institutions/agencies

v19.40.b. *military*

v19.40.b1. Greek army

v19.40.b2. Greek navy

v19.40.b3. Greek air force

v19.40.b4. EU military institutions

v19.40.b5. Other _____

v19.40.c. *'Fire/Forest agencies'*

v19.40.c1. Greek 'fire department' (πυροσβεστική)

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Region/s _____ (name)

v19.40.c2. 'forest protection/ forest rangers' agency' (δασαρχείο)

Representatives _____ (name)

Region _____ (name)

v19.40.c3. Nongreek 'Fire Agencies/Units'

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Specify country/ies _____

(v19.50) Other state agencies'

v19.50.1. Region (Perifereia)

v19.50.2. Other _____ (name)

(v19.60) State/semi-state enterprises - e.g. DEH

_____ (name)

(v19.70) Other state/supra state/non Greek agencies

_____ (name)

(v19.80) Local Government Agencies/Authorities

v19.80.1. Prefectoral (Nomos) _____

v19.80.2 Municipal (Demos) _____

v19.80.3. Sub-municipal (Communities) _____

v19.80.4. other _____

(v19.90) Political parties or their representatives

Political parties

Name of the representative

1. LAOS	☐	_____
2. Nea Demokratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

(v19.100) local residents/citizens/publics of unaffected areas

_____ (name)

(v19.110) residents/population of forest fire affected/expected to be affected areas

_____ (name)

(v19.120) 'employers organizations and firms' (incl. private pension funds;

Noagriculture)

_____ (name)

- (v19.130) 'churches and religious organizations and groups' |__|
 _____(name)
- (v19.140) 'media and journalists' |__|
 _____(name)
- (v19.150) 'farmers and agricultural organizations' |__|
 _____(name)
- (v19.160) educational professionals and organizations' (incl. schools, universities in
 their educational capacity) |__|
 _____(name)
- (v19.170) 'students, pupils, and/or their parents' |__|
 _____(name)
- (v19.180) 'Forest scientists professional organizations, institutions and groups' (e.g.
 experts, research institutes, universities) |__|
 _____(name)
- (v19.190) 'Other professional organizations and groups' (scientists, doctors, lawyers.
 engineers) |__|
 _____(name)
- (v19.200) 'unions and employees' |__|
 _____(name)
- (v19.210) Economic interest groups (small/medium scale) |__|
 _____(name)
- (v19.220) Development/Economic interest groups (large scale) |__|
 _____(name)
- (v19.230) Forest Fire victims / families |__|
 _____(name)
- (v19.240) 'environmental organizations and groups' |__|
 _____(name)
- (v19.250) 'other civil society organizations and groups' |__|
 _____(name)
- (v19.260) 'the general public' (e.g., 'citizens', 'the population', the Greeks, the
 'taxpayers'; only if explicit mentions!) |__|
- (v19.270) Volunteers directly related to forest protection |__|
- v19.270.1 Type: 1. Fire dept |__| 2. Loc. Govt |__| 3. Citizen |__| 4. Other |__|
 _____

(v19.280) Other _____(name)

V20. PRIMCLA (enter 1 or the main, if more than 1)

Primary claimant actor (main or first) _____(Enter code from above)

V21. PRACTPAR

'Party affiliation of first/MAIN actor'

Political parties

1. LAOS	☐
2. Nea Demokratia	☐
3. PASOK	☐
4. Synaspismos/Syriza	☐
5. Green	☐
6. KKE	☐
7. Other	☐

4. V22. PRACTTYP

'Type of first/MAIN actor'.

1. Unorganized collective or anonymous representatives thereof (e.g., 'farmers', 'a farmer')
2. Named representative(s) of an unorganized collective (e.g., 'farmer X')
3. Organization or institution/groups
4. Anonymous/unspecified spokesperson(s) for organization/institution/groups (e.g., 'critics within the NUF leadership')
5. Named spokesperson(s) for organization/institution (e.g., 'X, the President of the NUF')
6. Other _____

5. V23. PRACTNAME (string variable)

'Name of organizational spokesperson'

Noe: full name of the spokesperson for an organization/s or institution/s. Format: Blair, Tony; etc.

_____ (name)

6. V24. PRACTSCOP 'Scope of first/MAIN actor'.

1. supranational, nonEU: e.g. United Nations
2. 'European Union'
3. 'bilateral'
4. 'national'
5. 'regional' (perifereia/es)
6. 'prefectoral'(nomos/oi)
7. 'municipal' (demos/oi)
8. 'community/local'
9. combination of the above ___&___&___
- 99 'unclassifiable'

PART IV

ACTION FORMS

7. V25. FORM 'form of action'

V25.1 'political decisions'

6. v25.1.1. legislation (proposal)
7. v25.1.2. parliamentary vote/motion (non-legislative)
8. v25.1.3. administrative decree/decision (e.g., to deport
asylum
9. seekers, to construct forest maps)
- v25.1.4. resolution (political parties)
- v25.1.5. ruling (courts)
- v25.1.6. binding agreement (among several parties)
- v25.1.7. personnel decisions (resignation/dismissal
from/appointment to office)
- v25.1.8. presentations/proposals
- v25.1.9. other

v25.2 'executive action'

4. v25.2.1. financial and other material/personnel support
- v25.2.2. area evacuation
- v25.2.3. arrests/detention
- v25.2.4. searches for arsonists or evidence/questioning
suspects/prosagoges
- v25.2.5. (preparation of) troops deployment/withdrawal (the
actual
action, no the decision to)

v25.2.6. |___| declaring state of emergency/εγρήγορση

v25.2.7. |___| general alert / γενική επιφυλακή

v25.2.8. |___| restoration of problem

v25.2.9. |___| formal request for assistance (in
organiz/supplies/infrastructure,etc)

v25.2.10|___| other

v25.3 ‘judicial action’|___|

v25.3.1. |___| criminal lawsuit

v25.3.2. |___| civil lawsuit

v25.3.3. |___| administrative lawsuit

v25.3.4. |___| other

8.

v25.4 Media/MME missions |___|

v25.4.1. |___| tv missions/reporting

v25.4.2. |___| tv-marathon (tilemarathonios)

v25.4.3. |___| Eleftherotypia missions/reporting

v25.4.4. |___| Independent blog creation/reporting

v25.4.5. |___| mobile

v25.4.6. |___| Other

v25.5 ‘verbal/written statements’ |___|

v25.5.a. *type* |___|

v25.5.a1. |___| non-specified statement

v25.5.a2 .|___| charges(καταγγελίες)/blaming

v25.5.a3. |___| accusations(κατηγορηματικές δηλώσεις) disapprovals
(αποδοκιμασίες)/criticizing (παρατηρήσεις)

v25.5.a4. |___| request (απαιτήσεις) /pressure (demands)

v25.5.a5. |___| calls(εκκλήσεις)/plead (αίτημα)

v25.5.a6. |___| supportive statements/promises /pledge (δεσμεύσεις)

v25.5.a7. |___| estimates/forecasts/commentaries

(σχολιασμοί/προβλέψεις)

v25.5.a8. |___| informative statements (ενημερωτικές δηλώσεις)

v25.5.a9. |___| condolences(συλλυπητήρια) /sympathy (συμπόνοια)

v25.5.a10|___| witness account testimony _____

v25.5.a11|___| other statement_____

v25.5.b. form |___|

v25.5.b1.|___| press conference / press release

v25.5.b2.|___| interview

3. v25.5.b3.|___| formal public statement/proclamation
(διάγγελμα)

4. v25.5.b4.|___| (public) letter

5. v25.5.b5.|___| circular (εγκύκλιος)

6. v25.5.b6.|___| newspaper article

7. v25.5.b7.|___| program announcement: educational /
environmental development/cultural/scientific

8. v25.5.b8.|___| presentation of survey/research/proposal/poll
result/maps/visual material (underline)

9. v25.5.b9.|___| other publication (research, book, research
report, leaflet, etc.)

v25.5.b10.|___| publicity campaign

v25.5.b11. |___| photographs/ graffiti/cartoons

v25.5.b12.|___| public speech

v25.5.b13.|___| other

v25.6. 'meetings' |___|

v25.6.1.|___| national state-political meeting (e.g. ministerial, state
visits)

v25.6.2.|___| international state-political meeting (e.g. Greek and non-
Greek ministers)

v25.6.3.|___| political party convention/congress

v25.6.4.|___| parliamentary session /debate

v25.6.5.|___| forest experts meetings

v25.6.6.|___| other conferences/meetings/assemblies

v25.7. 'direct-democratic action' |___|

v25.7.1.|___| mobile phone action call

v25.7.2.|___| creation of blogs action call

v25.7.3.|___| collecting signatures/ presentation of signatures

v25.7.4.|___| launching of referendum

v25.7.5.|___| vote on referendum[ψηφίσμα διαμαρτυρίας]

v25.7.6. |__| other

v25.8. 'petitioning' |__|

v25.8.1. |__| petition/signature collection

v25.8.2. |__| letter campaign

v25.8.3. |__| email campaign

v25.8.4. |__| other

v25.9. 'demonstrative protests' |__|

v25.9.1. |__| public assembly

v25.9.2. |__| march, demonstration

v25.9.3. |__| vigil/picket/silent/dressed in

black/symbolic _____

v25.9.4. |__| cancellation of events (professional, athletic, cultural,
etc)

v25.9.5. |__| cancellation of meeting/s (party, administrative,
scientific, professional, election campaign, etc)

v25.9.6. |__| other

v25.10. 'confrontational protests' |__|

v25.10.1. |__| boycott, strike

v25.10.2. |__| blockade, occupation

v25.10.3. |__| disturbance of meetings

v25.10.4. |__| symbolic confrontation (e.g., farmers dumping animal
dung in front of a government building)

v25.10.5. |__| other

v25.11. 'violent protests' |__|

v25.11.1. |__| threats, symbolic violence, destruction of property,
sabotage, violent demonstration

v25.11.2. |__| Arson and bomb attacks, and other severe destruction of
property/people

v25.11.3. |__| other

9. Additional variables only for claims with FORM1 > 25.5.d

10. V26. PART

'number of participants' .....

Noe: up to 6 digits; 999998=999998 or more; 999999=missing.

11. V27. WOUNDED

'number of wounded' .....

Noe: up to 3 digits; 998=998 or more; 999=missing.

12. V28. ARREST

'number of people arrested' .....

Noe: up to 3 digits; 998=998 or more; 999=missing.

Noe: for all of these three variables, if several numbers are mentions in the text, take the highest.

PART V

ADDRESSEES

(INDIRECT OBJECT ACTORS)

13. V29. ADRS

Summary addressee of claim   1. 'mentioned'   2. 'not mentioned'

(v29.10) 'governments'

    V29.10.1   Head of Hellenic Republic

    v29.10.a. *Greek Government/Ruling Party*

        v29.10.a1.   Prime Minister

        v29.10.a2.   Ministry/Minister of Env, Urban Planning and Public

Works

        v29.10.a3.   Ministry/Minister of Rural Development and Food

        v29.10.a4.   Ministry/Minister of Economy and Finance

        v29.10.a5.   Ministry/Minister of Internal Affairs & Public

Administration

        v29.10.a6.   Ministry/Minister of Public Order

        v29.10.a7.   Ministry/Minister of National Defence

        v29.10.a8.   Ministry/Minister of Development

        v29.10.a9.   Ministry/Minister of Employment and Social Protection

        v29.10.a10.   Ministry/Minister of Health and Social Solidarity

        v29.10.a11.   Combination of Ministers/Government Officials _____

        v29.10.a12.   Other government agency _____

    v29.10.b. *European Commission*

        v29.10.b1.   The European Commission (without further specification)

- v29.10.b2. Individual Commissioner/s/Committee/s
- v29.10.b3. Member States of the EU _____
- v29.10.b4. Other _____

v29.10.c. *Other non-Greek, or supranational or intergovernmental institution/cooperation* _____

(v29.20) legislatives / Parliament

- v29.20.1. members of/Greek Parliament
- v29.20.2. EU parliament
- v29.20.3. Other _____

(v29.30) judiciary

- v29.30.1. Greek Court / Judge/s
- v29.30.2. European Court of Justice (ECJ)
- v29.30.3. Other _____

(v29.40) 'executive agencies'

v29.40.a. *police and security agencies'*

- v29.40.a1. Greek police
- v29.40.a2. Greek port authorities
- v29.40.a3. Greek aviation authorities
- v29.40.a4. EU police and security institutions/agencies
- v29.40.a5. Other _____

v29.40.b. *'military'*

- v29.40.b1. Greek army
- v29.40.b2. Greek navy
- v29.40.b3. Greek air force
- v29.40.b4. EU military institutions
- v29.40.b5. Other _____

v29.40.c. *'Fire/Forest agencies'*

- v29.40.c1. Greek 'fire department' (πυροσβεστική)
Firemen/representatives/committees/units
_____ (name/s)
Region/s _____ (name)

V29.40.c2. 'forest protection/ forest rangers' agency' (δασαρχείο)

Representatives _____ (name)

Region _____ (name)

V29.40.c3. Nongreek 'Fire Agencies/Units'

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Specify country/ies _____

(v29.50) Other state executive agencies'

V29.50.1. Region (Perifereia)

V29.50.2. Other _____ (name)

(v29.60) State/semi-state enterprises - e.g. DEH

_____ (name)

(v29.70) Other state/supra state/non Greek agencies

_____ (name)

(v29.80) Local Government Agencies/Authorities

V29.80.1. Prefectoral(Nomos) _____

V29.80.2 Municipal (Demos) _____

V29.80.3. Sub-municipal (Communities) _____

V29.80.4. other _____

(v29.90) Political parties or their representatives'

Political parties

Name of the representative

1. LAOS _____

2. Nea Democratia _____

3. PASOK _____

4. Synaspismos/Syriza _____

5. Green _____

6. KKE _____

7. Other _____

(v29.100) local residents/citizens/publics of unaffected areas

_____ (name)

- (v29.110) residents/population of forest fire affected/expected to be affected area|____|
 _____(name)
- (v29.120) 'employers organizations and firms' (incl. private pension funds;
 Noagriculture)|____|_____(name)
- (v29.130) 'churches and religious organizations and groups' |____|
 _____(name)
- (v29.140) 'media and journalists' |____|_____(name)
- (v29.150) 'farmers and agricultural organizations' |____|
 _____(name)
- (v29.160) educational professionals and organizations' (incl. schools, universities in
 their educational capacity) |____|_____(name)
- (v29.170) 'students, pupils, and/or their parents' |____|_____(name)
- (v29.180) 'Forest scientists professional organizations, institutions and groups' (e.g.
 experts, research institutes, universities) |____|_____(name)
- (v29.190) 'Other professional organizations and groups' (scientists, doctors, lawyers.
 engineers) |____|_____(name)
- (v29.200) 'unions and employees' |____|_____(name)
- (v29.210) Economic interest groups (small/medium scale)|____|_____(name)
- (v29.220) Development/Economic interest groups (large scale) |____|
 _____(name)
- (v29.230) Forest Fire victims / families |____|_____(name)
- (v29.240) 'environmental organizations and groups' |____|_____(name)
- (v29.250) 'other civil society organizations and groups' |____|_____(name)
- (v29.260) 'the general public' (e.g., 'citizens', 'the population', the Greeks, the
 'taxpayers'; only if explicit mentions!) |____|
- (v29.270) Volunteers directly related to forest protection |____|
- V29.270.1 Type: 1. Fire dept |____| 2. Loc. Govt |____| 3. Citizen |____| 4. Other |____|
 _____
- (v29.280) Other |____|_____(name)

1. V30. ADREVAL

'evaluation of of main/primary addressee'

-1. |____| 'criticism'

0. |____| neutral/ambivalent

1. Support

14. V31. ADRSCOP

Scope of of main/primary addressee

1. supranational, nonEU: e.g. United Nations
2. 'European Union'
3. 'bilateral'
4. 'national'
5. 'regional' (perifereia/es)
6. 'prefectoral' (nomos/oi)
7. 'municipal' (demos/oi)
8. 'community/local'
9. combination of the above ___ & ___ & ___
99. 'unclassifiable'

15. V32. ADRPC

'party affiliation of main/primary addressee'

Noe: to be coded only for addressees from one of our seven countries or the EU-level.

<i>Political parties</i>	☐	<i>Name</i>
1. LAOS	☐	_____
2. Nea Demokratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

16. V33. OPS

'summary opponent actor of claim'.

Same categories as ACT1S.

If a claim has several opponent actors, the priority rule is that organizations, institutions or representatives thereof have priority over unorganized collectivities or individuals. If there are several opponent actors or no opponent actor at all who have priority according to this criterion, the order in which they are mentions in the article decides

1. 'mentioned'

2. 'not mentioned'

(v33.10) 'Governments'

V33.10.1 Head of Hellenic Republic

v33.10.a. *Greek Government/Ruling Party*

v33.10.a1. Prime Minister

v33.10.a2. Ministry/Minister of Env, Urban Planning and Public Works

v33.10.a3. Ministry/Minister of Rural Development and Food

v33.10.a4. Ministry/Minister of Economy and Finance

v33.10.a5. Ministry/Minister of Internal Affairs & Public Administration

v33.10.a6. Ministry/Minister of Public Order

v33.10.a7. Ministry/Minister of National Defence

v33.10.a8. Ministry/Minister of Development

v33.10.a9. Ministry/Minister of Employment and Social Protection

v33.10.a10. Ministry/Minister of Health and Social Solidarity

v33.10.a11. Combination of Ministers/Government Officials

v33.10.a12. Other government agency _____

v33.10.b. *European Commission*

v33.10.b1. The European Commission (without further specification)

v33.10.b2. Individual Commissioner/s/Committee/s

v33.10.b3. Member States of the EU _____

v33.10.b4. Other _____

v33.10.c. Other non-Greek, or supranational or intergovernmental institution/cooperation _____ (name)

(v33.20) legislatives / Parliament

v19.20.1. members of/Greek Parliament

v19.20.2. members of/EU parliament

v19.20.3. Other _____

(v33.30) judiciary

v19.30.1. Greek Court / Judge/s

v19.30.2. European Court of Justice (ECJ)

v19.30.3. Other _____

(v33.40) 'executive agencies'

V33.40.a. police and security agencies

V33.40.a1. Greek police

V33.40.a2. Greek port authorities

V33.40.a3. Greek aviation authorities

V33.40.a4. EU police and security institutions/agencies

V33.40.b. military

V33.40.b1. Greek army

V33.40.b2. Greek navy

V33.40.b3. Greek air force

V33.40.b4. EU military institutions

V33.40.b5. Other _____

V33.40.c. 'Fire/Forest agencies'

V33.40.c1. Greek 'fire department' (πυροσβεστική)

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Region/s _____ (name)

V33.40.c2. 'forest protection/ forest rangers' agency' (δασαρχείο)

Representatives _____ (name)

Region _____ (name)

V33.40.c3. Nongreek 'Fire Agencies/Units'

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Specify country/ies _____

(v33.50) Other state agencies'

V33.50.1. Region (Perifereia)

V33.50.2. Other _____ (name)

(v33.60) State/semi-state enterprises - e.g. DEH _____ (name)

(v33.70) Other state/supra state/non Greek agencies _____ (name)

(v33.80) Local Government Agencies/Authorities

V33.80.1. Prefectoral (Demos) _____

V33.80.2 Municipal (Demos) _____

V33.80.3. Sub-municipal (Communities) _____

V33.80.4. other _____

(v33.90) Political parties or their representatives

<i>Political parties</i>		<i>Name of the representative</i>
1. LAOS	☐	_____
2. Nea Demokratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

(v33.100) local residents/citizens/publics of unaffected areas

_____ (name)

(v33.110) residents/population of forest fire affected/expected to be affected area

_____ (name)

(v33.120) 'employers organizations and firms' (incl. private pension funds;
Noagriculture)

_____ (name)

(v33.130) 'churches and religious organizations and groups'

_____ (name)

(v33.140) 'media and journalists'

_____ (name)

(v33.150) 'farmers and agricultural organizations'

_____ (name)

(v33.160) educational professionals and organizations' (incl. schools, universities in
their educational capacity)

_____ (name)

(v33.170) 'students, pupils, and/or their parents'

_____ (name)

(v33.180) 'Forest scientists professional organizations, institutions and groups' (e.g.
experts, research institutes, universities)

- _____ (name)
(v33.190) 'Other professional organizations and groups' (scientists, doctors, lawyers, engineers) |___| _____ (name)
(v33.200) 'unions and employees' |___| _____ (name)
(v33.210) Economic interest groups (small/medium scale) |___| _____ (name)
(v33.220) Development/Economic interest groups (large scale) |___| _____ (name)
(v33.230) Forest Fire victims / families |___| _____ (name)
(v33.240) 'environmental organizations and groups' |___| _____ (name)
(v33.250) 'other civil society organizations and groups' |___| _____ (name)
(v33.260) 'the general public' (e.g., 'citizens', 'the population', the Greeks, the 'taxpayers'; only if explicit mentions!) |___| _____
(v33.270) Volunteers directly related to forest protection |___|
V33.270.1 Type: 1. Fire dept |___| 2. Loc. Govt |___| 3. Citizen |___| 4. Other |___|
(v33.280) Other |___| _____ (name)

V34. Primary Opponent Actor _____ (enter code)

V35. OPSCOP

'Scope of main/primary opponent actor'

- 1 |___| supranational, nonEU: e.g. United Nations
2 |___| 'European Union'
3 |___| 'bilateral'
4 |___| 'national'
5 |___| 'regional' (perifereia/es)
6 |___| 'prefectoral' (nomos/oi)
7 |___| 'municipal' (demos/oi)
8 |___| 'community/local'
9 |___| combination of the above ___ & ___ & ___
99 |___| 'unclassifiable'

17. V36. OPPAR

'party affiliation of main/primary opponent actor'

<i>Political parties</i>		<i>Name</i>
1. LAOS	☐	_____
2. Nea Demokratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

18. V37. SUPS

'summary supported actor of claim'.

If a claim has several supported actors, the priority rule is that organizations, institutions or representatives thereof have priority over unorganized collectivities or individuals. If there are several supported actors or no supported actor at all who have priority according to this criterion, the order in which they are mentioned in the article decides

1. 'mentioned'   2. 'no mentioned'

(v37.10) 'Governments'

v19.10.1 Head of Hellenic Republic

v37.10.a. *Greek Government/Ruling Party*

v37.10.a1. Prime Minister

v37.10.a2. Ministry/Minister of Env, Urban Planning and Public Works

v37.10.a3. Ministry/Minister of Rural Development and Food

v37.10.a4. Ministry/Minister of Economy and Finance

v37.10.a5. Ministry/Minister of Internal Affairs & Public Administration

v37.10.a6. Ministry/Minister of Public Order

v37.10.a7. Ministry/Minister of National Defence

v37.10.a8. Ministry/Minister of Development

v37.10.a9. Ministry/Minister of Employment and Social Protection

v37.10.a10. Ministry/Minister of Health and Social Solidarity

v37.10.a11. Combination of Ministers/Government Officials

v37.10.a12. Other government agency _____

v37.10.b. *European Commission*

v37.10.b1. The European Commission (without further specification)

v37.10.b2. Individual Commissioner/s/Committee/s

v37.10.b3. Member States of the EU _____

v37.10.b4. Other _____

v37.10.c. Other non-Greek, or supranational or intergovernmental institution/cooperation _____ (name)

(v37.20) legislatives / Parliament

V37.20.1. members of/Greek Parliament

V37.20.2. members of/EU parliament

V37.20.3. Other _____

(v37.30) judiciary

V37.30.1. Greek Court / Judge/s

V37.30.2. European Court of Justice (ECJ)

V37.30.3. Other _____

(v37.40) 'executive agencies'

V37.40.a. *police and security agencies*

V37.40.a1. Greek police

V37.40.a2. Greek port authorities

V37.40.a3. Greek aviation authorities

V37.40.a4. EU police and security institutions/agencies

V37.40.b. *military*

V37.40.b1. Greek army

V37.40.b2. Greek navy

V37.40.b3. Greek air force

V37.40.b4. EU military institutions

V37.40.b5. Other _____

V37.40.c. *'Fire/Forest agencies'*

V37.40.c1. Greek 'fire department' (πυροσβεστική)

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Region/s _____ (name)

V37.40.c2. 'forest protection/ forest rangers' agency' (δασαρχείο)

Representatives _____ (name)

Region _____ (name)

V37.40.c3. Nongreek 'Fire Agencies/Units'

Firemen/representatives/committees/units

_____ (name/s)

Specify country/ies _____

(v37.50) Other state agencies'

V37.50.1. Region (Perifereia)

V37.50.2. Other _____ (name)

(v37.60) State/semi-state enterprises - e.g. DEH

_____ (name)

(v37.70) Other state/supra state/non Greek agencies

_____ (name)

(v37.80) Local Government Agencies/Authorities

V37.80.1. Prefectoral omos) _____

V37.80.2 Municipal (Demos) _____

V37.80.3. Sub-municipal (Communities) _____

V37.80.4. other _____

(v37.90) Political parties or their representatives

Political parties

Name of the representative

1. LAOS	☐	_____
2. Nea Democratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

- (v37.100) local residents/citizens/publics of unaffected areas |__|
 _____(name)
- (v37.110) residents/population of forest fire affected/expected to be affected area|__|
 _____(name)
- (v37.120) 'employers organizations and firms' (incl. private pension funds;
 Noagriculture)|__| _____(name)
- (v37.130) 'churches and religious organizations and groups' |__|
 _____(name)
- (v37.140) 'media and journalists' |__| _____(name)
- (v37.150) 'farmers and agricultural organizations' |__| _____(name)
- (v37.160) educational professionals and organizations' (incl. schools, universities in
 their educational capacity) |__| _____(name)
- (v37.170) 'students, pupils, and/or their parents' |__| _____(name)
- (v37.180) 'Forest scientists professional organizations, institutions and groups' (e.g.
 experts, research institutes, universities) |__| _____(name)
- (v37.190) 'Other professional organizations and groups' (scientists, doctors, lawyers.
 engineers) |__| _____(name)
- (v37.200) 'unions and employees' |__| _____(name)
- (v37.210) Economic interest groups (small/medium scale) |__|
 _____(name)
- (v37.220) Development/Economic interest groups (large scale) |__|
 _____(name)
- (v37.230) Forest Fire victims / families |__| _____(name)
- (v37.240) 'environmental organizations and groups' |__| _____(name)
- (v37.250) 'other civil society organizations and groups' |__|
 _____(name)
- (v37.260) 'the general public' (e.g., 'citizens', 'the population', the Greeks, the
 'taxpayers'; only if explicit mentions!) |__|
- (v37.270) Volunteers directly related to forest protection |__|
- V37.270.1 Type: 1. Fire dept |__| 2. Loc. Govt |__| 3. Citizen |__| 4. Other |__|
- (v37.280) Other |__| _____(name)

19. V38. SUPSCOP

'scope of main/primary supported actor'

- 1 supranational, nonEU: e.g. United Nations
- 2 'European Union'
- 3 'bilateral'
- 4 'national'
- 5 'regional' (perifereia/es)
- 6 'prefectoral' (nomos/oi)
- 7 'municipal' (demos/oi)
- 8 'community/local'
- 9 combination of the above ___ & ___ & ___
- 99 'unclassifiable'

V39. SUPPAR

'party affiliation of main/primary supported actor'

<i>Political parties</i>	☐	<i>Name</i>
1. LAOS	☐	_____
2. Nea Democratia	☐	_____
3. PASOK	☐	_____
4. Synaspismos/Syriza	☐	_____
5. Green	☐	_____
6. KKE	☐	_____
7. Other	☐	_____

PART VI
FRAMES

V40. CLAIMS-ISSUE FRAMES

Which of the following best represent subject actor's/claimant's VIEW on forest fires and/or forest issues?

V40.0. General Unspecific

V40.1. Forest/Fires Policy/Legislative framework

V40.1.1. Adequate EU Forest Policy/Laws

V40.1.2. Adequate Greek Forest Policy/Laws

V40.1.3. For Privatization of public lands in forest areas

V40.1.4. Neglect/abandonment/indifference towards Forests

- V40.1.5. Lack of national Forest policy/No Forest Maps-Register
- V40.1.6. Lack of European Forest policy
- V40.1.7. Create/Improve Protective Forest Policy
- V40.1.8. Develop/ Strengthen Protective EU Forest Policy/Laws
- V40.1.9. Develop/ Strengthen Protective Greek Forest Policy/Laws
- V40.1.10 Against Privatization/Commercialization of public lands in forest areas
- V40.1.11 For the Implementation/Application of Forest Protection Policy
- V40.1.12 Other

V40.2. Forest/Fire Legislation

- V40.2.1.For Modification of Article 24 and/or 117
- V40.2.2.No Support to Forest Registry or Forest Maps (Δασολόγιο, Δασικούς Χάρτες)
- V40.2.3.No Support to Land Registry (Κτηματολόγιο)
- V40.2.4.Against Laws legalizing Illegal Building Structures in Forests
- V40.2.5.Against Modification of Article/s 24 and/or 117
- V40.2.6.Against Laws hurting Forest Protection (e.g.2612/98, 3208/03,on illegal)
- V40.2.7. Support Forest Registry (Δασολόγιο)/ Ratify Forest Maps
- V40.2.8. Support Land Registry (Κτηματολόγιο)
- V40.2.9 Failure to Implement EU Forest Protection Laws
- V40.2.10Failure to Implement Greek Forest Protection Laws
- V40.2.11Other

V40.3. Forest related State Infrastructure

- V40.3.1.Adequate state infrastructure
- V40.3.2.Adequate coordination across state agencies/management
- V40.3.3.Absence of a Ministry of Environment
- V40.3.4.Diffusion of Responsibilities & Expertise across many Ministries
- V40.3.5.Political Party-Intrusion (Επεμβάσεις) Problems
- V40.3.6.Lack of coordination/Proper management across state agencies/weak management
- V40.3.7.Inadequate organizational structure of environmental/forest protection agencies
- V40.3.8. Inadequate/Inefficient fire - control/ prevention / planning

V40.3.9. Almost/Nonexistent organizational structure of forest protection Agencies

V40.3.10 Inadequate/Nonexistent Economic Support from State (direct or indirect via local governments)

V40.3.11 Inability of Infrastructure/Personnel to respond

V40.3.12 Aim for effective Forest Fire Control and Prevention

V40.3.13 Other _____

V40.4. Fire Department Status

V40.4.1. Efficient Agency/ Efficient Management

V40.4.2. Adequate Funding

V40.4.3. Adequate Equipment/Resources

V40.4.4. Adequate use of funding

V40.4.5. Lack of coordination/management across fire agencies/between fire & state agencies

V40.4.6. Party favoritism/Political Intrusion in Firemen Corpus

V40.4.7. Inexperienced firemen/weak fire corps/inefficient fire corps

V40.4.8. Lack of state funding

V40.4.9. Inadequate Equipment//Not enough personnel/Not enough

stations

V40.4.10. Inadequate/Improper use of state funding/management

V40.4.11. Inability of Fire control Infrastructure to respond to massive fires

V40.4.12. Other

V40.5. Other causes/sources of forest fire/s related to Neglect

V40.5.1. Farmers/shepherds/stockbreeder

V40.5.2. Wild life area visitors/tourists harmful/fire inducing activities

V40.5.3. Residents' harmful fire inducing activities

V40.5.4. ΔΕΗ (πυλώνες, κλπ)

V40.5.5. Other

V40.6. Forest Crimes / Illegalities

V40.6.1. Illegal Practices/ activities in forest areas

V40.6.1a. Woodcutting

V40.6.2b. Buildings in/Εκχερσώσεις/Occupations of Forest
area/s

V40.6.3c. Tourism/Development infrastructure

V40.6.4d. Other _____

V40.6.2. Bribes/White crime (bribing state agencies, et al)
_____ (specify)

V40.6.3. Intended/calculated (no documented) act/s

V40.6.4. Intended/calculated (no documented) act/s against Greece
_____

V40.6.5. Intended/calculated (documented) act

V40.6.6. Intended/calculated (documented) act against Greece
_____

V40.6.7. Unintended/uncalculated Act

V40.6.8. Arson

V40.6.8a. Political Arson
_____ (name/s)

V40.6.8b. Economic Arson
_____ (name/s)

V40.6.8c. Psychological Arson
_____ (name/s)

V40.6.8d. Arrests for Arson
_____ (any description)

V40.6.8e Prosagoges/suspect detention/questioning
_____ (any description)

V40.7. Environment

V40.7.1. Action Related

V40.7.1a. Ameliorative actions (dentrofyteuseis, Forest
patrols

V40.7.1b. Other

V40.7.2. Policy related

V40.7.2a. Effective EU or/and Greek environmental policy

V40.7.2b. Lack of effective/adequate EU or/and Greek
environmental policy

V40.7.2c. Nonimplementation of environmental laws

V40.7.3. Ecosystem related

V40.7.3a. Normal ecosystem conditions

V40.7.3b. Heat wave

V40.7.3c. Drought

V40.7.3d. High temperatures

V40.7.3e. High winds

V40.7.3f. Climate change

V40.7.3g. Dense flora

V40.7.3h. Combination of the above

V40.7.3i. Other

V40.8. Public Accountability

V40.8.1. No-one's responsibility

V40.8.2. Everyone's responsibility

V40.8.3. State/Government responsibility

V40.8.4. Bureaucratic/Management responsibility

V40.8.5. Political Party/ies responsibility

V40.8.6. Foreign Political responsibility

V40.8.7. Interest-Group/Investors' responsibility

V40.8.8. Arsonist's responsibility

V40.8.9. Local Government /s responsibility

V40.8.10. Citizens'/ Individual responsibility

V40.8.11. Other

V40.9. Clientelistic relations

V40.9.1. Absence of clientelistic relations

V40.9.2. Existence of clientelistic relations

V40.10. Education/Awareness/Information to combat forest fires/protect forest

V40.10.1. Lack of awareness/information/environmental education

V40.10.2. Evidence/Presence of public awareness/information/env
education

V40.10.3. Support/Invite/Call public awareness/information/env education

V40.10.4. Other _____

V40.11. Volunteering

V40.11.1. Lack of volunteering

V40.11.2. Presence of volunteers

V40.11.3. | | Support (economic or organizational) volunteers

V40.11.4. | | Invite/Call for volunteers

V40.11.5. | | Other _____

V40.12. International Support | |

V40.12.1. | | Call/ed for Help/Support from other countries

V40.12.2. | | Countries/EU from which help was sought

_____ (enter name/s)

V40.12.3. | | Countries/EU which offered/gave help

_____ (enter name/s)

V40.12.4. | | Acknowledgement of Foreign Support/Thanks to/Appreciation

V40.12.5. | | Other

V40.13. Firefighters | |

V40.13.1. | | Inefficient/old equipment

V40.13.2. | | Inadequate no. of firemen/untrained firemen

V40.13.3. | | Inadequate Fire infrastructure (e.g. airplanes)

V40.13.4. | | Adequate no. Fire control equipment (e.g. engines)

V40.13.5. | | Adequate Fire infrastructure (e.g. no. of airplanes)

V40.13.6. | | Adequate no. of firemen/trained firemen

V40.13.7. | | Other

V40.14. Forest Fire Victims State Policy | |

V40.14.1. | | No support

V40.14.2. | | Financial Support

V40.14.2a. | | Promised/Provided

V40.14.2b. | | Lack of

V40.14.2c. | | Inadequate/Late

V40.14.2d. | | Nonreliable bureaucratic process

V40.14.3. | | Food and Shelter Support

V40.14.4. | | Moral support

V40.14.5. | | Other

V40.15. Election Period Itself | |

1. V41. IDENTITY FRAME. How do claimants identify
“Forest Fires”

- v41.1|___| Exceptional/extraordinary phenomenon
- v41.2|___| God’s will/revenge
- v41.3|___| Repetition of history
- v41.4|___| Natural/Normal/ Random Phenomenon
- v41.5|___| Product of Negligence
- v41.6|___| Developmental consequence
- v41.7|___| Climate change product
- v41.8|___| Outcome of bad government/policy
- v41.9|___| Product of political party rivalry
- v41.10|___| Product of election year
- v41.11|___| Unintended./uncalculated act
- v41.12|___| Intended/calculated act
- v41.13|___| Unjust act by organized interests
- v41.14|___| Arson
- v41.15|___| Combination of the above _____
- v41.16|___| other _____

2. V42. Claimants’ views about moral aspects of
“Forest/Fires” ETHICS FRAME

V42.1.: Subject Claimant Ethical/Moral views

- v42.1.a. |___| anthropocentric
  - v42.1.a1|___| Moral obligation of state to inform the public (general, affected) and save forest/s and/or guarantee environmental rights
  - v42.1.a2|___| Moral obligation of state to protect the public, its properties and/or its forest/s
  - v42.1.a3|___| Moral obligation of state to manage the forest fire crisis (prevention, control, victim care)
  - v42.1.a4|___| Moral obligation of media to forest fire victims
  - v42.1.a5|___| Ethical obligation of institutions (church, economy, state) to protect local communities from forest fires
- v42.1.b. |___| biocentric

- v42.1.b1|___| Ethical obligation of state to protect nature from forest fires-nature has intrinsic value
- v42.1.b2|___| Moral obligation of interest groups to respect environment/nature (own intrinsic values/rights)
- v42.1.b3|___| Ethical obligation of institutions(church, economy) to protect nature from forest fires

V42.2 : Subject Claimant references/views related to forest fires issues:

v42.2.a. |___|Ethos related references

- v42.2.a1.|___|Trust _____
- v42.2.a2.|___|Respect authority/political/scientific ___
- v42.2.a3.|___|Honesty _____
- v42.2.a4.|___|Credibility and considerations of the desirable ____
- v42.2.a5.|___|Other_____

v42.2.b. |___|Pathos/Emotional

- v42.2.b1.|___|Empathy _____
- v42.2.b2.|___|Sympathy _____
- v42.2.b3.|___|Emotional
- v42.2.b4.|___|Tragedy _____
- v42.2.b5.|___|National mourning πένθος _____
- v42.2.b6.|___|Anger/Exasperation (οργή) _____
- v42.2.b7|___|Other_____

v42.2.c. |___|Logos/Rational

- v42.2.c1.|___|Reasoning _____
- v42.2.c2.|___|Presentation of Facts _____
- v42.2.c3.|___|Evidence and Empirical Proofs _____
- v42.2.c4.|___|Other_____

V43. CLAIMS

According to the subject actor/Claimants, which of the following source/s or in/activities led or will lead to the forest fire/s or destruction.

V43.0. General Unspecific – no information |___|

V43.1. Forest/Fires Policy/ Legal framework |___|

- V43.1.1. Neglect/abandonment/indifference towards Forests/their protection
- V43.1.2. Privatization of public lands in forest areas
- V43.1.3. Lack of effective national Forest policy/regulations/measures
- V43.1.4. Lack of effective European Forest policy
- V43.1.5. No implementation of EU Forest policy/regulations/measures
- V43.1.6. No implementation of Greek Forest policy/regulations/measures
- V43.1.7. Lack of Capable, Effective & Responsible Politicians
- V43.1.7. Other _____
- V43.2. Forest/Fire Legislation
- V43.2.1. Modification of Article 24
- V43.2.2. No Support to Forest Registry (Δασολόγιο)
- V43.2.3. No Support to Land Registry (Κτηματολόγιο)
- V43.2.4. Laws legalizing Illegal Building Structures
- V43.2.5. Other _____
- V43.3. Forest related State Infrastructure
- V43.3.1. Absence of a Ministry of Environment
- V43.3.2. Diffusion of Responsibilities & Expertise across many Ministries
- V43.3.3. Lack of coordination/management across state agencies
- V43.3.4. Inadequate organizational structure of environmental protection agencies
- V43.3.5. Political Party-Intrusion (Επεμβάσεις) Problems
- V43.3.6. Inadequate/Inefficient fire - control/ prevention / planning
- V43.3.7. Almost/Nonexistent organizational structure of forest protection agencies
- V43.3.8. Unethical decisions, laws and/or practices
- V43.3.9. Inability of Fire control Infrastructure to respond to massive fires
- V43.3.10. Aim for effective Forest Fire Control and Prevention
- V43.3.11. Lack of strategic planning and goals
- V43.3.12. Other _____
- V43.4. Fire Department

V43.4.1. Lack of coordination/management across fire agencies/between fire & state agencies

V43.4.2. Party favoritism/Political Intrusion in Firemen Corpus

V43.4.3. Inexperienced firemen/weak fire corps/inefficient fire corps

V43.4.4. Lack of state funding

V43.4.5. Inadequate Equipment/ Resources/No. of stations/No. of Personnel

V43.4.6. Inadequate use of state funding

V43.4.7. Other _____

V43.5. Neglect related causes

V43.5.1. Farmers/shepherds/stockbreeder

V43.5.2. Wild life area visitors/tourists harmful/fire inducing activities

V43.5.3. Residents' harmful fire inducing activities

V43.5.4. ΔΕΗ (πυλώνες, κλπ)

V43.5.5. Unintended/uncalculated Act

V43.6. Forest Crimes

V43.6.1. Illegal Practices/ activities in forest areas

V43.6.1a. Woodcutting

V43.6.1b. Buildings in forest areas

V43.6.1c. Tourism/Development infrastructure

V43.6.1d. Other _____

V43.6.2. Bribes/White crime (bribing state agencies, et al)
_____ (specify)

V43.6.3. Intended/calculated (no documented) act/s
_____

V43.6.4. Intended/calculated (no documented) act/s against Greece
_____

V43.6.5. Intended/calculated (documented) act
_____

V43.6.6. Intended/calculated (documented) act against Greece
_____

V43.6.7. Unintended/uncalculated Act

V43.6.8. Arson

- V43.6.8a. Political _____
- V43.6.8b. Economic |___| _____
- V43.6.8c. Psychological|___|
- V43.6.8d. Prosagoges/suspect detention/questioning|___|

V43.7. Environment |___|

V43.7.1. Policy related

- V43.7.1a.|___|Lack of effective EU or/and Greek environmental policy
- V43.7.1b.|___|Nonimplementation of environmental laws

V43.7.2. Ecosystem related

- V43.7.2a.|___|Heat wave
- V43.7.2b.|___|Drought/no rain
- V43.7.2c.|___|High temperatures
- V43.7.2d.|___|High winds
- V43.7.2e.|___|Climate change
- V43.7.2f.|___| Dense flora
- V43.7.3g. |___| Combination of the above
- V43.7.2h.|___| Other _____

V43.8. Clientelistic relations|___|

- V43.8.1.|___|Party candidates giving/keeping promises to interest groups in order to gain votes
- V43.8.2. |___|Interest groups taking advantage of election period effects (immobility of state agencies to apply law, etc)

v43.9. Election Period itself |___|

v43.10. Other causes |___| _____

V44. Which of the following is/are identified by the subject actor as the eco-disturbing offense/s (e.g. pollution load) in this claim?

- V44.0. |___| No information; unknown offense
- V44.1. |___| Atmospheric pollution (smog, etc.)
- V44.2. |___| Fresh Water related (rivers, lakes, underground)

V44.3. Coastal/marine pollution

V44.4. Land related

V44.4.1. Burned / desertified

V44.4.2. soil erosion

V44.4.3. Miscellaneous

V44.5. Destruction/disorganization (or its extension) of an ecosystem

V44.6. Other _____

V45. According to the claimant/s, which of the following is/are identified as the impacts (e.g. damage due to offenses) in this claim?

V45.0 **Does not apply**

V45.1 Unknown impacts

V45.2 Positive impacts (specify.....)

V45.3 Negative Aesthetics impacts

V45.4 Negative Recreation impacts

V45.5 Negative Cultural /Historical impacts (Olympia)

V45.6 Negative Built-Environment impacts

V45.7 Negative Political impacts (including peace related, etc.)

V45.8 Negative Economic impacts

V45.8.2. Property distraction

V45.8.3. Threat to economic subsistence

V45.8.4. Plant, animal and crop destruction

- V45.9|___| Negative Ecosystem impacts; destruction/disorganization of:
  - V45.9.2. |___|Wetland
  - V45.9.3. |___|Land
  - V45.9.4. |___|Whole island/s
  - V45.9.5. |___|Fresh waters (lakes, rivers, underground)
  - V45.9.6. |___|Coastal zones
  - V45.9.7. |___|Marine ecosystems 9sea, ocean related)
  - V45.9.8. |___|Air shed/s
  - V45.9.1 |___|Forest
  - V45.9.9. |___|Local ecosystem in general
  - V45.9.10. |___|Threat to species; flora and fauna
  - V45.9.11. |___|Green areas in the city
  - V45.9.12. |___|Changes in temperature
  - V45.9.13. |___|Increase in floods
  - V45.9.14. |___|Desertification
  - V45.9.15. |___|Increase earthquake risk
  - V45.9.16. |___|Miscellaneous (specify.....)

V45.10|___| Negative Psychological impacts

V45.11|___| Negative Public Health impacts

V45.11.2. |___| Estimated/given deaths

V45.12|___| Life itself is threatened/seriously endangered

V45.13|___| Miscellaneous (specify.....)

V46. What does/do the claimant/s propose/s as the resolution/s to the forest//fire-created problem throughout this claim?

V46.0|___| **No information/ do not know /does not apply**

V46.1|___| No change in/ continue activities / No need for special forest protection

V46.2|___| Preservation/ Conservation/Environmental Management/Protection of forests

V46.3|___| Proper coordination/management/budget handling across state agencies

V46.4|___| Proper coordination/management/ budget handling by local governments

V46.5|___| Implementation/Improvement of forest protection rules and

V46.23	_____	____
Fire Victim	V46.23.2. Employment	____
Measures	V46.23.3. Financial Support	____
and Support	V46.23.4 Tax Reductions, Subsidies, loans	____
	V46.23.5. Food and Shelter	____
V46.24	_____	Support/Encourage Environmental Education/Public Awareness
V46.25	_____	Support/Encourage Volunteering
V46.26	_____	Resignation of Responsibles (e.g. government/ ministers/ fire dept. officials)
V46.27	_____	Cancellation of elections
V46.28	_____	Responsible and Conscientious Politicians capable in handling crises
V46.29	_____	Other _____

.....

Συμπληρωματικοί πίνακες

Στους δύο πίνακες που ακολουθούν (πίνακας I και πίνακας II) παρατίθενται λεπτομερώς τα 5 σύνολα των πολιτικών διεκδικήσεων που παρουσιάσαμε αναφορικά με 1. τον εμπρησμό, 2. τις παράνομες δραστηριότητες εντός των δασών, 3. τις πράξεις αμέλειας, 4. την δασική νομοθεσία και 5. την δασική πολιτική.

I. Πίνακας

	Συχνότητα	100%
Εμπρησμός	53	100,0
Εμπρησμός χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	25	100,0
Εμπρησμός χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	40	100,0
Εμπρησμός χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της αμέλειας	32	100,0
Εμπρησμός χωρίς αναφορά στη μεταβλητή των παράνομων δραστηριοτήτων	36	100,0
Παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές	70	100,0
Παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	14	100,0
Παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	22	100,0
Παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της αμέλειας	48	100,0
Παράνομες δραστηριότητες σε δασικές περιοχές χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	53	100,0
Πράξεις Αμέλειας	50	100,0
Πράξεις Αμέλειας χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	26	100,0
Πράξεις Αμέλειας χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	34	100,0
Πράξεις Αμέλειας χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της παράνομης δραστηριότητας σε δασικές περιοχές	28	100,0
Πράξεις Αμέλειας χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	29	100,0

II. Πίνακας

	Συχνότητα	100%
Νομοθεσία Δασών	104	100,0
Νομοθεσία Δασών χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	10	100,0
Νομοθεσία Δασών χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της Αμέλειας	88	100,0
Νομοθεσία Δασών χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της παράνομης δραστηριότητας σε δασικές περιοχές	56	100,0
Νομοθεσία Δασών χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	91	100,0
Δασική Πολιτική	179	100,0
Δασική Πολιτική χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	85	100,0
Δασική Πολιτική χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της αμέλειας	153	100,0
Δασική Πολιτική χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της παράνομης δραστηριότητας σε δασικές περιοχές	123	100,0
Δασική Πολιτική χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	151	100,0
Κρατική Δομή/Διάρθρωση αναφορικά με τα δάση	316	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	47	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	91	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της Αμέλειας	118	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της παράνομης δραστηριότητας σε δασικές περιοχές	115	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	126	100,0
Κρατική Δομή χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του Πυροσβεστικού Σώματος	60	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα	136	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής πολιτικής	48	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της δασικής νομοθεσίας	89	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της Αμέλειας	91	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα αναφορά στη μεταβλητή της παράνομης δραστηριότητας σε δασικές περιοχές	94	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα χωρίς αναφορά στη μεταβλητή του εμπρησμού	92	100,0
Πυροσβεστικό Σώμα χωρίς αναφορά στη μεταβλητή της Κρατικής Δομής	29	100,0

Πίνακας III. Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά	Συχνότητα	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	4	7,5
Κεντρική Μακεδονία	7	13,2
Δυτική Μακεδονία	6	11,3
Ήπειρος	2	3,8
Θεσσαλία	6	11,3
Ιόνια νησιά	8	15,1
Δυτική Ελλάδα	10	18,9
Στερεά Ελλάδα	6	11,3
Αττική	19	35,9
Πελοπόννησος	6	11,3
Κρήτη	5	9,4
Νότιο Αιγαίο	2	3,8
Βόρειο Αιγαίο	2	3,8

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας IV Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε Εμπρησμό Δασών/ σχετικές δραστηριότητες, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια Πολιτικής Διεκδίκησης	Συχνότητα	%
Κεντρική Μακεδονία	3	5,7
Δυτική Μακεδονία	1	1,9
Θεσσαλία	4	7,5
Ιόνια Νησιά	2	3,8
Δυτική Ελλάδα	3	5,7
Στερεά Ελλάδα	1	1,9
Αττική	34	64,2
Πελοπόννησος	2	3,8
Κρήτη	2	3,8
Σύνολο	52	98,3

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας V. Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε Παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά	Συχνότητα	100%
Κεντρική Μακεδονία	2	2,9
Δυτική Μακεδονία	1	1,4
Ήπειρος	2	2,9
Θεσσαλία	3	4,3
Ιόνια Νησιά	4	5,7
Στερεά Ελλάδα	3	4,3
Αττική	21	39,9
Πελοπόννησος	3	4,3
Δυτική Ελλάδα	3	4,3
Κρήτη	3	4,3
Νότιο Αιγαίο	1	1,4
Σύνολο	46	75,7

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας VI. Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε παράνομες Δραστηριότητες / Πρακτικές σε δασικές περιοχές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια Πολιτικής Διεκδίκησης	Συχνότητα	100%
Κεντρική Μακεδονία	5	7,1
Δυτική Μακεδονία	1	1,4
Θεσσαλία	1	1,4
Ιόνια Νησιά	2	2,9
Αττική	56	80,0
Πελοπόννησος	3	4,3
Νότιο Αιγαίο	1	1,4
Ήπειρος	1	1,4
Σύνολο		

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας VII.: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά	Συχνότητα	100%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	3	6,0
Κεντρική Μακεδονία	8	16,0
Δυτική Μακεδονία	4	8,0
Θεσσαλία	6	12,0
Ιόνια Νησιά	4	8,0
Δυτική Ελλάδα	8	16,0
Στερεά Ελλάδα	9	18,0
Αττική	19	38,0
Κρήτη	3	6,0
Ήπειρος	1	2,0
Πελοπόννησος	3	6,0
Νότιο Αιγαίο	1	2,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας VIII.: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται σε πράξεις Αμέλειας που σχετίζονται με δασικές πυρκαγιές, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια Πολιτικής Διεκδίκησης	Συχνότητα	100%
Κεντρική Μακεδονία	8	16,0
Δυτική Μακεδονία	1	2,0
Θεσσαλία	3	6,0
Ιόνια Νησιά	2	4,0
Δυτική Ελλάδα	2	4,0
Στερεά Ελλάδα	2	4,0
Αττική	31	62,0
Ήπειρος	1	2,0
Κρήτη	1	2,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας ΙΧ: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά	Συχνότητα	100%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	1	1,0
Κεντρική Μακεδονία	2	1,9
Ήπειρος	2	1,9
Θεσσαλία	6	5,8
Ιόνια Νησιά	3	2,9
Στερεά Ελλάδα	7	6,8
Αττική	38	36,6
Δυτική Μακεδονία	1	1,0
Δυτική Ελλάδα	5	4,8
Κρήτη	2	1,9
Πελοπόννησος	3	2,9
Νότιο Αιγαίο	1	1,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας Χ: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Νομοθεσία, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια Πολιτικής Διεκδίκησης	Συχνότητα	100%
Κεντρική Μακεδονία	5	4,8
Δυτική Μακεδονία	1	1,0
Θεσσαλία	2	1,9
Ιόνια Νησιά	2	1,9
Στερεά Ελλάδα	1	1,0
Αττική	92	87,8
Δυτική Ελλάδα	1	1,0
Πελοπόννησος	2	1,9
Βόρειο Αιγαίο	1	1,0

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας XI.: Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά στις Πολιτικές Διεκδικήσεις που αναφέρονται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια με δασική πυρκαγιά	Συχνότητα	100%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	4	2,2
Κεντρική Μακεδονία	8	4,5
Δυτική Μακεδονία	8	4,5
Ήπειρος	6	3,4
Θεσσαλία	10	5,6
Ιόνια Νησιά	10	5,6
Δυτική Ελλάδα	12	6,8
Στερεά Ελλάδα	12	6,8
Αττική	68	38,1
Πελοπόννησος	8	4,5
Κρήτη	4	2,2
Νότιο Αιγαίο	1	0,6
Βόρειο Αιγαίο	2	1,1

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας XII.: Η Περιφέρεια στην οποία γίνεται η πολιτική διεκδίκηση που αναφέρεται στη Δασική Πολιτική, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Περιφέρεια Πολιτικής Διεκδίκησης	Συχνότητα	100%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	1	0,6
Κεντρική Μακεδονία	10	5,6
Δυτική Μακεδονία	3	1,7
Ήπειρος	3	1,7
Θεσσαλία	4	2,3
Ιόνια Νησιά	3	1,7
Δυτική Ελλάδα	7	3,9
Στερεά Ελλάδα	2	1,1
Αττική	147	82,2
Πελοπόννησος	3	1,7
Κρήτη	2	1,1
Νότιο Αιγαίο	1	0,6
Βόρειο Αιγαίο	2	1,1

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας XIII.: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα	%
Ελληνική Κυβέρνηση	24	15,4
Ευρωπαϊκή Ένωση	2	1,4
Βουλή	6	4,2
Δικαστικός Κλάδος	4	2,8
Αστυνομία / Στρατός	3	2,1
Πυροσβεστικό Σώμα	8	5,6
Δασαρχείο	1	0,7
Περιφέρεια / Άλλοι Κρατικοί Φορείς	6	4,2
Τοπική Αυτοδιοίκηση	35	24,5
Πολιτικά Κόμματα	40	28,0
Πυρόπληκτος Πληθυσμός / Κάτοικοι που πιθανόν να πληγούν από τις φωτιές	6	4,2
Ενώσεις/ Εργαζόμενοι	11	7,7
Εργοδότες/ εταιρείες	1	0,7
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	28	19,6
Αγρότες /Αγροτικοί Οργανισμοί	1	0,7
Οικονομικοί Φορείς	6	4,2
Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	13	9,1
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	4	2,8
Κοινωνία Πολιτών / Εθελοντές	7	4,9
Άλλο	6	4,2

Πίνακας XIV: Προτεινόμενες Λύσεις Διεκδικητών που αναφέρονται στη Κρατική Διάρθρωση σχετικά με τα δάση, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Προτεινόμενες λύσεις	Συχνότητα	%
Καμία Αλλαγή/ Συνέχιση Δραστηριοτήτων/ Δεν χρειάζεται πιο ειδική προστασία δασών	7	4,9
Πρόληψη/ Καταστολή/ Περιβαλλοντική Διαχείριση/ Προστασία Δασών	88	61,5
Καλύτερη Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης/ Ορθή Διαχείριση από κρατικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση	95	66,5
Εφαρμογή/ Βελτίωση κανόνων προστασίας Δασών/ νόμων/ πολιτικής/ Δημιουργία Νομοθεσίας Προστασίας Δασών	35	24,5
Κατάργηση Νόμων που νομιμοποιούν επιβλαβείς δραστηριότητες κατά των δασών	78	55,0
Ολοκλήρωση Δασολογίου/ Επικύρωση Δασικών Χαρτών/ Κτηματολογίου	29	20,3
Εθνικοποίηση Δασών	1	0,7
Βελτίωση / Δημιουργία νόμων δασοπυρόσβεσης και δασοπροστασίας	65	45,5
Δημιουργία νέων οργανισμών δασοπυρόσβεσης/ Δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Περιβάλλοντος/ Ενδυνάμωση και Ενίσχυση Πυροσβεστικών τμημάτων (Εργατικό Δυναμικό, Οικονομική Ενίσχυση, εξοπλισμός, κ.α)	73	51,1
Εφαρμογή άρθρων 24 / 117	3	2,1
Εξειδικευμένα Μέτρα Ελέγχου/ Προστασίας/ Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών (ενεργά/ παθητικά)	59	43,1
Αποκατάσταση Ζωνών Δασοπυρόσβεσης/ Αναδάσωση / Φυσική Αποκατάσταση	21	14,7
Οικονομική Ενίσχυση Μηχανισμών Δασοπροστασίας	20	14,0
Αποκατάσταση Ευρύτερης Περιοχής	3	2,1
Δημιουργία/ Βελτίωση κατάλληλου αστεακού σχεδιασμού	12	8,4
Οικονομική Ενίσχυση/ Χρηματοδότηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο δράσεις υπέρ των δασών και αποκατάστασης ζημιών	14	9,8
Δημιουργία Περιβαλλοντικών Μελετών	7	4,9
Έρευνα/ Ενίσχυση Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης/ Ενθάρρυνση Εθελοντισμού/ Ισότιμη Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων/ Δημόσιος Διάλογος /Συνειδητοποίηση Περιβαλλοντικών Δικαιωμάτων	30	28,0
Υποστήριξη/ Μέτρα για τα θύματα των δασικών πυρκαγιών	12	8,4
Παραίτηση Υπευθύνων Φορέων/ Υπουργών από αρμοδιότητες - καθήκοντα/ Υπεύθυνους Πολιτικούς ικανούς διαχείρισης κρίσεων	26	18,2
Άλλες προτάσεις	63	44,1

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Πίνακας XV.: Φορείς Πολιτικών Διεκδικητών που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα, Ελλάδα, Ιούνιος-Ιούλιος 2007

Πολιτικοί Διεκδικητές	Συχνότητα	%
Ελληνική Κυβέρνηση	15	13,5
Βουλή	4	3,6
Δικαστικός Κλάδος	5	4,5
Αστυνομία	4	3,6
Πυροσβεστικό Σώμα	12	10,7
Δασαρχείο	1	0,9
Περιφέρεια / Άλλοι Κρατικοί Φορείς	4	3,6
Τοπική Αυτοδιοίκηση	28	26,8
Πολιτικά Κόμματα	29	25,9
Πυρόπληκτος Πληθυσμός / Κάτοικοι που πιθανόν να πληγούν από τις φωτιές	9	8,1
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	23	20,5
Αγρότες /Αγροτικοί Οργανισμοί	2	1,8
Εκπαιδευτική /Επιστημονική Κοινότητα	9	8,1
Ενώσεις / Εργαζόμενοι	10	8,9
Περιβαλλοντικές Οργανώσεις	7	6,3
Κοινωνία Πολιτών / Εθελοντές	5	4,5
Κοινό /Δημόσιος Χώρος	1	0,9
Άλλο	1	0,9

Πηγή: Ελευθεροτυπία (1.6.07-31.7.07)

Σημείωση: Η ποσόστωση των διχοτομικών μεταβλητών (παραπάνω κατηγοριών) έγινε στο σύνολο των 136 περιπτώσεων που αναφέρονται στο Πυροσβεστικό Σώμα,. Ο αριθμός των διεκδικήσεων στον πίνακα υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των πολιτικών διεκδικήσεων (136) διότι συχνά χαρακτηρίζονται από περισσότερες από μία κατηγορίες.